

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΣΔΟ

ΤΜΗΜΑ: ΔΜΤΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΗΜΟΣ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ**

**ΘΕΜΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ.**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΜΠΕΛΕΝΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΕΞΑΜΗΝΟ : Δ' ΠΤΥΧΙΟ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΜΕΡΟΣ 1^ο	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ – ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
1.1 Η εικόνα του Αρκαλοχωρίου	6
1.2 Η ιστορία του Αρκαλοχωρίου	8
1.3 Η Δημιουργία του Δήμου	11
1.4 Δημογραφικά στοιχεία Δήμου Αρκαλοχωρίου	13
1.5 Παραγωγή	16
1.6 Προβλήματα – Ελλείψεις	21
ΜΕΡΟΣ 2^ο	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	
2.1 Ανάπτυξη – περιφερειακή ανάπτυξη	25
2.2 Τοπική Ανάπτυξη	25
2.3 Φορείς τοπικής ανάπτυξης	26
2.3.1 Δημόσιοι	27
2.3.2 Ιδιωτικοί	27
2.3.3 Δήμος – Δ.ΕΠ.Α	28
Ταυτότητα του φορέα	28
Σκοποί της επιχείρησης	29
Εμπειρία	30
Συμμετοχή σε προγράμματα	31
Στελέχωση	33

Υποδομή – Εξοπλισμός	34
2.3.4 Σύλλογοι	34
2.3.5 Αναπτυξιακή Ηρακλείου	35
2.4 Οικονομική ανάπτυξη	47
2.4.1 Υποδομές	47
2.4.2 Προγράμματα	48
2.4.3 Πρωτοβουλίες – Μελέτες	54
2.5 Προβλήματα – Δυνατότητες Ανάπτυξης	58

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 Η έννοια του πολιτισμού.	62
3.2 Σχέση πολιτισμού και τοπικής αυτοδιοίκησης.	63
3.3 Πολιτιστική ανάπτυξη	65
3.4 Πολιτιστικοί φορείς - Δραστηριότητες	66
3.4.1 Πολιτιστικοί σύλλογοι	68
3.4.2 Αθλητικοί σύλλογοι	68
3.4.3 Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Αρκαλοχωρίου (Δ.Α.Κ.Α.)	69
3.4.4 Καρναβάλι Αρκαλοχωρίου	71
3.4.5 Σχολική -Δημοτική Βιβλιοθήκη	73
3.4.6 Θερινός Κινηματογράφος – Αμφιθέατρο	74
3.4.7 Γεωργική – Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου	76
3.4.8 Θεατρική Ομάδα Αρκαλοχωρίου	77
3.4.9 Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

4.1 Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	79
4.2 Κοινωνική ανάπτυξη	
4.3 Κοινωνικοπολιτικές υποδομές	80
4.3.1 Συμμετοχή - Περιγραφή «ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α.»Κρήτης	
4.4 Προγράμματα – πρωτοβουλίες	81
4.4.1 Προγράμματα κοινωνικής μέριμνας	81
4.4.1.1 Κέντρο δημιουργικής απασχόλησης	82
4.4.1.2 Μονάδα κοινωνικής μέριμνας	83
4.4.1.3 Δημοτικός παιδικός και βρεφονηπιακός σταθμός	84
4.4.1.4 Κέντρο ημερησίας φροντίδας ηλικιωμένων (Κ.ΗΦ.Η)	85
4.4.1.5 Βοήθεια στο σπίτι	87
4.4.2 Προγράμματα κατά του κοινωνικού αποκλεισμού	88
4.4.3 Κέντρο ανοιχτής περίθαλψης ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η)	89
4.4.4 Κέντρο υγείας Αρκαλοχωρίου	91
4.4.5 Κέντρο πληροφόρησης νέων	93
4.4.6 Κέντρο εξυπηρέτησης πολιτών (Κ.Ε.Π)	94
4.5 Κοινωνικοπολιτικά γεγονότα	95
Ίδρυση Ιεράς Μητρόπολης	96
Επίσκεψη οικουμενικού Πατριάρχη	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πόλη του Αρκαλοχωρίου αποτελεί τον μεγαλύτερο Δήμο της επαρχίας Μονοφατσίου τόσο γεωγραφικά όσο και πληθυσμιακά ίσως δε και του νομού εξαιρώντας βέβαια τον Δήμο Ηρακλείου. Πρόκειται για το κομβικό σημείο που ενώνει το βόρειο με το νότιο άξονα του νησιού καθιστώντας την περιοχή εξαιρετικής σημασίας για τα εμπορικά-τουριστικά συμφέροντα του νομού. Επηρεασμένο από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και Ενετοκρατίας έχει να επιδείξει μικρές και μεγάλες πλατείες, σπήλαια, εκκλησίες καθώς και ιστορικά μνημεία σε όλα σχεδόν τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου.

Η παρούσα πτυχιακή που αφορά " πολιτιστικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες καθώς και την κοινωνική πολιτική του Δήμου Αρκαλοχωρίου έχει ως στόχο να αναδείξει τον ιδιαίτερο πολιτισμό του Δήμου που φυσικά είναι επηρεασμένος από τον γενικότερο πολιτισμό της Κρήτης, τις δραστηριότητες που αφορούν την ανάπτυξη του καθώς και την ιδιαίτερη έμφαση που δίνεται στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

Η εργασία αυτή διαμορφώνεται σε τρία μέρη, συνολικά από τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο μέρος και το δεύτερο έχει ένα κεφάλαιο, ενώ το τρίτο δύο. Στο πρώτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους γίνεται μία μικρή περιγραφή της Κρήτης και της σημασίας της γενικότερα καθώς και των Νομών της Κρήτης και ιδιαίτερα του Νομού Ηρακλείου. Επίσης αναφέρονται δημογραφικά στοιχεία (ειδικές πληθυσμιακές ομάδες) – ιστορικά στοιχεία του Δήμου(αρχαιολογικές τοποθεσίες), καθώς και μία γενικότερη εικόνα της περιοχής μας. Τέλος αναφορά γίνεται και στους τρεις παραγωγικούς τομείς καθώς και στα προβλήματα και ελλείψεις του τόπου μέσω της SWOT Ανάλυσης.

Το δεύτερο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους αποτελείται καταρχήν από τις εννοιολογικές αποσαφηνίσεις των όρων ανάπτυξη, περιφερειακή ανάπτυξη και τοπική ανάπτυξη. Γίνεται αναφορά στις αναπτυξιακές δραστηριότητες, τους φορείς τοπικής ανάπτυξης, δημόσιους και ιδιωτικούς. Επιπρόσθετα αναφέρεται ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του Δήμου και οι τομείς του καθώς και η Δ.ΕΠ.Α και η συμμετοχή της στην ανάπτυξη του τόπου. Έτσι αναλύεται η ταυτότητα του φορέα, οι σκοποί που υπηρετεί σύμφωνα το καταστατικό της καθώς και η εμπειρία που έχει

αποκτήσει από την δραστηριοποίηση σε διάφορους τομείς. Ακόμα γίνεται λόγος και για την υποδομή και τον εξοπλισμό της επιχείρησης.

Σκοπός της δημιουργίας της από τον Δήμο Αρκαλοχωρίου ήταν να ενεργοποιήσει τους δημότες για την ενεργή συμμετοχή τους στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής και μέσα από την υλοποίηση έργων- προγραμμάτων να βοηθήσει στην στήριξη της τοπικής οικονομίας.

Μέχρι σήμερα παρόλο το όχι τόσο μεγάλο διάστημα λειτουργίας της έχει καταφέρει να αναγνωρίζεται η προσφορά της στην τοπική ανάπτυξη από τοπικούς παράγοντες και όχι μόνο φθάνοντας να διεκδικεί προγράμματα και έργα επί ίσους όρους με άλλες επιχείρησης των μεγάλων αστικών κέντρων της Κρήτης.

Επίσης σημειώνεται η συμμετοχή του Δήμου Αρκαλοχωρίου στην Αναπτυξιακή Ηρακλείου, η ταυτότητα της και το έργο που επιτελεί μέσω των σκοπών της.

Τελειώνοντας το κεφάλαιο αυτό γίνεται λόγος για της σημαντικές υποδομές τα προγράμματα, τις πρωτοβουλίες - μελέτες καθώς επίσης και τα σχέδια που αφορούν την γενικότερη ανάπτυξη του τόπου.

Το τρίτο κεφάλαιο του τρίτου μέρους αναφέρεται στον πολιτισμό(έννοια),την σχέση πολιτισμού και τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και στην πολιτιστική ανάπτυξη. Γίνεται αναφορά στους φορείς του πολιτισμού και στις πολιτιστικές δραστηριότητες του τόπου . Αναφέρονται οι τομείς που την αποτελούν, ο επιχειρηματικός, ο αναπτυξιακός και ο πολιτιστικός και οι σκοποί – στόχοι – δραστηριότητες αυτών. Επίσης θέτονται και οι προσπάθειες οι οποίες γίνονται για την ανάδειξη του πολιτισμού αυτού και της συσχέτισης του με την συνολική ανάπτυξη του Δήμου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο του τρίτου μέρους που είναι και το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας αυτής αναπτύσσεται η κοινωνική πολιτική μέσω των προγραμμάτων που σχετίζονται με αυτήν διαπιστώνοντας το βάρος που έχει δώσει η παρούσα Δημοτική Αρχή στον τομέα αυτόν, θέτοντας έτσι τις βάσεις για μία ισόρροπη ανάπτυξη στην περιοχή. Επιπρόσθετα γίνεται λόγος για την συμμετοχή του Δήμου στην στο δίκτυο κοινωνικής πολιτικής «ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α.»Κρήτης και τις δράσεις που αναλαμβάνει η εταιρία. Ακόμα αναλύονται οι κοινωνικοπολιτικές υποδομές και τα γεγονότα.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω όλους τους φορείς του Δήμου Αρκαλοχωρίου αλλά και της ΔΕΠΑ για την ιδιαίτερη συμβολή τους στην συγκέντρωση απαιτητών στοιχείων για την διεκπεραίωση της εργασίας αυτής. Επίσης τον κ. Σταματόπουλο καθηγητή του Τ.Ε.Ι Καλαμάτας, για τις πολύτιμες οδηγίες του για την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΕΡΟΣ 1^ο

1.1 Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Η Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδος είναι ένα από τα πιο φημισμένα και όμορφα νησιά της γής. Ίσως το πιο ακραίο σημείο της Ελλάδος και όλης της Ευρώπης, αναδείχθηκε από πολύ παλιά σε ένα είδος γέφυρας των τριών ηπείρων.

Υπάρχουν πολλές μεγάλες πόλεις που αναπτύχθηκαν στο βόρειο και νότιο μέρος της Κρήτης, γύρω από τα μεγάλα λιμάνια αλλά και στην ενδοχώρα. Χωρίζεται σε τέσσερις νομούς. Τον νομό Ηρακλείου κεντρικά, τον νομό Χανίων, Ρεθύμνης και τέλος τον νομό Λασιθίου. Ο μεγαλύτερος νομός είναι αυτός του Ηρακλείου με έκταση 2.641 τ.χλ. και πληθυσμό 233.877 κατοίκους. Χωρίζεται σε επτά επαρχίες που είναι : Βιάννου, Μαλεβυζίου, Πυργιωτίσσης, Καινουργίου, Πεδιάδος, Τεμένους και Μονοφατισίου στην οποία και ανήκει και η πόλη του Αρκαλοχωρίου.

Ξεκινώντας από το Ηράκλειο και ακολουθώντας τον οδικό άξονα που κατευθύνεται προς νότο στην ύπαιθρο του νομού Ηρακλείου, τη Βιάννο και την Ιεράπετρα ο επισκέπτης απολαμβάνει μια ωραία διαδρομή που περνά μέσα από γραφικά χωριά και οικισμούς, από καλλιεργημένους αγρούς, λόφους, μικρά βουνά και όμορφες φυσικές εκπλήξεις. Γλυκός

γλυκοί άνθρωποι, ήπιος αγέρας, πρωτόγνωρες μυρωδιές διάχυτες, καλή η μέρα, ημερεύει η ψυχή του ανθρώπου και συμφιλιώνεται με τη φύση και τον κόσμο της στις

1.2 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Το μεταχριστιανικό Αρκαλοχώρι, η καρδιά του Δήμου, δεν μας είναι γνωστό τότε ακριβώς χτίστηκε. Είναι βέβαιο όμως ότι κατοικούνταν κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας και ανήκε διοικητικά στην περιφέρεια του Belvedere ή επαρχία Ριζόκαστρου όπως ονομάζονταν, καθώς και σε ολόκληρη την Οθωμανοκρατία στη συνέχεια.

Η πρώτη επίσημη καταγραφή του τοπωνυμίου μας διασώζεται από το 1394 με τη μορφή Arcoleorio. Σαφώς το όνομα του τοπωνυμίου συνδέεται με το γνωστό όνομα του αρχοντορωμαίου Αρκολέοντος, ενός από τα δώδεκα (σύμφωνα με την παράδοση, αλλά πολύ περισσότερων κατά την ιστορική αλήθεια) αρχοντόπουλα που κατά τη δεύτερη βυζαντινή περίοδο (961 – 1204 μ.Χ.) με αυτοκρατορικά χρυσόβουλα που τους καθιστούσαν κύριους εκτεταμένων περιοχών και φορείς της βυζαντινής εξουσίας. Οι άρχοντες – φεουδάρχες αυτοί ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στη Μεγαλόνησο για να επαναφέρουν την Κρήτη στην αγκαλιά της αυτοκρατορίας μετά την ανακατάληψη του νησιού από το Νικηφόρο Φωκά, στρατηγό τότε και αυτοκράτορα αργότερα.

Γνωρίζουμε επίσης ότι κατά την εποχή του Βυζαντίου η περιοχή αυτή ανήκε στην επισκοπή Αρκαδίας. Στην κωμόπολη υπάρχει ο κατάγραφος ναός του **Μιχαήλ Αρχαγγέλου** με ωραίες τοιχογραφίες του 14^{ου} και 15^{ου} αιώνα τεχνοτροπίας της Κρητικής Σχολής.

Δυστυχώς το όνομα του οικισμού ή άλλες ιστορικά ασφαλείς και συγκεκριμένες ιστορικές πληροφορίες για το Αρκαλοχώρι που να είναι σε θέση να αποκαλύψουν με σαφήνεια την ιστορική πορεία του κατά την προχριστιανική και μεταχριστιανική περίοδο μέχρι το 14^ο αιώνα δε διαθέτουμε ακόμη. Γεγονός είναι ότι συγκεκριμένη αναφορά για το χωριό ανιχνεύεται από το 16^ο αιώνα και μετά.

Όμως τα ίχνη της ανθρώπινης παρουσίας είναι εντονότατα και αποδείχνουν ότι ο τόπος είχε γνωρίσει μεγάλες περιόδους ανάπτυξης και ότι κατοικήθηκε σε μεγάλη έκταση και για μακρόχρονο χρονικό διάστημα. Γύρω από το Αρκαλοχώρι και σε ακτίνα 3 – 5

μέρες μας που η αγριοσύνη περίσσεψε κι ο άνθρωπος «θηριεύει = γίνεται θηρίο» κλεισμένος μέσα στα ντουβάρια της μοναξιάς του στις μεγαλουπόλεις.

Από το 25^ο περίπου χιλιόμετρο νότια του αρχαιολογικού χώρου της Κνωσού τον ταξιδιώτη υποδέχεται ο **Δήμος Αρκαλοχωρίου**. Ένας γεωγραφικός χώρος με σχετική ομοιομορφία και ομοιογένεια, με σημαντική δυναμική, με οικονομική ισχύ, με ζωντάνια και ανάπτυξη και με ευοίωνες προοπτικές για το μέλλον. Το πρώτο χωριό του Δήμου πάνω σ' αυτόν τον οδικό άξονα είναι το γραφικό **Χουμέρι**, που απέχει λίγο περισσότερο από τριάντα χιλιόμετρα από το Ηράκλειο.

Ο νομός Ηρακλείου στον οποίο βέβαια υπάγεται το Αρκαλοχώρι έχει το υψηλότερο εισόδημα από τους υπόλοιπους νομούς της Κρήτης και συνάμα είναι και ο πιο πυκνοκατοικημένος. Φυσικό επακόλουθο της οικονομικής ανάπτυξης του νομού αποτελεί το λιμάνι του το οποίο αποτελεί το τρίτο μεγαλύτερο σε ολόκληρη την χώρα (μετά του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης) όσον αφορά την κίνηση πλοίων και εμπορευμάτων, ενώ το αεροδρόμιο του έρχεται τέταρτο σε όλη την Ελλάδα σε κίνηση αεροσκαφών.

Βασικό χαρακτηριστικό της οικονομίας του νομού, αποτελεί η γεωργία με καλλιέργειες υψηλών στρεμματικών αποδόσεων, ενώ ταυτόχρονα στο νομό Ηρακλείου είναι συγκεντρωμένο σημαντικό τμήμα της βιομηχανίας και βιοτεχνίας της Κρήτης. Η καλλιεργούμενη έκταση αντιπροσωπεύει το 50% του συνόλου της καλλιεργούμενης επιφάνειας της Κρήτης .Ειδικότερα η αμπελοκαλλιέργεια του νομού αντιπροσωπεύει το 74% της Κρήτης και το 17% όλης της Ελλάδος. Κύρια προϊόντα του νομού είναι σταφύλια, κρασί, λάδι, ελιές, τυρί, ρακί (κρητικό ποτό) κ.α.

Έχοντας αναδείξει σπουδαίους ανθρώπους της πολιτικής, των γραμμάτων και των τεχνών όπως ο Ν.Καζαντζάκης, ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος, ο Βιτσέντζος Κορνάρος, Ελευθέριος Βενιζέλος ικανοποιεί και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη με την πλούσια πολιτιστική - ιστορική κληρονομιά και τα μαγευτικά τοπία που διαθέτει.

χιλιομέτρων ο ενδιαφερόμενος θα βρει πλήθος **ερείπίων** και **αρχαιολογικών** σημείων και **τοπωνυμίων** που υποδεικνύουν μικρές ή μεγάλες εγκαταστάσεις κατοίκων σε παλιότερες εποχές. Το σημαντικότερο όμως σημείο του Δήμου, αυτό που έχει κάνει γνωστό το Αρκαλοχώρι σε όλο τον κόσμο είναι το **Ιερό σπήλαιό** του στο οποίο βρέθηκαν οι περίφημοι χρυσοί και χάλκινοι διπλοί πελέκεις.

Σημείο αρχαιολογικής αναφοράς του Αρκαλοχωρίου πίσω από τον λόφο που δεσπόζει στη δυτική πλευρά της κωμόπολης. Είναι γνωστό ότι ο λόφος αυτός στον οποίο η χριστιανική θρησκεία θρόνιασε και το δικό της άγιο (τον προφήτη Ηλία) ήταν ιερός από τα πανάρχαια χρόνια.

Στο λόφο αυτόν εδώ λατρεύονταν προϊστορικές θεότητες. Κατά την άποψη των αρχαιολόγων που ανάσκαψαν πρώτοι το χώρο (Σ. Μαρινάτος και Ν. Πλάτων) εδώ λατρεύονταν πιθανότατα κάποιος πολεμικός θεός των μινωιτών. Η άλλη (περισσότερο σύγχρονη άποψη) υποστηρίζει ότι το σπήλαιο χρησιμοποιήθηκε ως χώρος **ιερών αποθέσεων**. Αν αληθεύει αυτή η άποψη τότε θα πρέπει να υποθέσουμε βέβαια ότι στην κορυφή του λόφου θα λειτουργούσε για χιλιετίες κάποιο μινωικό Ιερό Κορυφής. Τα ερείπια θεμελίων που συνθέτουν ένα οικοδομικό συγκρότημα στην κορυφή του λόφου ίσως να κρατούν το μυστικό που περιμένει την αρχαιολογική σκαπάνη για να το αποκαλύψουν.

Πάντως κατά τις ανασκαφές που διενεργήθηκαν στις αρχές του αιώνα και μέχρι το 1932 ανακαλύφθηκαν πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα όπως **ξίφη**, **διπλοί πελέκεις**, θραύσματα από αγγεία και άλλα τα περισσότερα από τα οποία εκτίθενται στο αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου.

Ολόκληρο το ανατολικό επίσης πρηνές του λόφου που αποτελείται από πορώδη μαλακό βράχο πάνω στο ποίο είναι σκαλισμένα πολλά οικοδομήματα εντυπωσιακής κατασκευής και διαρρύθμισης. Η επίσκεψη στο λόφο είναι σχετικά εύκολη και προσφέρει ποικίλη ικανοποίηση στον επισκέπτη.

Πολλά είναι ακόμη τα αρχαιολογικά σημεία της περιοχής στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου με μεγάλο ενδιαφέρον. . **Τα Πάρτηρα:** Είναι ένα κεφαλοχώρι με πανάρχαια παρουσία (ο αγγειοπλαστικός ρυθμός προανακτορικής περιόδου ο λεγόμενος «ρυθμός των Παρτήρων» βρέθηκε εδώ). Στην περιφέρειά του υπάρχουν εντονότατα σημεία βυζαντινής παρουσίας (Επισκοπή), γραφικά εκκλησάκια και όμορφοι τόποι αναψυχής. Στους πρόποδες του λόφου «Περιστεράς» βρέθηκε νεολιθική σαρκοφάγος, ενώ λίγο πιο έξω από το χωριό

κατά τη διάνοιξη του δημόσιου δρόμου ήρθε στο φως σημαντική προμινωική ταφή.

Οι Αμουργέλες: Ιστορικό χωριό του οποίου ο όνομα βρίσκουμε για πρώτη φορά σε έγγραφο του 1370. Τότε καταγράφεται ως τμήμα του φέουδου του βενετσιάνου ευγενή Andrea Ioh, Cornario. βρίσκεται χτισμένο στο δυτικό πρηνές του ιστορικού λόφου «Αμυγδαλοκεφάλα» όπου στις 20 Αυγούστου του 1824 δόθηκε μια σκληρή μάχη μεταξύ των Οθωμανών και των Κρητικών επαναστατών, ατυχής για τους επαναστάτες. Το όνομα πιθανά να προέρχεται (υποστηρίζει ο Σ. Σπανάκης) από το α(στερητικό) και τη λέξη **μουργιέλα** (= τεμπελιά) και σημαίνει τους εργατικούς, προκομμένους κατοίκους. Υπάρχουν και πολλές άλλες απόψεις για την προέλευση του ονόματος του χωριού.¹

Η Παναγιά: Μεγάλο χωριό, το ανατολικότερο του Δήμου πάνω στον οδικό άξονα προς τη Βιάννο και την Ιεράπετρα με πλούσια ιστορία και παράδοση. Στην περιφέρεια του χωριού ανιχνεύτηκαν στοιχεία νεολιθικής ζωής. Ανάμεσα στα σπίτια του χωριού ζει ακόμη έντονα η Βενετσιάνικη ιστορία., ενώ στην περιφέρειά του υπάρχουν τόποι αναψυχής (Μούλεφε) και ξεκούρασης με μοναδική ομορφιά, τοποθεσίες με έντονη την παρουσία των θρύλων και των παραδόσεων (Αη-Γιάννης Αγριμολόγος).

Τέλος παρ' όλα τα παραπάνω θα πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή του Αρκαλοχωριού δυστυχώς δεν έχει απασχολήσει όσο απαιτεί η πραγματικότητα τις αρχαιολογικές υπηρεσίες παρά το μεγάλο αριθμό των εμφανών σημείων όπου συναντιέται κανείς με σημαντικά ορατά σημεία του παρελθόντος, από τους βαθύτερους μέχρι και τους πρόσφατους αιώνες.

---

¹ www.arkalochori.gr " Ιστορικές περιοχές " σελ. 1

1.3 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου, προέκυψε από τον Νόμο 2539/1997 , « Νόμος Ιωάννη Καποδίστρια » , αποτελείται από 13 Δημοτικά Διαμερίσματα και δημιουργήθηκε από την συνένωση 10 κοινοτήτων. Είναι ένας κατά βάση αγροτικός Δήμος και βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος για τη ζωή και την ανάπτυξη της μεγαλονήσου, τόσο από άποψη γεωγραφική, παραγωγική και οικονομική, όσο και από ιστορική, αρχαιολογική και πολιτισμική.

Με την ευρύτερη γεωγραφική του έκταση η έδρα του Δήμου, το Αρκαλοχώρι, βρίσκεται στο γεωγραφικό μέσον περίπου της Κρήτης και κατέχει μια από τις αρχαιότερα κατοικημένες περιοχές του νησιού. Σύγχρονο κέντρο της παραγωγικής δραστηριότητας του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, αλλά και της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής είναι η κωμόπολη Αρκαλοχώρι, η οποία είναι και η έδρα της δημοτικής Αρχής και απέχει 33 περίπου χιλιόμετρα από το Ηράκλειο στον οδικό άξονα «Ηράκλειο – Αρκαλοχώρι – Βιάννος».

Στη δικαιοδοσία του νέου Δήμου ανήκει το συντριπτικά μεγαλύτερο τμήμα της επαρχίας Μονοφασίου και μικρό μέρος της παλαιότερης επαρχίας Ρίζου με την πλούσια αρχαιολογική και ιστορική της παρουσία και είναι ο μεγαλύτερος Δήμος της υπαίθρου του Νομού Ηρακλείου και σε γεωγραφική έκταση και σε αριθμό κατοίκων. Η διοικητική αυτή διαίρεση καταργήθηκε με το σχέδιο «Καποδίστριας». Η γεωγραφική του έκταση σήμερα είναι 2.375 τετραγωνικά χιλιόμετρα και οι μόνιμοι κάτοικοι του Δήμου ξεπερνούν τον αριθμό των 11.000.

Βασικά χαρακτηριστικά του Δήμου Αρκαλοχωρίου και των δημοτικών του διαμερισμάτων είναι η ομοιογένεια των κατοίκων, οι όμοιες ασχολίες τους, ο κοινός παραγωγικός τους προσανατολισμός, το σχετικά συγγενές πολιτισμικό τους επίπεδο, οι κοινές οικονομικές τους προσπάθειες, και οι διαρκείς εκσυγχρονιστικές τους αναζητήσεις και προσπάθειες για το μέλλον μέσα στα πλαίσια της ζωντανής παράδοσης που ζει και λειτουργεί τόσο στις ευρύτερες κοινωνικές εκδηλώσεις όσο και στις μικρότερες τοπικές κοινωνίες των χωριών και των οικισμών

Ολόκληρος ο Δήμος Αρκαλοχωρίου αποτελείται από **39 χωριά** που κατοικούνται και σήμερα από τα οποία τα **δέκατρία (13) είναι κεφαλοχώρια** και αποτελούν τις έδρες των δημοτικών διαμερισμάτων. Παρά το γεγονός ότι η αγροτική παραγωγή των χωριών είναι πλούσια και οι δυνατότητες για νέες και

εκσυγχρονισμένες καλλιέργειες σε προϊόντα και μορφές, έχει αρχίσει εδώ και δεκαετίες η εγκατάλειψη της υπαίθρου και το μαράζωμα των χωριών και των οικισμών είναι εμφανές.

Οι φιλότιμες προσπάθειες που σήμερα καταβάλλονται από τη Δημοτική αρχή στην κατεύθυνση ανάπτυξης της περιφέρειας του Δήμου και η αντικειμενική ανάγκη για ανθρωπινότερους και φυσικότερους όρους διαβίωσης δημιουργούν ένα κλίμα αισιοδοξίας για αναστροφή αυτής της πραγματικότητας.

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου αποτελείται από **13 δημοτικά διαμερίσματα**. Στο κάθε δημοτικό διαμέρισμα εκλέγεται ένα τοπικό συμβούλιο το οποίο φροντίζει για τα επιμέρους τοπικά προβλήματα. Τα μέλη των Τοπικών Συμβουλίων ενημερωμένα για κάθε θέμα που σχετίζεται με το διαμέρισμά τους αποτελούν τους ουσιαστικούς συνδετικούς κρίκους της καρδιάς του Δήμου με τα διαμερίσματα για την όλη αναπτυξιακή προσπάθεια.²

---

² www.arkalochori.gr. “Κεφαλοχώρια Δήμου Αρκαλοχωρίου” σελ 2

1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Δ.ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Τα αναλυτικά στατιστικά στοιχεία για την δημογραφική εξέλιξη στην περιοχή Αρκαλοχωρίου ακολουθούν τις τάσεις που παρουσιάζονται στο μεγαλύτερο ποσοστό της ελληνικής υπαίθρου. Ακόμα και στις περιοχές που παρουσιάζεται αύξηση του πληθυσμού η γήρανση αυτού αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της δημογραφικής εξέλιξης. Στον Πίνακα 1.1 που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά δημογραφικά στοιχεία από την επεξεργασία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την απογραφή του 2001 καθώς και οι βασικότεροι δημογραφικοί δείκτες.

Πίνακας 1.1: Δημογραφικά στοιχεία περιοχής παρέμβασης (ΕΣΥΕ 2001), και δημογραφικοί δείκτες.

ΔΗΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	0-14 (%)	15-29 (%)	30-44 (%)	45-64 (%)	65+ (%)	ΝΕΑΝΙ ΚΟΤΗΤ Α (%)	ΓΗΡΑ ΝΣΗ (%)	ΕΞΑΡΤ ΗΣΗ (%)
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ	10790	2159	1921	2058	2927	1725	20,00	15,98	35,99
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	264906	59445	60822	52425	57590	34624	22,44	13,06	35,51
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	540054	115150	120442	104241	118822	81399	21,32	15,07	36,39

Οι δημογραφικοί δείκτες που χρησιμοποιούνται είναι αυτοί της νεανικότητας, της γήρανσης και της εξάρτησης. Οι δείκτες υπολογίζονται από τις σχέσεις :

Δείκτης νεανικότητας: πληθυσμός ηλικίας 0-14/ σύνολο πληθυσμού

Δείκτης γήρανσης: πληθυσμός 65+ / σύνολο πληθυσμού

Δείκτης εξάρτησης: (πληθυσμός ηλικίας 0-14) + (πληθυσμός 65+) / σύνολο πληθυσμού

Από την ανάλυση των πινάκων που αφορούν την ποσοστιαία κατανομή κατά τάξεις ηλικιών ανά Νομό , Περιφέρεια αποτυπώνεται ξεκάθαρα η εικόνα για τα χαρακτηριστικά της προτεινόμενης περιοχής ως περιοχή της αγροτικής ενδοχώρας του Νομού Ηρακλείου:

Μικρότερη νεανικότητα κατά δύομισι περίπου ποσοστιαίες μονάδες (2.5%) σε σχέση με το νομό Ηρακλείου αλλά και με την περιφέρεια. Ο δείκτης νεανικότητας

για την περιοχή είναι 20,00%, με αντίστοιχο δείκτη για το Νομό 22,44% και για την Περιφέρεια Κρήτης 21,32%. Πρόκειται για την ηλικιακή κατηγορία που κρατείται στην περιοχή από τον δευτερογενή και τριτογενή τομέα, κλάδοι οι οποίοι παραπαίνουν αφού επηρεάζονται από το γενικότερο αρνητικό κλίμα του μειωμένου αγροτικού εισοδήματος.

Αυξημένος δείκτης γήρανσης του πληθυσμού. Το ποσοστό αγγίζει το 15,98% όταν σε επίπεδο νομού εμφανίζεται αρκετά χαμηλότερος με ποσοστό 13,06%. Αυτό μεταφράζεται σαν μια δυνητική τάση διαφυγής του ενεργού πληθυσμού στα αστικά κέντρα και εγκατάλειψη της περιοχής.

Ο δείκτης εξάρτησης είναι για την περιοχή 35,99 %,έναντι του 35,51% για το Νομό και του 36,39% για την Περιφέρεια.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Α) Γυναίκες ορεινών και μειονεκτικών – απομακρυσμένων περιοχών.

Από τις πληθυσμιακές ομάδες που υπάρχουν στην περιοχή, αυτές που έχουν έντονα προβλήματα και εμφανίζουν περιορισμένη πρόσβαση στην απασχόληση είναι οι ομάδες των **γυναικών**, οι οποίες αναγκάζονται να μετακινηθούν προς αναζήτηση εργασίας σε άλλες περιοχές κυρίως αστικές. Εντυπωσιακό είναι το ποσοστό ανεργίας στους νέους. Επίσης, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 1.2 όπου παρουσιάζεται ο δείκτης ανεργίας σε σχέση με το φύλο, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας σε **ποσοστό διπλάσιο** από αυτό των ανδρών, σε ολόκληρη την περιοχή.

Ειδικότερα αναφέρουμε ορισμένα από τα στοιχεία που απεικονίζουν τα κυριότερα χαρακτηριστικά του γυναικείου πληθυσμού της περιοχής :

Απασχόληση:1422 γυναίκες σε ποσοστό 26,93% τοποθετούνται στο οικονομικά ενεργό τμήμα του πληθυσμού και από αυτές απασχολούνται 1.291 σε ποσοστό 90,7% ενώ η ανεργία καλύπτει το 7,66%. Το ποσοστό τους στο οικονομικά ενεργό τμήμα είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό γυναικών της Περιφέρειας Κρήτης (27,94%).

Οικογενειακή κατάσταση: το σύνολο των άγαμων γυναικών της περιοχής είναι 1.199 ή 17,65% ενώ το αντίστοιχο των ανδρών είναι 2.700 ή 39,45 % .Εντυπωσιακό είναι το ποσοστό της γυναικείας χηρείας στην περιοχή, με τις γυναίκες να καλύπτουν το 94,43% του συνόλου.

Γραμματικές γνώσεις: 17,08% των γυναικών της Ορεινής περιοχής είναι αγράμματες, μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση . Σε αντίθεση με τις 1.033 γυναίκες της περιοχής που δεν γνωρίζουν γραφή , μόνο 265 ή ποσοστό 4,37% είναι οι αγράμματοι άνδρες. Τα ποσοστά αυτά είναι περίπου τα τριπλάσια σε σχέση με το 6,18% των αγράμματων γυναικών του Νομού Ηρακλείου και το 6,15% της Κρήτης.

Πίνακας 1.2: Δείκτης ανεργίας στην περιοχή ανά δήμο και φύλο (στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991).

ΔΗΜΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΔΡΩΝ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ	4,82	7,66	3,78
ΚΡΗΤΗ	3,8	3,7	2,1

Μετανάστες

Η Ελλάδα , τα τελευταία χρόνια , δέχθηκε ένα κύμα , κυρίως οικονομικά εξαθλιωμένων μεταναστών από τις βαλκανικές χώρες και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Η απογραφή αλλοδαπών των ΟΤΑ αλλά και του ΟΑΕΔ εκτιμούν ότι στην Περιφέρεια Κρήτης ο αριθμός των μεταναστών ανέρχεται σε 18.282, εκ των οποίων οι 7.360 βρίσκονται στο Νομό Ηρακλείου.

Οι αλλοδαποί αποτελούν το 2% των κατοίκων του Νομού Ηρακλείου, το 3% των κατοίκων της Περιφέρειας και το 3,61% των κατοίκων του δήμου.

ΔΗΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ 2001	Αριθμός αιτήσεων που κατατέθηκαν στους Δήμους το 2001	Χορηγηθείσες άδειες το 2001	Ποσοστό ανά συνολικό πληθυσμό του Δήμου
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ	10.780	751	748	1,90%

Πηγή: ΕΣΥΕ απογραφή 2001

Δεδομένου ότι οι άδειες παραμονής που εκδίδονται είναι προσωρινές, δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός του αριθμού των μεταναστών που εξακολουθούν και κατοικούν σήμερα στην περιοχή.

Το τρέχον έτος έχουν γίνει περίπου 1440 αιτήσεις για έγκριση/ανανέωση αδειας ή και οικογενειακές συνενώσεις, αριθμός αρκετά μεγαλύτερος από τις 751, του έτους 2001. Το γεγονός ότι αφενός παρατηρείται μια έντονη μετακίνηση των μεταναστών στο εσωτερικό της περιφέρειας και αφετέρου ότι η ανανέωση των αδειών μπορεί να γίνει και σε διαφορετικό Δήμο από αυτόν στον οποίο είχε δοθεί η αρχική έγκρισή τους, καθιστά αδύνατο τον ακριβή υπολογισμό του αριθμού των μεταναστών που κατοικούν σήμερα στην περιοχή μας.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Όσον αφορά την παραγωγή είναι εμφανής η αγροτική κατεύθυνση της απασχόλησης στην περιοχή μας με ότι αυτό συνεπάγεται τόσο για τους ίδιους τους κατοίκους όσο και για τις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής μας. Ποσοστό 49,03 του πληθυσμού της περιοχής μας χαρακτηρίζεται αγροτικός.

Με βάση και τα πρώτα στοιχεία της απογραφής της ΕΣΥΕ το 2001, από το συνολικό πληθυσμό των 10.790 κατοίκων η συντριπτική πλειοψηφία χαρακτηρίζεται ως αγροτικός πληθυσμός. Στον Πίνακα 1.2 που ακολουθεί παρουσιάζονται αυτά τα στοιχεία με το αντίστοιχο χαρακτηρισμό για το επίπεδο νομού.

Πίνακας 1.3: Συνολικός, αγροτικός, ημιαστικός και αστικός πληθυσμός (Η Ελλάδα με αριθμούς ΕΣΥΕ, 2002).

ΔΗΜΟΣ	ΠΛΗΘ 2001	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΣΤΙΚΟΣ	% ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ	10790	4863	5927	0	49,03

ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	292.489	96.870	31.764	163.855	33,11
% ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		33,12	10,86	56,02	
ΚΡΗΤΗ (1991)		46,2	12,3	41,5	

Προσέχοντας τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανής η αγροτική κατεύθυνση της απασχόλησης στην περιοχή με ό,τι αυτό συνεπάγεται τόσο για τους ίδιους τους κατοίκους όσο και για τις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής.

Πρωτογενής τομέας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, περισσότερη από τη μισή έκταση της περιοχής αποτελείται από ορεινές περιοχές, ενώ η υπόλοιπη είναι μειονεκτικές. Η γεωργία και η κτηνοτροφία αποτελούν τις κύριες δραστηριότητες του πρωτογενή παραγωγικού τομέα. Παράλληλα όμως οι απασχολούμενοι σε αυτό τον τομέα αποκτούν ένα επιπλέον εισόδημα με την ενασχόλησή του σε κάποιο άλλο κλάδο (όπως το εμπόριο, ο τουρισμός κ.α).

Οι γεωκτηνοτροφικές εκτάσεις καλύπτουν περισσότερο από το 90% της συνολικής έκτασης της περιοχής. Όσο αφορά στη φυτική παραγωγή, οι δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των καλλιεργειών, με την **ελαιοκαλλιέργεια** να καλύπτει τη μεγαλύτερη έκταση. Άλλες καλλιέργειες που κυριαρχούν στην περιοχή είναι τα αμπέλια, τα κηπευτικά και σε λιγότερο βαθμό οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες με βιολογικά ή μη προϊόντα. Συνεπώς, τα κύρια γεωργικά προϊόντα είναι: το ελαιόλαδο, η σταφίδα, τα επιτραπέζια σταφύλια, τα οινοστάφυλα, τα κηπευτικά και αρωματικά (δίκταμος) και τα σιτηρά.

Κύριες κτηνοτροφικές περιοχές είναι τα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα των δήμων, που όπως έχει αναφερθεί αποτελούν μεγάλο τμήμα του συνόλου της περιοχής. Υπάρχουν επίσης οργανωμένες κτηνοτροφικές μονάδες καθώς και τυροκομεία. Λόγω του ανάγλυφου (ορεινοί όγκοι), ιδιαίτερη ανάπτυξη παρουσιάζει η αιγοπροβατοτροφία, ενώ σε μικρότερο βαθμό έχουν αναπτυχθεί η χοιροτροφία, η εκτροφή πουλερικών και η μελισσοκομία. Τα κύρια κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το γάλα, το κρέας, το τυρί και το μέλι.

Ο πρωτογενής τομέας παρά τις σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες που διαθέτει αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα που εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξή του. Τα προβλήματα αυτά συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

Η μονομερής εξάρτηση του πρωτογενή τομέα από τις παραδοσιακές καλλιέργειες (ελιά και αμπέλι), γεγονός που καθιστά την περιοχή ευάλωτη σε αντίξοες συνθήκες (οικονομικές και φυσικές). Η έλλειψη ολοκληρωμένων δικτύων άρδευσης, η χαμηλή τιμή των προϊόντων, ο εκσυγχρονισμός των καλλιεργειών και η αναδιάρθρωση του πρωτογενή τομέα, η υπερβόσκηση των εδαφών και το μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου σε συνδυασμό με τον πολυτεμαχισμένο χαρακτήρα του, αποτέλεσμα ιστορικών γεγονότων και εθιμικού οικογενεθιμικού οικογενεθιμουργούν επιπλέον προβλήματα στον τομέα της γεωργίας.³

Σχετικά με την ηλικιακή σύνθεση των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα, παρατηρείται υψηλός μέσος όρος ηλικίας στην ενασχόληση με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Συγκεκριμένα μόλις το 8% του αγροτικού πληθυσμού έχει ηλικία μικρότερη από 35 χρόνων, 45% έχει ηλικία μεταξύ 35-50 ετών και 47% έχει ηλικία μεγαλύτερη από 50.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά περιορίζουν το δυναμισμό του τομέα και καθιστούν την περιοχή ευάλωτη σε αντίξοες οικονομικές ή φυσικές συνθήκες.

Δευτερογενής τομέας

Η παρουσία του δευτερογενή τομέα στην περιοχή είναι ιδιαίτερα περιορισμένη και εντοπίζεται στην έδρα του Δήμου. Ο Δευτερογενής τομέας περιορίζεται σε μικρές μονάδες μεταποίησης αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ενώ ο δήμος Αρκαλοχωρίου διαθέτει νεοσυσταθείσα βιομηχανική και βιοτεχνική περιοχή.

Ο δευτερογενής τομέας είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον πρωτογενή. Οι μονάδες που υπάρχουν αφορούν κυρίως τη μεταποίηση, τη συσκευασία και γενικά την επεξεργασία αγροτικών προϊόντων (λάδι, σταφίδα, σταφύλια). Επίσης, ανεπτυγμένη εμφανίζεται και η βιοτεχνία με μικρές μονάδες κυρίως μηχανουργεία, σιδηρουργεία, μαρμαράδικα, βαφεία, ξυλουργεία και μονάδες κατασκευής επίπλων.

---

³ www.arkalochori.gr " Προβλήματα Γεωργίας , σελ 9

Μεγάλες βιομηχανικές μονάδες δεν λειτουργούν στην περιοχή. Οι μονάδες είναι κυρίως μικρές και οι περισσότερες είναι οικογενειακού χαρακτήρα και απασχολούν μέχρι 10 άτομα, με τη μεγαλύτερη πλειοψηφία να περιορίζεται σε προσωπικό έως 4 άτομα. Πρέπει να επισημανθεί ότι η πλειοψηφία των μονάδων είναι εγκατεστημένες στις περιοχές των εδρών των δήμων. Στα υπόλοιπα δημοτικά διαμερίσματα υπάρχουν ελαιουργεία αγροτικών συνεταιρισμών, ή και ιδιωτών που ορισμένα λειτουργούν και στον τομέα της τυποποίησης ελαιολάδου. Η λειτουργία των παραπάνω μονάδων είναι εποχιακή λόγω της φύσης του προϊόντος. Η ύπαρξη και λειτουργία των παραπάνω δεν μετριάξει την εικόνα της περιορισμένης ανάπτυξης του τομέα της επεξεργασίας και τυποποίησης ελαιολάδου παρά τη βασική συμμετοχή του προϊόντος στην οικονομία της περιοχής. Στον Πίνακα 1.4 που ακολουθεί παρουσιάζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων στο δήμο.

Πίνακας 1.4: Αριθμός επιχειρήσεων δευτερογενή τομέα ανά δήμο στην περιοχή παρέμβασης.

ΔΗΜΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ	62	61,4%

Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει αυξητική τάση στην περιοχή ακολουθώντας την αντίστοιχη τάση που παρατηρείται σε ολόκληρη τη χώρα. Εμφανίζεται ο δεύτερος μετά τον πρωτογενή τομέα σε δυναμικότητα και προβλέπεται περαιτέρω αύξηση με τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών, την αύξηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, και γενικότερα τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού της περιοχής.

Στις έδρες και των δήμων που απαρτίζουν την περιοχή παρέμβασης υπάρχουν αρκετές μονάδες τριτογενή τομέα που εξυπηρετούν κυρίως την τοπική κοινωνία και μικρή εξαίρεση αποτελούν δομές με εμβέλεια μεγαλύτερη του κάθε δήμου. Στον Πίνακα 1.5 παρουσιάζονται οι υπηρεσίες που υπάρχουν στις έδρες των δήμων. Στον

τομέα των υπηρεσιών οι έδρες των δήμων χαρακτηρίζονται ως 3^{ου} επιπέδου. Για τις υπηρεσίες ανώτερου επιπέδου η εξυπηρέτηση γίνεται από το Ηράκλειο για όλες τις περιοχές.

Πίνακας 1.5: Υπηρεσίες στην έδρα του δήμου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ
Οικονομική Εφορία	+
Δημόσιο Ταμείο	+
Πρωτοδικείο	-
Ειρηνοδικείο	+
Υποθηκοφυλακείο	+
Ταχυδρομείο	+
Ταχ. Ταμειυτήριο	+
Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης	+
Αγροτικό κτηνιατρείο	+
Δασαρχείο	-
Πολεοδομικό γραφείο	-
ΙΚΑ, ΟΓΑ	+
ΔΕΗ	+
ΟΤΕ	+
Αστυνομικό τμήμα	+
Πυροσβεστική υπηρεσία	-
Τράπεζες (Αγροτική, Κρήτης, Eurobank, Alpha, Εθνική, Συνεταιριστική)	+
Δημοτική Επιχείρηση Υδρευσης	+
Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	+
Δημαρχείο	+
Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών	+
Αποθήκες Γεωργικών Συνεταιρισμών	+

Επίσης η εμπορική δραστηριότητα στην έδρα του δήμου της είναι ανεπτυγμένη τόσο στο λιανικό όσο και στο χονδρικό εμπόριο. Αντίθετα ο τομέας του τουρισμού κατέχει, σε σχέση με άλλους κλάδους, μικρό ποσοστό στο εισόδημα των κατοίκων της περιοχής. Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής περιορίζεται σε συγκεκριμένα δημοτικά διαμερίσματα στα νότια παράλια. Συγκεκριμένα, ο δήμος Αρκαλοχωρίου

έχει έναν οργανωμένο οικισμό ,τον Τσούτσουρο . Παρόλο που ο δήμος διαθέτει αρκετούς ιστορικούς και παραδοσιακούς-διατηρητέους Οικισμούς δεν έχει προχωρήσει στην οργάνωση και καλύτερη αξιοποίηση τους. Η ανάπτυξη των συγκεκριμένων περιοχών έγινε με ιδιαίτερα γρήγορους ρυθμούς με αποτέλεσμα να υπάρχουν προβλήματα όπως η κατασκευή αυθαίρετων κτισμάτων, η έλλειψη ρυμοτομικού σχεδίου, κοινόχρηστων χώρων, έλλειψη υποδομών σε δίκτυα αποχέτευσης και ύδρευσης, με τις ανάλογες επιδράσεις αυτών των προβλημάτων στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών).

_ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Στην παρουσίαση που έχει γίνει μέχρι τώρα, έχουν αναφερθεί προβλήματα και αδυναμίες της περιοχής σε επιμέρους κλάδους. Για την παρουσίαση μιας πληρέστερης εικόνας της περιοχής επιλέχθηκε η SWOT ανάλυση για την παρουσίαση των πλεονεκτημάτων (strengths), αδυναμιών (weaknesses), ευκαιριών (opportunities) και απειλών (threats) που παρουσιάζονται στην περιοχή.

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ	
Πλεονεκτήματα (strengths)	Αδυναμίες (weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Υπαρξη αναλλοίωτου φυσικού περιβάλλοντος και πλούσιων φυσικών πόρων. • Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά (μνημεία, παραδόσεις, ήθη και έθιμα). • Αυξητική τάση βελτίωσης των υπηρεσιών, των βασικών υποδομών κοινωνικού εξοπλισμού στην ύπαιθρο με έμφαση στην ποιότητα. • Στόχος απόδρασης των κατοίκων των αστικών κέντρων προς το φυσικό περιβάλλον. • Ευνοϊκές συνθήκες για την παραγωγή προϊόντων ποιότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής διαχείριση και αξιοποίηση φυσικών πόρων που οδηγεί τελικά σε μειωμένη ανταγωνιστικότητα και σπατάλη. • Μη ένταξη του πολιτισμού στην κοινωνική και οικονομική ζωή. • Έλλειψη υποδομών. • Η γεω-μορφολογική απομόνωση έχει ως συνέπεια την κοινωνική απομόνωση και επομένως τη δυσχερή προσέγγιση και αφομοίωση νεωτερισμών και της σύγχρονης τεχνολογίας. • Υψηλοί δείκτες γήρανσης του πληθυσμού, παρά την ενθαρρυντική αλλαγή του ρυθμού εγκατάλειψης της υπαίθρου. • Χαμηλό επίπεδο κατάρτισης – εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού. • Μειωμένη έως ανύπαρκτη εξωστρέφεια της οικονομίας και της κοινωνίας.
Ευκαιρίες (opportunities)	Απειλές (threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Συνεχώς αυξανόμενη διαφοροποίηση της τοπικής παραγωγικής δομής και της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας. • Δημιουργία νέων προϊόντων αγροτικού τουρισμού. • Διαγραφόμενη ανοδική τάση ζήτησης του φυσικού περιβάλλοντος και των ποιοτικών προϊόντων. • Ενίσχυση και ανάδειξη των εταιρικών δεσμών σε μια περιοχή. • Ενίσχυση της ανάπτυξης με την αξιοποίηση κοινοτικών και εθνικών πολιτικών για την ύπαιθρο. • Ένταξη της τεχνολογίας στο παραγωγικό σύστημα των περιοχών. • Ανάδειξη της συνοχής της περιοχής. • Ενίσχυση των διατοπικών, διακρατικών συνεργασιών και της δικτύωσης για την άρση της απομόνωσης. • Αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μειωμένη ανταγωνιστικότητα των περιοχών παρέμβασης σε σχέση με τα αστικά κέντρα ως προς τις προσφερόμενες υπηρεσίες και ευκαιρίες. • Διεθνοποίηση των αγορών και ένταξη του ανταγωνισμού ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας τους (μείωση των ενισχύσεων στα προϊόντα). • Επιφυλακτική στάση του τοπικού πληθυσμού στις καινοτομίες. • Συνέχιση της εγκατάλειψης των περιοχών, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται, με συνέπεια τη γήρανση του πληθυσμού και επομένως το μειωμένο ενδιαφέρον για τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας. • Ένταση φαινομένων πόλωσης εντός του αγροτικού χώρου.

Τα βασικά προβλήματα της περιοχής παρατίθενται και ανάλογα με την σπουδαιότητά τους είναι τα εξής :

1. Η ανεργία προβάλλει ως το σπουδαιότερο πρόβλημα που απασχολεί τις νεότερες ηλικίες του πληθυσμού. Οι λίγες θέσεις εργασίας καθώς και η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης για την συμπλήρωση του αγροτικού εισοδήματος κάνει το πρόβλημα έντονο.

2. Το χαμηλό βιοτικό επίπεδο είναι γεγονός, μια και το αγροτικό ζήτημα της τελευταίας κυρίως δεκαετίας ευθύνεται άμεσα για την μείωση του αγροτικού εισοδήματος με αποτέλεσμα να αντανακλάται άμεσα στα κοινωνικά στρώματα των κατοίκων.

3. Η αστυφιλία έχει εξελιχθεί σ' ένα από τα σπουδαιότερα προβλήματα της περιοχής που πηγάζει από τα δύο παραπάνω δηλαδή την έλλειψη θέσεων εργασίας και τα μειωμένα εισοδήματα της αγροτικής παραγωγής.

4. Η παρουσία οικονομικών μεταναστών οι οποίοι ζουν και δουλεύουν στην συγκεκριμένη περιοχή αποτελώντας ταυτόχρονα φθινό εργατικό δυναμικό συντελούν στην αύξηση της ανεργίας των ντόπων.

5. Αύξηση της εγκληματικότητας – επιθετικότητας σε μία περιοχή όπου παλαιότερα δεν υπήρχαν τέτοια φαινόμενα. Αυτό έχει να κάνει εν μέρει με την ύπαρξη των αλλοδαπών στις άλλοτε ομοιογενείς όσον αφορά την εθνικότητα περιοχές καθώς και στην χαλάρωση των ηθικών αξιών και παραδοσιακών συνηθειών –εθίμων τα τελευταία χρόνια.

6. Έλλειψη βασικών έργων υποδομής για την στήριξη του βασικού πρωτογενούς τομέα της οικονομίας της περιοχής παρά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα από την άποψη του πλούσιου υδάτινου δυναμικού (προστασία – εμπλουτισμός υπόγειου υδροφόρου, αύξηση αρδευόμενων εκτάσεων, οδικό – αγροτικό δίκτυο).

7. Η εμφανής απουσία τοπικού μηχανισμού ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (συνεταιρισμών – βιοτεχνιών – εργαστηρίων παραδοσιακής χειροτεχνίας – κοινωνικής οικονομίας) με στόχο την αξιοποίηση της περιφερειακής αγοράς και προώθηση των τοπικών προϊόντων καθώς και την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

8. Απουσία υπηρεσιών για την πληροφόρηση και εξυπηρέτηση του πολίτη με αποτέλεσμα ο κάτοικος της συγκεκριμένης περιοχής να αισθάνεται απομονωμένος και εγκλωβισμένος.

Στα παραπάνω προβλήματα έρχονται να προστεθούν και σημαντικά προβλήματα υποδομών όπως:

- Έλλειψη βασικών υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας
  - Απουσία υποδομών κατάρτισης νέων ανέργων, επαγγελματιών , αγροτών υποδομές που δεν θα έπρεπε να λείπουν την εποχή του 2000.
  - Προβλήματα υποδομών στην συγκοινωνία. Κακό οδικό δίκτυο με άμεση ανάγκη νέων διανοίξεων στους επαρχιακούς και δημοτικούς δρόμους.
  - Ελλιπής οργάνωση ενδοδημοτικής επικοινωνίας – συγκοινωνιακής σύνδεσης
  - Έλλειψη βιολογικού σταθμού επεξεργασίας λυμάτων .
  - Έλλειψη ΧΥΤΑ στον Δήμο Αρκαλοχωρίου, μια και η διαχείριση των απορριμμάτων γίνεται μεμονωμένα και η μόνη υπηρεσία καθαριότητας είναι αυτή του Αρκαλοχωρίου.
  - Έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού
  - Έλλειψη σύγχρονου αποχετευτικού δικτύου.
  - Χαμηλό ποσοστό άρδευσης των αγροτικών εκτάσεων μια και τα αποθέματα νερού από τις υπάρχων γεωτρήσεις δεν επαρκεί για την άρδευση όλων των καλλιεργούμενων εκτάσεων.

Έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων και υποδομών αναψυχής στην ευρύτερη περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΜΕΡΟΣ 2^ο

2.1 ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ανάπτυξη στην πιο γενική έννοια της λέξης, αναφέρεται σε κάθε διαδικασία σταδιακής και προοδευτικής αλλαγής.

Με τον όρο περιφερειακή ανάπτυξη αποδίδεται η γενικότερη προσπάθεια εξάλειξης των οικονομικών κυρίως ανισοτήτων μεταξύ των περιοχών μιας χώρας, που λόγοι ιστορικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί έχουν επιβάλει. Επιδίωξη της περιφερειακής ανάπτυξης είναι ένας γενικότερος οικονομικός προγραμματισμός. Βασικό πρόβλημα για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής είναι ο καθορισμός των οικονομικών περιφερειών που στα γεωγραφικά τους όρια θα μελετηθούν οι ανάγκες, θα εντοπιστούν οι δυνατότητες και θα χαραχθούν οι στόχοι της περιφερειακής ανάπτυξης. Από τα πιο σημαντικά στοιχεία που καθορίζουν μία οικονομική είναι η σχετική οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια.⁴

2.2 ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με τον όρο «Τοπική Ανάπτυξη» ονομάζουμε μία διαδικασία ανάπτυξης και διορθωτικής αλλαγής, που επιδρά πάνω σε μία χωρικά καθορισμένη κοινότητα και έχει ως σκοπό την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.⁵

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η τοπική ανάπτυξη δεν είναι τίποτα άλλο από μία διαδικασία κατά την οποία μεταβάλλεται μία τοπική κοινωνία στον τομέα των συντελεστών παραγωγής αλλά και της τοπικής οικονομίας. Έχει ένα συγκεκριμένο πεδίο δράσης και ως στόχο έχει την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων μίας χωρικά καθορισμένης κοινότητας.

---

⁴ Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, εκδότης Πάπυρος, Αθήνα 1988, σελ.474

⁵ Λεωνίδας Παπακωνσταντινίδης "Στρατηγική της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης" Τοπική ανάπτυξη σελ 101

Εκτός από τα παραπάνω υπάρχουν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις της τοπικής ανάπτυξης ως διαδικασία ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας. Αυτές είναι πρώτον το Κράτος το οποίο έχει συγκεκριμένη πολιτική στην παρέμβαση στις τοπικές κοινωνίες από το οποίο δίνονται και το μεγαλύτερο μέρος των πόρων και δεύτερον οι ίδιοι οι κάτοικοι μίας τοπικής κοινωνίας οι οποίοι αποφασίζουν σε κάποια χρονική στιγμή να αναλάβουν μόνοι τους το έργο αυτό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της δεύτερης προσέγγισης είναι η Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER με την οποία ο τοπικός πληθυσμός άρχισε να συμμετέχει ενεργά σε όλες τις φάσεις μετασχηματισμού της τοπικής κοινωνίας.

2.3 ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.3.1 ΔΗΜΟΣΙΟΙ

Στα πλαίσια μίας ισόρροπης τοπικής ανάπτυξης οι δημόσιοι φορείς οι οποίοι συντελούν στην διαδικασία διορθωτικής αλλαγής και εδρεύουν στον Δήμο Αρκαλοχωρίου είναι καταρχήν η οικονομική εφορία και το δημόσιο ταμείο τα οποία εξυπηρετούν ένα μεγάλο αριθμό πολιτών που ανέρχεται στους έντεκα χιλιάδες (11.000) ετησίως και ασφαλώς αποτελούν το κέντρο συναλλαγής του δημοσίου χρήματος για την περιοχή μας. Επίσης η ύπαρξη ειρηνοδικείου εξασφαλίζει την λύση υποθέσεων που αφορούν ζητήματα μικρότερου μεγέθους και την σταθερότητα στην περιοχή και το υποθηκοφυλακείο δεσμεύει τους τίτλους ιδιοκτησίας. Το ταχυδρομείο και το ταχυδρομικό ταμιευτήριο εξυπηρετεί ένα μεγάλο μέρος πολιτών και επιχειρήσεων της περιοχής ενώ το γραφείο γεωργικής ανάπτυξης συντελεί στην ανάπτυξη του γεωργικού χώρου μέσω διαφόρων μελετών μίας που κατά κύριο λόγο η περιοχή είναι αγροτική. Το αγροτικό κτηνιατρείο που εδρεύει στον Δήμο αποτελεί βέλτιστη λύση στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κτηνοτρόφος κατά κύριο λόγο την σημερινή εποχή και που δεν χρειάζεται να καταφύγει στην έδρα του νομού για την αντιμετώπιση προβλημάτων και περιστατικών. Επιπρόσθετα τα υποκαταστήματα του ΙΚΑ και του ΟΓΑ διαχειρίζονται κάθε είδους υποθέσεις που αφορούν τον τομέα της ασφάλισης και δεν επιβάλουν την μεταφορά προς τα αστικά κέντρα. Ακόμα η ΔΕΗ και ο ΟΤΕ εκτός από τις γνωστές υπηρεσίες που προσφέρουν αντιμετωπίζουν κάθε περίπτωση βλάβης του δικτύου τους με τα συνεργεία που διαθέτουν ενώ το αστυνομικό τμήμα που διαθέτει επιβάλει την τάξη της περιοχής με την δύναμη

δεκαπέντε (15) αστυνομικών που διαθέτει. Τα υποκαταστήματα των τραπεζών της Εθνικής, Αγροτικής και Κρήτης συμβάλουν στις οικονομικές συναλλαγές εκατοντάδων πολιτών καθημερινά ενώ η διεύθυνση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συντελεί στην δημιουργία προοπτικών για μία καλύτερη εκπαίδευση. Τελειώνοντας η ένωση γεωργικών συνεταιρισμών και οι αποθήκες της βοηθούν στην εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών των αγροτικών προϊόντων και αποθήκευση μεγάλων ποσοτήτων τους.

2.3.2 ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ

Οι ιδιωτικοί φορείς που περιβάλλουν την τοπική ανάπτυξη και συμβάλουν σε αυτήν είναι επιχειρήσεις παντός τύπου οι οποίες λειτουργούν κατά κύριο λόγο στο Αρκαλοχώρι και κατά τόπους στα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου. Αυτές είναι επιχειρήσεις κατασκευής επίπλων που περιλαμβάνουν ένα μεγάλο μέρος των ιδιωτικών φορέων ανάπτυξης και ακολουθούν επιχειρήσεις που αφορούν γεωργικά προϊόντα, αγοράζουν ή προμηθεύουν γεωργικά υλικά. Μεγάλο αριθμό καταμετρούν και επιχειρήσεις ειδών εξοπλισμού σπιτιών και τεχνικών υλικών. Δεν θα μπορούσε βέβαια να λείψουν εταιρίες έτοιμου σκυροδέματος και επιχειρήσεις οικοδομικών υλικών. Τελειώνοντας θα πρέπει να αναφέρουμε και το πλήθος των καταστημάτων ρουχισμού, κέντρων αναψυχής, εστιατορίων και άλλων που ίσως λόγω του μικρού αριθμού τους δεν αναφέρονται.

2.3.3 ΔΗΜΟΣ

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου σε συνδυασμό βέβαια με την Δημοτική Επιχείρηση αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο φορέα ανάπτυξης της περιοχής καθώς με την εξουσία και την δυνατότητα της παρέμβασης την οποία διαθέτει μπορεί να διατελέσει κύριο συστατικό του ρυθμού ανάπτυξης μιας περιοχής. Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του Δήμου Αρκαλοχωρίου χωρίζεται στους παρακάτω τομείς :

- Αγροτικός τομέας
- Περιβάλλον
- Πολεοδομικός σχεδιασμός – Αναπλάσεις

- Δημοτική οδοποιία
- Βιοτεχνική δραστηριότητα
- Πολιτισμός - αθλητισμός

Δ.Ε.Π.Α

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Η Δημοτική Επιχείρηση Αρκαλοχωρίου συστήθηκε με το υπ'αριθ. 359/5-5-97 ΦΕΚ και αποτελεί αμιγή Δημοτική Επιχείρηση, δηλαδή Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 277 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.

ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι σκοποί της Επιχείρησης, σύμφωνα με το καταστατικό της είναι:

- ❑ Η κατασκευή και συντήρηση έργων υποδομής στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου και σε άλλους Δήμους ή Κοινότητες, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.
- ❑ Η ανάληψη έργων οικιστικής ανάπλασης και ανάπτυξης.
- ❑ Η ενεργοποίηση, ο συντονισμός και η υποστήριξη των τοπικών φορέων και κοινωνικών ομάδων, που εμπλέκονται στις αναπτυξιακές διαδικασίες της περιοχής.
- ❑ Η δημιουργία και διαχείριση παραγωγικών και τουριστικών επιχειρήσεων, σε συνεργασία με κατοίκους του Δήμου, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

- Η αξιοποίηση και διαχείριση εθνικών, κοινοτικών προγραμμάτων, προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
- Η εκπόνηση διαφόρων μελετών και η παρακολούθηση –διαχείριση της υλοποίησής τους.
- Η διερεύνηση, αξιολόγηση και ιεράρχηση των αναγκών, προβλημάτων δυνατοτήτων και προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής.
- Η εκπόνηση και εφαρμογή τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Η οργάνωση, υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης – επαγγελματικής κατάρτισης.
- Η δημιουργία και εκμετάλλευση αθλητικών, πολιτιστικών και εκθεσιακών κέντρων για την ανάπτυξη της περιοχής.
- Η διοργάνωση πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και κοινωνικών εκδηλώσεων, με κύριο στόχο την πολιτιστική αναβάθμιση, τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η ίδρυση επιχειρήσεων ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις, που συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιοχής.
- Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η δημιουργία απασχόλησης και η συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού.
- Η κατασκευή χώρων κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών, δημοτικών αγορών, χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων και άλλων έργων, που αφορούν αρμοδιότητες, που φιλοδοξεί να αναλάβει ο Δήμος.
- Ο προσδιορισμός των επιθυμητών μορφών, κατευθύνσεων και ρυθμών της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής.

ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Μέχρι σήμερα, η Δημοτική Επιχείρηση έχει δραστηριοποιηθεί σε διάφορους τομείς. Μερικοί από τους σημαντικότερους είναι:

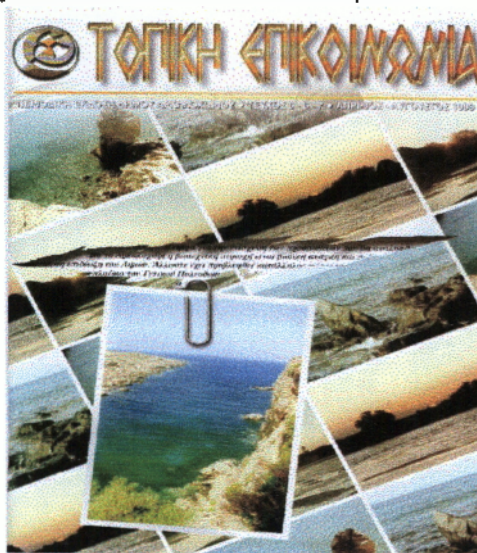
- Κατασκευή και συντήρηση έργων υποδομής.

Η Δ.Ε.Π.Α. μετά τη στελέχωση και την έγκριση του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. απέκτησε εργοληπτικό πτυχίο Α' Τάξης (κατηγορίες έργων: α) οικοδομικά, β) οδοποιίας, γ) υδραυλικά, δ) λιμενικά και ε) βιομηχανικά-ενεργειακά) και ενεργοποιείται σε ένα τόσο ζωτικό τομέα για την ανάπτυξη της περιοχής. Ανέλαβε να εκτελέσει σημαντικά έργα που το ύψος τους κατ' έτος ήταν: α) για το 1998: 70.761.000 δρχ., β) για το έτος 1999: 90.746.469, γ) για το έτος 2000: 219.251.526 δρχ., δ) για το έτος 2001: 210.700.000 δρχ. και ε) για το έτος 2002: 602.613 Ευρώ (205.340.380 δρχ.). Η ΔΕΠΑ συμμετείχε με τα μηχανήματα της, το επιστημονικό προσωπικό και το ειδικό εργαστήριο εδαφομηχανικής στην κατασκευή δύο φραγμάτων που κατασκευάστηκαν, με αυτεπιστασία Δημάρχου, στην περιοχή Παρτήρων και Αμουργελλών του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Χρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί πάντα ανθρώπινο δυναμικό και μηχανολογικό εξοπλισμό από την περιοχή του Δήμου. Με αποτέλεσμα τα οφέλη είναι πολλαπλασιαστικά για την περιοχή και την ανάπτυξη της γιατί το χρήμα –κινητήριο δύναμη της οικονομίας- ανακυκλώνεται στο οικονομικό κύκλωμα της περιοχής.

- Διαχείριση του Νέου (βιομηχανικού) Σφαγείου Αρκαλοχωρίου
- Λειτουργία των προγραμμάτων: Ι) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών ασφαλίσεων: α) Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας, β) Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και ii) της Περιφέρειας Κρήτης: α) Βρεφονηπακό Σταθμό, β) Βοήθεια στο Σπίτι και γ) Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων.
- Εκμετάλλευση Εκθεσιακού Κέντρου Αρκαλοχωρίου (Γεωργική Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου).
- Εκμετάλλευση αθλητικών εγκαταστάσεων και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων (Αθλητικό Κέντρο Αρκαλοχωρίου). Η εκμετάλλευση του Δημοτικού Αθλητικού Κέντρου Αρκαλοχωρίου (ολυμπιακών διαστάσεων κολυμβητήριο, δύο γήπεδα 5Χ5 και ένα γήπεδο 8Χ8 με πλαστικό

χλοοτάπητα, δύο γήπεδα τένις, δύο γήπεδα βόλεϊ, δύο γήπεδα μπάσκετ) καθώς επίσης και πολλών άλλων αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου

- Λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης Νέων του Δήμου Αρκαλοχωρίου
- Διοργάνωση πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και κοινωνικών εκδηλώσεων.
- Έκδοση διμηνιαίου ενημερωτικού εντύπου (“Τοπική Επικοινωνία”).

- Εκπόνηση μελετών για λογαριασμό του Δήμου.
- Λειτουργία Προγραμμάτων Μαζικού Αθλητισμού (σε συνεργασία με την Γ.Γ.Α.).
- Υπήρξε από τους βασικούς συντελεστές στην προσπάθεια για την ίδρυση της Βιοτεχνικής Επιχειρηματικής Περιοχής Αρκαλοχωρίου (μέχρι που συστήθηκε ο “Φορέας για την Ίδρυση του Βιοτεχνικού Πάρκου Αρκαλοχωρίου Α.Ε.”).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η Δημοτική Επιχείρηση διεκδίκησε τη συμμετοχή της σε διάφορα Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα. Αυτά για τα οποία υποβλήθηκαν προτάσεις και εγκρίθηκαν είναι:

- ✓ Η δημιουργία του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.). Η διάρκεια του προγράμματος είναι δύο χρόνια. Τα απασχολούμενα άτομα είναι πέντε και τα ωφελούμενα παιδιά περίπου 120. Ο προϋπολογισμός (των δύο πρώτων ετών) είναι 54.450.000 δρχ. και η χρηματοδότηση είναι 100% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την

υπ' αριθμ. 1140/28-2-2002 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εγκρίθηκε συνέχιση της λειτουργίας του για δύο ακόμη έτη, με συνολικό προϋπολογισμό 211.768,16 Ευρώ.

- ✓ Η δημιουργία της Μονάδας Κοινωνικής Μέριμνας (Μ.Κ.Μ). Η διάρκεια του προγράμματος είναι δύο χρόνια Τα απασχολούμενα άτομα είναι έξι και οι ωφελούμενοι ηλικιωμένοι και μοναχικά άτομα, περίπου 180. Ο προϋπολογισμός (των δύο πρώτων ετών) είναι 32.400.000 δρχ. και η χρηματοδότηση είναι 100% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την υπ' αριθμ. 100421/21-2-2002 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εγκρίθηκε συνέχιση της λειτουργίας της για δύο έτη, με συνολικό προϋπολογισμό 211.768,16 Ευρώ και 196.038,00 Ευρώ.
- ✓ Το πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας πτυχιούχων ανέργων - νέοεισερχομένων στην αγορά εργασίας «STAGE III». Τα απασχολούμενα άτομα τέσσερα. Η χρηματοδότηση της αποζημίωσης των απασχολούμενων είναι 100% από τον ΟΑΕΔ.
- ✓ Η δημιουργία και λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης Νέων. Χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης και την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.
- ✓ Η Δάσωση Γεωργικών Εκτάσεων. Επένδυση του Κανονισμού της Ε.Ε. 1257/1999 που αφορά τη δάσωση εκτάσεων που έχουν παραχωρηθεί από το Δήμο Αρκαλοχωρίου στην ΔΕΠΑ για το σκοπό αυτό, συνολικού προϋπολογισμού 118.000 Ευρώ. Αναμένεται και δεύτερη φάση του προγράμματος όπου η επιχείρηση έχει κάνει προτάσεις για να εντάξει και άλλες περιοχές.
- ✓ Με τις υπ' αριθμ. 2195/5-7-2002, 2198/5-7/2002 και 190/22-7-2002 Αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κρήτης, η Επιχείρηση εντάχθηκε στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2000-2006, Μέτρο 6.1 «Ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης για την προώθηση ίσων ευκαιριών» προκειμένου να υλοποιήσει, αντίστοιχα, τα παρακάτω προγράμματα:

1. Δημιουργία Βρεφονηπιακού Σταθμού, προϋπολογισμού 249.567,13 Ευρώ.
2. Δημιουργία μονάδας Βοήθεια στο Σπίτι, προϋπολογισμού 185.00,00 Ευρώ.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Η Δ.ΕΠ.Α. διοικείται, σύμφωνα με την τελευταία τροποποίηση του καταστατικού της, από εντεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Η οργανωτική δομή της επιχείρησης, παρουσιάζεται παρακάτω:

1.Διοικητικό Συμβούλιο

2.Πρόεδρος Δ.Σ

Επιτροπές Δ.Σ

3. Διευθυντής

4. Διεύθυνση Οικονομικού, Διοίκησης & Ανάπτυξης Προσωπικού Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης

Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης

Τομέας Λειτουργιών Υποστήριξης

5 Διεύθυνση Προγραμματισμού & Συντονισμού

Τμήμα Αναπτυξιακών Εφαρμογών

Τμήμα Εκτέλεσης Τεχνικών Έργων

Τμήμα Εκθέσεων Προϊόντων

Τμήμα Διαχείρισης Αθλητικών Εγκαταστάσεων

Τμήμα Διαχείρισης Δημοτικών. Σφαγείων

Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης

Τμήμα Κατάρτισης & Απασχόλησης

Τμήμα Περιβάλλοντος & Τουρισμού

Τμήμα Εκμ/σης Επιχ/κών Δραστηριοτήτων

ΥΠΟΔΟΜΗ / ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Η Δημοτική Επιχείρηση στεγάζεται σε ιδιόκτητο χώρο του Δήμου Αρκαλοχωρίου , στο Εκθεσιακό Κέντρο, που της έχει παραχωρηθεί με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Το σύνολο του εμβαδού των γραφείων και των βοηθητικών χώρων είναι 225,85 τ.μ

Συμβατικός εξοπλισμός οργάνωσης γραφείου:

- Τηλεφωνικό κέντρο
- 11 γραφεία και βιβλιοθήκες αρχείου.
- 11 Η/Υ PC με σύνδεση στο διαδίκτυο
- 7 Εκτυπωτές
- 2 SCANNER
- 1 Φωτοτυπικό μηχάνημα

2.3.4 ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Οι σύλλογοι που εδρεύουν στην έδρα του Δήμου και αφορούν την ανάπτυξη είναι πρώτα από όλα ο σύλλογος εμπόρων επαγγελματιών βιοτεχνών ο οποίος είναι ίσως ο σημαντικότερος από τους παρακάτω καθώς από την πορεία του και τις κινήσεις του εξαρτάται η ανάπτυξη του τόπου και εν συνεχεία ο σύλλογος γυναικών και ο κνηγετικός.

Ο εμπορικός σύλλογος ιδρύθηκε στις 30 Μαρτίου του 1958 με την ονομασία Ένωση Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Αρκαλοχωρίου και Περιχώρων και λειτούργησε με αυτό το καταστατικό μέχρι τον Σεπτέμβρη του 1995 όπου το καταστατικό τροποποιήθηκε στα νέα οικονομικά δεδομένα με την ονομασία Σύλλογος Εμπόρων Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Αρκαλοχωρίου. Είναι μέλος της Ο.Ε.Β.Ε.Ν.Η (Ομοσπονδία Βιοτεχνών Εμπόρων Νομού Ηρακλείου) και σκοποί του

συλλόγου είναι η συστηματική μελέτη προβλημάτων του κλάδου για συλλογική διεκδίκηση και επίλυση προβλημάτων, η προώθηση της συνεργασίας των μελών καθώς και η προάσπιση των οικονομικών – επαγγελματικών και ασφαλιστικών συμφερόντων. Τέλος η καλλιέργεια και υπεράσπιση των ανθρωπίνων ιδανικών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της εθνικής ανεξαρτησίας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Οι δραστηριότητες του συλλόγου ξεκίνησαν με την καταλυτική παρουσία την οποία είχε στο ξεκίνημα της Γεωργικής Εμπορικής Έκθεσης Αρκαλοχωρίου απαρτίζοντας ιδρυτικό μέλος της επιτροπής της μαζί με την τότε Κοινότητα και το επιμελητήριο Ηρακλείου. Επίσης οργάνωσε εκπαιδευτικά σεμινάρια για την επιμόρφωση των μελών και των υπαλλήλων με την βοήθεια του επιμελητηρίου και του Κ.Ε.Κ και πήρε ενεργά μέρος στην εδραίωση του συνεταιριστικού κλίματος στην περιοχή μας. Τελειώνοντας οργανώνει κοινωνικές εκδηλώσεις με ευρεία συμμετοχή των επαγγελματιών της περιοχής καθώς και ημερίδες – ομιλίες – διαλέξεις με θέματα φορολογικά – φοροτεχνικά κατάρτισης επιχειρήσεων.

2.3.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε

Το 1989 η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι δημιουργικοί φορείς της ευρύτερης περιοχής των Αρχανών Ηρακλείου αποφάσισαν να ενεργοποιήσουν τη μικρή τότε, τοπική Αναπτυξιακή Εταιρία, χρησιμοποιώντας της ως υποστηρικτικό εργαλείο ανάπτυξης.

Η Αναπτυξιακή αναπτύσσεται συνεχώς, με μόνιμο προσανατολισμό στην σωστά τεκμηριωμένη και ουσιαστική κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη και σήμερα έχει καταφέρει να αποτελεί κόμβο συνεργασίας και συλλογικής ενεργοποίησης της αναπτυξιακής διαδικασίας σημαντικών φορέων. Καθίσταται δε ενεργό κέντρο περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας.

Δεν είναι τυχαίο, που μετά από 10 χρόνια δραστηριότητας, ενώ ξεκίνησε με μετόχους το Δήμο Αρχανών και τρεις Κοινότητες μεταξύ αυτών και η τότε Κοινότητα του Αρκαλοχωρίου και μετοχικό κεφάλαιο 6.000.000 δρχ., σήμερα μέτοχοί της είναι

όλοι οι Δήμοι του Ν. Ηρακλείου, οι Ενώσεις των Αγροτικών Συνεταιρισμών του Νομού, η Συνεταιριστική Τράπεζα και Ενώσεις Επιχειρηματιών.

Έτσι, σήμερα αποτελεί:

-Βασικό επιστημονικό και τεχνικό εργαλείο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων συλλογικών φορέων του Νομού Ηρακλείου,

-Κόμβο συνεργασίας και συλλογικής ενεργοποίησης της αναπτυξιακής διαδικασίας των Δήμων του Νομού και

-Ενεργό κέντρο περιφερειακών, εθνικών και Ευρωπαϊκών δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας.

Η πληροφόρηση, οι σύγχρονες μορφές επικοινωνίας, η ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, η προώθηση στην απασχόληση, η οικονομική πρόοδος, το περιβάλλον, ο πολιτισμός, η κοινωνική αλληλεγγύη δεν είναι για την εταιρεία απλές έννοιες αλλά το ολοκληρωμένο, σταθερό και συνεκτικό πλαίσιο καθημερινής ενασχόλησής της.

Σκοποί

Η εταιρία έχει πρωταρχικό στόχο την κάλυψη κοινά διαπιστωμένων αναγκών για:

- **στήριξη των Ο.Τ.Α.** στον αναπτυξιακό τους ρόλο
- αναπτυξιακό σχεδιασμό της ευρύτερης περιοχής
- αξιοποίηση στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό των διαθέσιμων εθνικών και κοινοτικών πόρων μέσα από τη διαχείριση σχετικών προγραμμάτων
- τεχνική στήριξη των κατοίκων και των φορέων της περιοχής στους τομείς επιμόρφωσης, βελτίωσης ποιότητας ζωής και γενικότερα κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης

- ανάληψη πρωτοβουλιών σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος, διατήρησης πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάπτυξης της εσωτερικής συνοχής της περιοχής
- επαγγελματική υποστήριξη ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας
- παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.) σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού και κύρια σε όσους απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Εμπειρία ως Συντονιστής Φορέας

Συντονιστής φορέας του προγράμματος Τοπικό Κοινωνικό Κεφάλαιο (άρθρο 6 –Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου)

Εμπλεκόμενοι Φορείς:

- Είκοσι έξι (26) Δήμοι του Νομού Ηρακλείου
- Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Τμήμα Ανατολικής Κρήτης
- Δεκαεφτά (17) Κοινωνικοί Φορείς Ν. Ηρακλείου
- Ένωση Συντακτών Επαρχιακού Τύπου Ελλάδος
- Το Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας
- Το Κέντρο Ειδικών Παιδιών «Η Ζωοδόχος Πηγή»

Χρηματοδοτούμενες δράσεις:

A) Δράσεις υπέρ της κοινωνικής συνοχής και της αλληλεγγύης και υπέρ της κοινωνικής και επαγγελματικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ευπαθών κοινωνικά ομάδων.

Πιο συγκεκριμένα αναπτύχθηκαν οι εξής κατηγορίες δράσεων:

- 1) Προώθηση της κοινωνικής συνοχής και της απασχολησιμότητας ανέργων ατόμων μέσα από την κατασκευή ειδών χειροτεχνίας.
- 2) Διοργάνωση ανοιχτών εκδηλώσεων με ευρεία συμμετοχή με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση πάνω σε κοινωνικά προβλήματα.
- 3) Ενημερωτικές συναντήσεις με θέμα τις δυνατότητες απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- 4) Ενίσχυση λειτουργίας υφιστάμενων εθελοντικών δράσεων που έχουν ως στόχο την κοινωνική και επαγγελματική ενσωμάτωση ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων.
- 5) Δημιουργία Δικτύου «Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Επιχειρηματικότητας».

B) Ενίσχυση για τη σύσταση μικροεπιχειρήσεων και συνεταιρισμών.

Αποτελέσματα

- Χρηματοδοτήθηκαν άτομα ευπαθών ομάδων πληθυσμού για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- Δημιουργήθηκαν γυναικείοι συνεταιρισμοί με την συμμετοχή των γυναικών.
- Αναπτύχθηκαν δράσεις υπέρ των κοινωνικά ευπαθών ομάδων (π.χ. δημιουργία Κέντρου Εξυπηρέτησης Μεταναστών, ενημερωτικές εκστρατείες για την ανάδειξη των ικανοτήτων των ΑΜΕΑ κ.α.)
- Δημιουργήθηκαν κέντρα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας νεολαίας.
- Παρασχέθηκε συμβουλευτική υποστήριξη σε σταθερή βάση σε άτομα από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (γυναίκες, μονογονείς, ΑΜΕΑ, απεξαρτηθέντες κ.α),
- Ενισχύθηκαν κοινωνικοί φορείς για την επέκταση των δράσεων τους σε νέες ομάδες στόχου.

- Πολλοί κοινωνικοί φορείς μετέφεραν τις δραστηριότητές τους, από τα αστικά κέντρα όπου εδρεύουν, στην ορεινή ενδοχώρα του Ν. Ηρακλείου.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων ανά αριθμό ατόμων που στηρίχθηκαν οικονομικά, τεχνικά και συμβουλευτικά.

Αποτελέσματα	Αρ. ατόμων
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	82
ΝΕΟΙ	30
ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ (ΑΜΕΑ, μονογονεϊκές οικογένειες, αλεξαρτηθέντες κ.α.)	19
ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ)	131

1. Κοινοτική πρωτοβουλία Leader II

Εμπλεκόμενοι Φορείς:

- Δεκαεφτά Δήμοι του Ν. Ηρακλείου
- Ενώσεις – Συνεταιρισμοί
- Εξηντα πέντε (65) Επιχειρήσεις

Δράσεις.

- Τεχνική στήριξη για την αγροτική Ανάπτυξη
- Κατάρτιση για την απασχόληση
- Αγροτουρισμός
- Ενίσχυση της βιοτεχνίας και υπηρεσιών μικρής ακτίνας δράσης
- Αξιοποίηση και Τυποποίηση – Συσκευασία Τοπικών Αγροτικών Προϊόντων

- Δράσεις για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό
- Διακρατική Συνεργασία

Συνοπτικά αποτελέσματα

- Δημιουργία Γεωγραφικού συστήματος πληροφοριών (GIS) για το Ν. Ηρακλείου
- Κατάρτιση εκατό ατόμων (5 σεμινάρια χ 20 άτομα)
- Δημιουργία 40 νέων επιχειρήσεων
- Εκσυγχρονισμός 30 επιχειρήσεων
- Δημιουργία 116 νέων θέσεων εργασίας
- Δεκαεπτά τουριστικοί οδηγοί

2. PACTE 1994 – 1996

Τίτλος σχεδίου: «Διαχείριση και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων»

Περίοδος Υλοποίησης: 1994-1996

Εμπλεκόμενοι Φορείς

- ◆ Φορείς εταίρων από την Γαλλία και την Ιταλία

β) Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

2. Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER II

Πληροφορίες για το πρόγραμμα αναφέρονται στην προηγούμενη ενότητα για την συντονιστική εμπειρία της Αναπτυξιακής Ηρακλείου.

3. Κοινοτική Πρωτοβουλία «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΞΟΝΑΣ YOUTHSTART»

Συνολικός Προϋπολογισμός : 1.780.000 δρχ.

Πρόγραμμα με συντονιστή την Περιφέρεια Κρήτης, με τίτλο «ΙΑΣΩΝ 2 – Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες Νέων».

Δράσεις του προγράμματος είναι:

- η διασύνδεση εκπαίδευσης - επαγγελματικής κατάρτισης και αγοράς εργασίας
- η κατάρτιση και τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας
- η ενίσχυση της απασχόλησης
- η πληροφόρηση και ενημέρωση.

4. Κοινοτική Πρωτοβουλία «ADAPT 1999 – 2000»

Συνολικός προϋπολογισμός : 3.775.000 δρχ.

Τίτλος Προγράμματος :

«Δίκτυο Τοπικών Κέντρων Επιχειρηματικότητας και Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΕΠΑ)».

Leader του προγράμματος ήταν η ΠΕΤΑ (Πληροφόρηση Επιμόρφωση Τοπική Ανάπτυξη Α.Ε.).

Εταίροι

- Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.
- άλλες αναπτυξιακές εταιρείες της Ελλάδας,
- ο ΕΟΜΜΕΧ και
- η Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών (HELADA).

Στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία ενός δικτύου πληροφόρησης και υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του εργατικού δυναμικού.

5. LEADER ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Προϋπολογισμός : 180.000.000 δρχ

Πρόγραμμα πολιτιστικού τουρισμού, το οποίο χρηματοδοτείται από την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER II. Για την υλοποίησή του έχει συσταθεί η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «ΟΔΥΣΣΕΙΑ – ΝΕΟΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ», στην οποία εκτός της Αναπτυξιακής Ηρακλείου συμμετέχουν άλλες 11 αναπτυξιακές εταιρείες απ' όλη την Ελλάδα.

Αξονες δράσης:

- Η διοργάνωση ενός ευρωπαϊκού-μεσογειακού Οδυσσειακού φεστιβάλ
- Η διοργάνωση και ενίσχυση προγραμμάτων πολιτιστικού τουρισμού, καθώς και άλλων μορφών ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού
- Ο συνδυασμός των παραπάνω πολιτιστικών και τουριστικών δράσεων με τη γενικότερη αειφόρο τοπική ανάπτυξη, ιδιαίτερα των μη ευνοημένων αγροτικών και νησιωτικών περιοχών.

6. ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ MED-NET

Εταίροι

- ΑΚΟΜ-Μ
- CO G.A.L. Monte Poro
- G.A.L. Serre Vibonesi
- Asociacion para el Desarrollo Rural de la Sierra de Sgura

Δράσεις

- Η ανταλλαγή επισκέψεων ιδιοκτητών αγροτουριστικών επιχειρήσεων για την ανταλλαγή εμπειριών και την απόκτηση ικανοτήτων
- Η συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις για την προβολή του αγροτουρισμού (έκθεση Βερολίνου και Μιλάνου)
- Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις για την προβολή τοπικών αγροτικών προϊόντων (Κορσική)

- Η έκδοση κοινού πληροφοριακού υλικού σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για την προβολή των περιοχών των τριών χωρών
- Διαγνωστικές μελέτες συγκριτικών αποτελεσμάτων των περιοχών
- Workshop μεταξύ εμπειρογνομόνων και επιχειρηματιών από τις τρεις χώρες

Αποτελέσματα:

- Ένα φυλλάδιο για την προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού της Κρήτης, σε τρεις γλώσσες.
- Ένα κοινό φυλλάδιο για την προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στις περιοχές Κρήτη, Καλαμβρία Ιταλίας, Ανδαλουσία Ισπανίας.
- Τρία workshop με θέματα «Δημόσιες Υποδομές και Τοπική Ανάπτυξη», «Παροχή Ποιοτικών Υπηρεσιών στον Αγροτουρισμό», «Εμπορευματοποίηση του Αγροτουριστικού Προϊόντος».
- Ανταλλαγές επισκέψεων επιχειρηματιών (17 άτομα).
- Συμμετοχή σε τρεις διεθνείς εκθέσεις.
- Εκπόνηση μιας μελέτης.
- Δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού δικτύου με την συμμετοχή 18 περιοχών από 14 περιφέρειες 10 χωρών της Ε.Ε. και 2 από τις Τρίτες χώρες.

7. ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩ

Εμπλεκόμενοι φορείς

Διακρατική συνεργασία αναπτυξιακών κυρίως φορέων από τις εξής χώρες: Ιταλία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Βέλγιο.

Δράσεις

- Κινούμενο Σχέδιο: Δεκάλεπτο κινούμενο σχέδιο, κατά τη διάρκεια του οποίου, θα εξηγείται η έννοια της οικονομίας.
- CD-ROM: Με διδακτικό περιεχόμενο και πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την εισαγωγή του Ευρώ.
- Παιχνίδι ηλεκτρονικού εμπορίου: αφορά την εικονική αγοραπωλησία προϊόντων, από τις ομάδες νέων που συμμετέχουν
- Σελίδα στο Internet: Με πληροφορίες για το πρόγραμμα και τους σκοπούς του, καθώς επίσης, και για τα προϊόντα που θα παραχθούν.
- Διαφήμιση σε περιοδικά & εφημερίδες
- Συναντήσεις φορέων που συμμετέχουν
- Σεμινάρια στα σχολεία
- Τελική δημοσιοποίηση

Στόχοι

- Η δυνατότητα στους νέους να γνωρίσουν το νέο νόμισμα, το ΕΥΡΩ.
- Η διάδοση του Ευρώ στους νέους μέσω της ανάδειξης του πολιτισμού τους και των τοπικών προϊόντων της περιοχής τους.
- Η εξοικείωση των νέων με το Ευρώ, και γενικότερα με το χρήμα, ως μέσο συναλλαγών.
- Να γνωρίσουν οι νέοι ποια είναι τα οφέλη από την κυκλοφορία ενός κοινού νομίσματος, καθώς επίσης και τις συνέπειες από την εισαγωγή του στις αγορές.
- Εξοικείωση με έννοιες όπως: χρήμα, ηλεκτρονικό εμπόριο, πολιτιστική κληρονομιά, κοστολόγηση προϊόντων κτλ.

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Εκτός από την επίτευξη των παραπάνω στόχων, επιπλέον επιδιώκουμε:

- Εξοικείωση των νέων με τη χρήση Η/Υ και του Internet.

- Συνεργασία με νέους εντός και εκτός των συνόρων της χώρας τους.
- Καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος.

8. Κοινοτική Πρωτοβουλία «ENVIREG»

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου για λογαριασμό του Συνδέσμου ΤΕΔΚ Κρήτης, ανέλαβε την εκπόνηση μελετών τους βιολογικούς καθαρισμούς της Κρήτης καθώς και την οικονομοτεχνική μελέτη για τη συγκρότηση και λειτουργία φορέα υποστήριξης της λειτουργίας των μονάδων επεξεργασίας λυμάτων των ΟΤΑ της Κρήτης. Από τη μελέτη αυτή προέκυψε το ΚΕ.Π.Α.Μ.Α.Κ. (Κέντρο Περιβαλλοντικής Αναβάθμισης Μονάδων Αντιρρύπανσης Κρήτης).

9. RECITE II – “TECHNOFOCUS” (1998-2000)

Πρόκειται για ένα διακρατικό πρόγραμμα με φορείς από Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, με leader τον Σύνδεσμο ΤΕΔΚ Κρήτης και μία τοπική εταιρική σχέση στην οποία συμμετείχε η Αναπτυξιακή Ηρακλείου.

Στόχος του προγράμματος ήταν:

- η τόνωση των επιχειρήσεων της Κρήτης από τη συμμετοχή τους σε ένα ευρύ δίκτυο για την προαγωγή της καινοτομίας και της συνεργασίας,
- η ενημέρωση και παροχή πληροφοριών σε θέματα τεχνολογίας,
- η διάθεση συμβούλων,
- η διαφήμιση και προβολή της επιχείρησής τους.

γ) Στελέχωση της Αναπτυξιακής Ηρακλείου

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου για τη λειτουργία της και την επίτευξη των στόχων της έχει οργανώσει πέντε βασικά τμήματα, αλληλένδετα μεταξύ τους κατάλληλα στελεχωμένα.

1. Διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών

2. Ανάπτυξης Υπαίθρου
3. Κοινωνικής Ανάπτυξης
4. Προγραμματισμού και Δημοσίων Σχέσεων
5. Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης

Σήμερα απασχολούνται 46 άτομα με σχέση εργασίας ορισμένου και αορίστου χρόνου, με κύριες ειδικότητες: οικονομολόγοι, γεωπόνοι, πολιτικοί μηχανικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, κοινωνιολόγοι, νομικοί, δασολόγοι, νοσηλευτές/τριες, βοηθητικό προσωπικό, οικογενειακοί βοηθοί, εκ των οποίων ένας εργαζόμενος είναι άτομο με αναπηρία. Η σύνθεση του προσωπικού είναι η εξής:

Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης:	14	30%
Τεχνολογικής Εκπαίδευσης:	9	20%
Μέσης Εκπαίδευσης:	16	35%
Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης:	7	15%

Η Αναπτυξιακή Ηρακλείου συνεργάζεται επιπλέον με επιστήμονες, μελετητές και συμβούλους ανάπτυξης, οι οποίοι συμμετέχουν στην εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών και στην εκτέλεση συγκεκριμένων έργων.

2.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με τον όρο οικονομική ανάπτυξη εννοούμε την ενεργοποίηση μίας κοινωνικής οικονομίας με σκοπό την συνεχή ανάπτυξη της οικονομίας και την αποφυγή της στασιμότητας. Σκοποί της οικονομικής ανάπτυξης είναι η αύξηση της απασχόλησης, η αύξηση της παραγωγής και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού.⁶

Η οικονομική ανάπτυξη βέβαια δεν θα μπορούσε να μην ήταν συνυφασμένη με την τοπική ανάπτυξη και αυτή με την σειρά της με την κοινωνική ανάπτυξη μίας κοινωνίας καθώς ο όρος ανάπτυξη περιβάλλει κατά ένα μεγάλο ποσοστό την οικονομική η οποία θέτει τις βάσεις για κοινωνική και ως φυσικό επακόλουθο την ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο.

2.4.1 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Όσον αφορά τα σημαντικά έργα υποδομής του Δήμου τα οποία υποβοηθούν στην ανάπτυξη αυτά είναι καταρχήν το βιοτεχνικό πάρκο – περιοχή το οποίο αποτελεί ανώνυμη εταιρία και στην οποία συμμετέχουν ο Δήμος, η Δ.ε.π.α, η Ένωση επαγγελματιών και Βιοτεχνών Αρκαλοχωρίου το επιμελητήριο Ηρακλείου και επιχειρηματίες της περιοχής του Δήμου. Η δημιουργία του Βιοτεχνικού αυτού πάρκου θα βοηθήσει αποτελεσματικά στην επίτευξη σκοπών και στόχων όπως προσέλκυση νέων επιχειρήσεων από άλλες περιοχές για εγκατάσταση στην περιοχή του Δήμου, στην εξασφάλιση νέων θέσεων εργασίας για το άνεργο ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής και στην ορθή χωροταξική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων. Επίσης θα βοηθήσει στην επεξεργασία και μεταποίηση του γεωργικού προϊόντος στην περιοχή καθώς και στην νομιμοποίηση της λειτουργίας μικρών μηχανουργικών μονάδων. Ένα επίσης σημαντικό πλεονέκτημα της ίδρυσης της ΒΕΠΕ στην συγκεκριμένη περιοχή είναι η δημιουργία οδικού κόμβου, για την εξυπηρέτηση της,

---

⁶ Επιστήμη και ζωή, εκδότης Χατζηακώβου, Αθίνα 1999 σελ 106

επί του οδικού άξονα Ηράκλειο – Αρκαλοχώρι – Βιάννος που εφάπτεται του χώρου της ΒΕΠΕ.

Ένα άλλο σημαντικό έργο υποδομής για τον τόπο είναι η δημιουργία τουριστικού καταφύγιου (λιμανιού) στον Τσούτσουρα το οποίο είναι και το μοναδικό παραθαλάσσιο μέρος του Δήμου. Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 400.000.000 δρχ και φορέας υλοποίησης του έργου είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και ο Ε.Ο.Τ.

Η κατασκευή Δημοτικού βιομηχανικού σφαγείου τριών γραμμών παραγωγής κόστους 500.000.000 δρχ αποτελεί ουσιαστικό πλεονέκτημα ανάπτυξης της περιοχής του Δήμου και όχι μόνο ενώ οι συντηρήσεις νεκροταφείων του Δήμου, το νέο Νεκροταφείο Αρκαλοχωρίου ύψους 6.700.000 δρχ (Αποπεράτωση Νεκροταφειακού Ναού - Κατασκευή τάφων) δίνει σημαντική λύση σε ένα πρόβλημα που δεν δέχεται αναβολές.

2.4.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Όσον αφορά την συμμετοχή σε προγράμματα ο Δήμος μας έχει ενεργή παρουσία καθώς προσπάθησε να αξιοποιήσει όσο το δυνατό καλύτερα τις ευκαιρίες που εμφανίζονται για χρηματοδότηση έργων πνοής για τον τόπο μας. Τα προγράμματα

από τα οποία έχουν υλοποιηθεί έργα αναλύονται παρακάτω ενώ θα πρέπει να τονιστεί η πληθώρα των νέων προτάσεων που βρίσκονται στην διαδικασία έγκρισης.

A) LEADER II

Στα πλαίσια του προγράμματος LEADER II, κατασκευάστηκε το ανοικτό θέατρο Αρκαλοχωρίου. Ο προϋπολογισμός του έργου ανήλθε σε 160 εκατ. δρχ από τα οποία ποσοστό 80% χρηματοδοτήθηκε από το LEADER II και το υπόλοιπο 20% χρηματοδοτήθηκε από έσοδα του Δήμου.

Το υπαίθριο ανοικτό θέατρο Αρκαλοχωρίου κατασκευάστηκε στο χώρο δίπλα από το Εκθεσιακό Κέντρο. Πρόκειται για θέατρο με κυκλική σκηνή και ημικυκλικό κοίλο, το οποίο οργανώνεται σε κάτω ζώνη 450 θέσεων και άνω ζώνη 810 θέσεων. Η συνολική χωρητικότητα είναι 1260 θέσεων.

B) TERRA DIAS

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε το 2000 και αφορούσε στο σχεδιασμό, τη διαχείριση και την ανάδειξη ευαίσθητων περιοχών της νότιας Ευρώπης, με στόχο την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, την οικονομική και κοινωνική συνοχή, την ορθολογική ανάπτυξη, την αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της υπαίθρου και την ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού.

Η περιοχή παρέμβασης ΔΙΑΣ (Δίκτη Ίδη Αστερούσια) άνηκε διοικητικά σε 16 ΟΤΑ των νομών Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου. Η συνολική της έκταση ήταν 1.800τχλμ και πληθυσμό 63.000 κατοίκους.

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν στην περιφέρεια του Δήμου Αρκαλοχωρίου, στα πλαίσια του προγράμματος ήταν:

- **Βυζαντινή εκκλησία Χριστός Κασσάνων. πρ/σμού 30 εκατ δρχ.**

Έργα διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου της εκκλησίας Χριστού Κασσάνων στον οικισμό των Κασσάνων, βελτίωση της πρόσβασης προς το ναό, προστασία του μνημείου, περιτοίχιση και σήμανση.

- **Προστασία και ανάδειξη παλαιοντολογικών σηματοπισμών στο λόφο Κάστελλο, στο Δ.Δ. Καστελλιανών, πρ/σμού 5 εκατ δρχ.**

Έργα αξιοποίησης του χώρου, βελτίωση της πρόσβασης, δυνατότητα επισκεψιμότητας και σήμανση.

- **Καθαρισμός όχθης ποταμού Αναποδάρη. Καθαρισμός αυθαίρετων σκουπιδότοπων, πρ/σμού 20 εκατ δρχ.**

Εργασίες απομάκρυνσης σκουπιδιών από αυθαίρετους σκουπιδότοπους και συγκέντρωσή τους σε χωματερές του Δήμου. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν εργασίες αποκατάστασης του χώρου, με φυτεύσεις και περίφραξη των συγκεκριμένων χώρων.

Γ) ΕΑΠΤΑ

Το πρόγραμμα ΕΑΠΤΑ υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Στα πλαίσια του ΕΑΠΤΑ Ι, στο Δήμο Αρκαλοχωρίου υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα έργα:

Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου Εκθεσιακού Κέντρου αρδευτικό δίκτυο.

- ⇒ Περιφερειακός δρόμος Αρκαλοχωρίου, προϋπολογισμού 120 εκατ. δρχ.

Το έργο αφορούσε στην περιφερειακού δρόμου του οικισμού Αρκαλοχωρίου ασφαλτόστρωση τμήματος του.

Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου, προϋπολογισμού 240 εκατ. δρχ.

Το έργο αφορούσε στη διαμόρφωση του κτιρίου, που παλιότερα είχε χρησιμοποιηθεί ως αποθήκη γεωργικών ειδών, σε χώρο ικανό να φιλοξενήσει τη Γεωργική Έκθεση Αρκαλοχωρίου, η οποία πραγματοποιείται στην περιοχή κάθε δύο χρόνια.

E) LIFE

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου συμμετέχει στο πρόγραμμα «Μεσογειακοί υγρότοποι και ταμιευτήρες. Επιδεικτική διαχείριση πολλαπλών σκοπών στις υδατοσυλλογές της Κρήτης». Το πρόγραμμα υλοποιείται στα πλαίσια του LIFE00 ENV/GR 000685.

Το πρόγραμμα υλοποιείται από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, σε συνεργασία με το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (Μ.Α.Ι.Χ.) και τους Δήμους Ιεράπετρας, Θραψανού, Ρούβα, Αρκαλοχωρίου και Αστερουσίων. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 42 μήνες και στην υλοποίησή του εμπλέκονται περισσότεροι από 20 επιστήμονες και τεχνικοί.

Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι:

- Εκτίμηση και αξιολόγηση των υγροτοπικών λειτουργιών των υφιστάμενων λιμνοδεξαμενών και φραγμάτων της Κρήτης.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση επιδεικτικών μέτρων διαχείρισης – αποκατάστασης ενδιαιτημάτων σε αυτές τις υδατοσυλλογές, ώστε να ενισχυθούν οι υγροτοπικές τους λειτουργίες και οι κοινωνικο-οικονομικές τους αξίες.
- Ανάπτυξη συγκεκριμένης μεθοδολογίας για τη βελτιστοποίηση του σχεδιασμού των νέων τεχνητών υδατοσυλλογών (λιμνοδεξαμενών και φραγμάτων), ώστε να διασφαλίζονται πέρα από την αρδευτική αξία και κάποιες υγροτοπικές λειτουργίες πολύτιμες για το ευρύτερο οικοσύστημα και την εξαρτώμενη από αυτό βιοποικιλότητα.

Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε τρία στάδια:

- ☛ **ΣΤΑΔΙΟ 1:** Καταγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης. Επιλογή συγκεκριμένων υδατοσυλλογών για εφαρμογή πιλοτικής διαχείρισης.
- ☛ **ΣΤΑΔΙΟ 2:** Εφαρμογή πιλοτικής διαχείρισης στις επιλεγμένες θέσεις.
- ☛ **ΣΤΑΔΙΟ 3:** Δραστηριότητες ενημέρωσης και διάχυσης των αποτελεσμάτων.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, από την περιφέρεια του Δήμου Αρκαλοχωρίου, έχουν επιλεγεί έχουν υλοποιηθεί οι λιμνοδεξαμενές των Παρτίρων,

Των Αμουργελών

Του Σκινιά

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η μελέτη « Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού χώρου – Περιοχή Αρκαλοχωρίου – Βιάννου – Ιεράπετρας ανατέθηκε στην Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε από την Περιφέρεια Κρήτης και εντάσσεται στην 3^η ζώνη όσον αφορά τα προγράμματα αυτά.

Στόχος της μελέτης αυτής σύμφωνα με τις προδιαγραφές της προκήρυξης είναι :
** Η διερεύνηση και απεικόνιση των κοινωνικών, οικονομικών και αναπτυξιακών δυναμικών που χαρακτηρίζουν την συγκεκριμένη αγροτική περιοχή και που προσδιορίζουν τις δυνατότητες ανάπτυξης της στο πλαίσιο των ευρύτερων μετασχηματισμών του αγροτικού χώρου , η αξιολόγηση των προβλημάτων και προοπτικών της, ο προσδιορισμός στόχων και αναπτυξιακής στρατηγικής και η σύνταξη αναλυτικού σχεδίου ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων **.7

Τα ολοκληρωμένα προγράμματα που με λίγα λόγια σκοπό έχουν την ολοκληρωμένη παρέμβαση σε μία περιοχή μέσω του ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2000 - 2006 ο Δήμος Αρκαλοχωρίου έχει καταθέσει κάποιες προτάσεις – μελέτες σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Ηρακλείου για τις οποίες περιμένει τα αποτελέσματα. Οι προτάσεις αυτές τις οποίες θα αναφέρουμε παρακάτω αφορούν ως επί το πλείστον θέματα ανάδειξης εσωτερικού οικισμών, περιβάλλοντος, εκπαίδευσης , και μεταφορών – οδικών δικτύων του Δήμου.

Οι προτάσεις αυτές αναλυτικά καθώς και τα ποσά της προγραμματισμένης μελέτης αναφέρονται παρακάτω.

Τίτλος έργου	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	Ευρώ
Αντικαταστάσεις,Συντηρήσεις,Επεκτάσεις Υδρευτικού δικτύου	Δεματι	20.000
Ολοκλήρωση Ανάδειξης κτιρίων με αρχιτεκτονικά στοιχεία	Νιπιδιτός	200.000
Ολοκλήρωση Ανάδειξης κτιρίων με αρχιτεκτονικά στοιχεία	Δεματι	150.000
Συντήρηση, προστασία, περιβάλλον χώρος " Γέφυρας Παλαιοκαμάρας"	Δεματι	150.000
Προστασία συντήρηση,εξοπλισμός δαν.Βιβλιοθήκης.(Οικίας Παπαχαρηλάου)	Παναγιά	150.000
Αποχετευτικό βιολογικός Παναγιάς-Νιπιδιτού	Παναγια,Νιπιδιτός	400000
Αποχετευτικό βιολογικός Δεματίου - Σκινιά	Δεματι -Σκινιας	400.000
Προμήθεια απορριματοφόρου		100.000
Προμήθεια αποφρακτικού		350.000

⁷ Μελέτη Αναπτυξιακής Ηρακλείου "Ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης αγροτικού χώρου Περιφέρειας Κρήτης"

Κατασκευή Αποδυτηρίων υποδοχής αθλητών Κασσάνους	Κασσανοι	100.000
Διεθνή προβολή Παπατζηρίτειου δρόμου	Κασσανοι	50.000
Ασφαλτόστρωση δρόμου Αυλής Αρκαλοχωρίου	Κασσανοι	250.000
Δρόμος Παναγιάς Κασάνων (Διαπλάτυνση, Ασφαλτόστρωση)	Παναγια- Κασσανοι	400.000
Διαπλάτυνση δρόμου Παναγιάς-Παναγιανό Πλάι (Περιοχή NATYRA)	Παναγια	100.000
Εξοπλισμός ιατρείου Σκινιά	Σκινιας	45.000
Οικολ, Τουριστ. Αξιοποίηση φαραγγιου Αναποδάρη	Σκινιας- Δεμάτι	300000
Αγορά Η/Υ και εξοπλισμός εργαστηρίων Σχολείων.		70.000
Εξοπλισμός Βιβλιοθήκης	Αρκαλοχώρι	35.000
	ΣΥΝΟΛΟ	3.270.000

Το παραπάνω αναλυτικό σχέδιο ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων έγινε αξιολογώντας τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής, τους στόχους και τις προοπτικές ανάπτυξης της.

2.4.3 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ – ΜΕΛΕΤΕΣ

Όπως γίνεται κατανοητό από τους πίνακες που ακολουθούν η πλειοψηφία των μελετών και των έργων προσανατολίζονται στον τομέα βελτίωσης και αντικατάστασης των δικτύων υποδομής (βελτίωση βατότητας επαρχιακού δικτύου, κατασκευή αγροτικών οδών, βελτίωση και αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης).

Παρατηρούμε επίσης ότι το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων αλλά και των έργων πραγματοποιείται στο σημερινό δήμο Αρκαλοχωρίου, καθώς είναι ο μόνος που κατέχει οργανωμένη δημοτική υπηρεσία και προσωπικό. Αντίθετα, τα μικρότερα δημοτικά διαμερίσματα δεν διαθέτουν το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό, με αποτέλεσμα να περιορίζονται σε μελέτες και έργα μικρού προϋπολογισμού.

Οι μελέτες και τα έργα που υλοποιούνται αυτήν την περίπου σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου Αρκαλοχωρίου παρουσιάζονται αναλυτικά στους πίνακες που ακολουθούν.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ (%)
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ			
Βιολογικός Καθαρισμός	7.500.000	ΕΑΠΤΑ II	100%
Ανοικτό θέατρο Αρκαλοχωρίου	4.000.000	LEADER II	70%
Αποπεράτωση Κλειστού Γυμναστηρίου	8.300.000	Έσοδα	100%
Αποχέτευση	-	-	100%
Εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης	-	-	100%
Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο	140.000.000	Υπουργείο Εσωτερικών	100%
ΓΑΡΙΠΑ			
Ασφαλτόστρωση κοινοτικών δρόμων	-	Έσοδα	-
ΔΕΜΑΤΙ			
Κατασκευή δεξαμενής	-	-	100%
Υδρευτική γεώτρηση	-	-	100%
Επέκταση αρδευτικού δικτύου	-	-	100%
ΙΝΙ			
-	-	-	-
ΚΑΡΑΒΑΔΟ			
-	-	-	-
ΚΑΣΣΑΝΟΙ			
-	-	-	-
ΚΑΣΤΕΛΛΙΑΝΑ			
Αλιευτικό καταφύγιο στον Τσούτσουρα	-	Ευρωπαϊκή Ένωση και Υπουργείο Πολιτισμού	-
ΛΕΥΚΟΧΩΡΙ			
Κατασκευή δικτύου της ΔΕΗ για την ηλεκτροδότηση της γεώτρησης Άνω Πουλιών	-	-	-
Κατασκευή δικτύου της ΔΕΗ για την ηλεκτροδότηση του αντλιοστασίου Χανδρούς	-	-	-
Συμληρωματική αγροτική οδοποιία	-	ΣΑΤΑ	-
ΝΙΠΙΔΙΤΟΣ			
Αρδευτικό δίκτυο κοινότητας Νιπιδιτού	-	-	-
ΠΑΝΑΓΙΑ			
Ανάπλαση πλατείας - Διαμόρφωση κοινοχρήστων χώρων	5.000.000	ΥΠΕΧΩΔΕ - ΕΤΕΡΠΣ	50%
Διάσωση κοινοτικής γεωργικής έκτασης 38στρ στη θέση Παναγιανό Πλάι	-	-	-
ΠΑΝΟΡΑΜΑ			
-	-	-	-
ΠΑΡΤΙΡΑ			
Κατασκευή Λιμνοδεξαμενών και Φραγμάτων στη θέση Χαλασσό και Νερού Λάκκος	-	-	-
Συντήρηση Αγροτικών Δρόμων	-	-	-
Τσιμεντόστρωση δρόμων	600	Τακτικά έσοδα	100%
	55		
ΣΚΙΝΙΑΣ			

Πίνακας : Έργα

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΗΜ. ΕΝΑΡΞΗΣ	ΗΜ. ΛΗΞΗΣ
1 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ				
Εκθεσιακό κέντρο Αρκαλοχωρίου	240.000.000	ΕΑΠΤΑ II	30/11/1998	30/11/1999
Πλατεία Ελευθερίας	100.000.000	ΕΑΠΤΑ II ΥΠΕΧΩΔΕ Έσοδα	Αρχές 1998	Αρχές 1999
Νέο Νεκροταφείο	120.000.000	Έσοδα	Αρχές 1997	Συνεχίζεται
Περιφερειακός δρόμος Αρκαλοχωρίου	200.000.000	ΕΑΠΤΑ II	1993%	Συνεχίζεται
Κατασκευή δεξαμενής Χουμερίου	3.000.000	Έσοδα	Μάρτιος 1988	Συνεχίζεται
Αγροτική Οδοποιία	30.000.000	Έσοδα	-	-
Ασφαλτόστρωση δρόμων	30.000.000	Έσοδα	-	-
2 ΓΑΡΙΠΑ				
3 ΔΕΜΑΤΙ				
4 ΙΝΙ				
5 ΚΑΡΑΒΑΔΟ				
Δρόμος Κασσάνων Καραβάδου - Νότιου άξονα	100.000.000	Β' ΚΠΣ Νομαρχιακό Πρόγραμμα	1994	1997
Εξωποτάμια Δεξαμενή		ΜΟΠ	1991	1994
Αξιοποίηση λιμνοδεξαμενής Καραβάδου	30.000.000	-	-	-
Κατασκευή αγωγού αξιοποίησης λιμνοδεξαμενής	15.000.000	-	-	-
Αξιοποίηση λιμνοδεξαμενής κατασκευή δικτύου	12.500.000	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ	1998	-
Διαμόρφωση νεκροταφείου	3.000.000	-	-	-
Δεδροφύτευση λόφου Αργουλιδιά	-	-	-	-
6 ΚΑΣΣΑΝΟΙ				
Γσιμεντόστρωση αγροτικών δρόμων	13.000.000	Τακτικά έσοδα	-	-
7 ΚΑΣΤΕΛΛΙΑΝΑ				
Εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης	2.360.000	-	-	-
Επέκταση αποχετευτικού αγωγού	967000	-	-	-
Επέκταση δικτύου ύδρευσης	15.000.000	-	-	-
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΗΜ. ΕΝΑΡΞΗΣ	ΗΜ. ΛΗΞΗΣ
8 ΛΕΥΚΟΧΩΡΙ				

Διαπλάτυνση δρόμου Άνω Πουλιών - Κάτω Πουλιών	3.950.000	-	1998	-
Ασφαλτόστρωση κοινοτικού δρόμου Λευκοχωρίου - Άνω Πουλιών	4.000.000	-	1998	-
Τσιμεντόστρωση δρόμων των οικισμών της κοινότητας	4.000.000	-	1998	-
Αγροτική Οδοποιία	4.697.815	Έσοδα	1998	-
Συντήρηση αγροτικών δρόμων	1.265.000	-	1998	-
Διαμόρφωση κοινοχρήστων χώρων Λευκοχωρίου	1.200.000	-	1998	-
Συντήρηση κοινοτικού καταστήματος	831000	-	1998	-
9 ΝΗΠΙΑΔΙΟΣ	-	-	-	-
10 ΠΑΝΑΓΙΑ				
Ολοκλήρωση κοινοτικού Γυμναστηρίου	3.460.000	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	-	-
Κατασκευή αρδευτικού δικτύου στη θέση Καλόψητος	8.855.000	Δάνειο αρ. ΝΔ 3033152	-	-
Κατασκευή καταθλιπτικού αγωγού	5.000.000	Δάνειο αρ. ΝΔ 3033153	-	-
Κατασκευή αρδευτικού δικτύου στη θέση Πλημμένη	8.885.000	Δάνειο αρ. ΝΔ 3033154	-	-
11 ΠΑΝΟΡΑΜΑ	-			
Αγροτική Οδοποιία- Τσιμεντόστρωση	2.360.000	-	-	-
Αποχέτευση	-	-	-	-
Δίκτυο Υδρευσης	-	-	-	-
12 ΠΑΡΤΙΡΑ				
Αποπεράτωση πλατείας Παρτίρων	2.000.000	-	-	-
13 ΣΚΙΝΙΑΣ				
Ανέγερση Αγροτικού Ιατρείου Σκινιά	-	-	1998	-
Επέκταση νεκροταφείου Σκινιά	3.000.000	-	1998	-

Πηγή: Διεύθυνση Βιομηχανίας

2.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μικρές κοινότητες, μετά τη συνένωσή τους με τους όμορους ΟΤΑ σε νέους μεγαλύτερους δήμους δεν εξαλείφονται. Αντίθετα, έρχονται να προστεθούν όλα μαζί, δημιουργώντας την ανάγκη για την ανάπτυξη μίας αποτελεσματικής πολιτικής αντιμετώπισης.

Οι περιοχές του παλαιού δήμου Αρκαλοχωρίου, καθώς και οι κοινότητες που προστέθηκαν δημιουργώντας το νέο δήμο Αρκαλοχωρίου, παρουσιάζουν γενικά τα ίδια χαρακτηριστικά. Από τη μία πλευρά υπάρχει το οικιστικό κέντρο του Αρκαλοχωρίου, το οποίο συγκεντρώνει όλες τις δραστηριότητες και από την άλλη υπάρχουν τα μικρά χωριά που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της ερήμωσης και της εγκατάλειψης.

Η περιοχή στηρίζεται κυρίως στο γεωργία και την κτηνοτροφία, καθώς ο πρωτογενής τομέας απασχολεί πάνω από το 60% του ενεργού πληθυσμού. Ιδιαίτερα στον κλάδο της γεωργίας προβληματική εμφανίζεται η κατάσταση λόγω της στήριξης του κλάδου στη μονοκαλλιέργεια. Η κυριαρχία της καλλιέργειας της ελιάς δεν αμφισβητείται από κανέναν, ενώ η αμπελοκαλλιέργεια και τα θερμοκήπια περιορίζονται σε πολύ μικρές εκτάσεις.

Η καλλιέργεια της ελιάς αποτελούσε πάντα κυρίαρχη καλλιέργεια στην ευρύτερη περιοχή. Τα τελευταία όμως χρόνια, οι εκτάσεις και η παραγωγή λαδιού αυξήθηκαν σημαντικά. Το παραπάνω προέκυψε ως αποτέλεσμα της πολιτικής των τιμών και των εισοδηματικών ενισχύσεων που δίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στους παραγωγούς. Ωστόσο μελλοντικά, και ήδη φέτος έγινε εμφανές, ότι η πολιτική της Ε.Ε έχει αλλάξει όσον αφορά τις επιδοτήσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά προβλήματα (μη απορρόφηση του προϊόντος, χαμηλή τιμή πώλησης κα).

Η επιβίωση λοιπόν της περιοχής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών. Δηλαδή τη στροφή σε καλλιέργειες διαφορετικές (πχ θερμοκήπια), οι οποίες επιτρέπουν να εκμεταλλευτούμε κατά τον καλύτερο τρόπο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής.

Η ανάπτυξη όμως της γεωργίας αντιμετωπίζει επίσης ένα άλλο μεγαλύτερο πρόβλημα: την άρδευση. Δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα δίκτυα άρδευσης, αλλά και παρουσιάζεται πτώση της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα, λόγω κυρίως της ανεξέλεγκτης διάνοιξης γεωτρήσεων. Επίσης, υπάρχουν οι ορεινές περιοχές, όπου τα

νερά είναι άφθονα και από την άλλη υπάρχουν οι πεδινές περιοχές με σημαντικές ελλείψεις.

Κυρίαρχοι λοιπόν στόχοι του νέου δήμου πρέπει να είναι:

- η κατασκευή μικρών φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών με σκοπό την υδροδότηση των μειονεκτικών περιοχών και
- η διάνοιξη νέων γεωτρήσεων, με ταυτόχρονη αξιοποίηση των παλιών, πάντα όμως προωθώντας την ορθολογική τους χρήση.

Συγκεκριμένες προτάσεις από την πλευρά των αιρετών κοινοταρχών αναφέρονται ως έργα πρώτης προτεραιότητας τα παρακάτω:

- κατασκευή μικρών φραγμάτων κατά μήκος του Μαγουλά (περιοχή κοινότητας Καραβάδου),
- επανεξέταση της μελέτης του φράγματος στον ποταμό Αναποδάρη και αξιοποίησή του.

Όσον αφορά τον κτηνοτροφικό κλάδο κυριαρχεί το πρόβλημα της υπερβόσκησης. Η ανεξέλεγκτη βόσκηση και η απρογραμματιστή χρήση και διαχείριση των βοσκοτόπων οδηγεί στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να περιοριστεί σε φυσιολογικά όρια η ελεύθερη βόσκηση. Κάθε έκταση έχει μία ορισμένη χωρητικότητα σε ζώα, η οποία αν υπερκεραστεί καταστρέφεται η δομή του εδάφους και γίνεται άγονο, μειώνεται η βλάστηση και συχνά προκαλείται διάβρωση.

Παράλληλα με τον πρωτογενή τομέα, η ανάπτυξη του τριτογενή και κυρίως του τουριστικού κλάδου ενδείκνυται ως το κατάλληλο μέσο για την αύξηση του εισοδηματικού επιπέδου των κατοίκων του δήμου. Στην περιοχή δεν υπάρχει σήμερα σημαντική τουριστική ανάπτυξη ωστόσο, οι πόροι (πολιτιστικά και φυσικά στοιχεία) που διαθέτει με τη σωστή αξιοποίηση και ανάδειξη μπορούν να προσελκύσουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Ειδικότερα προτείνεται:

- ◆ η αξιοποίηση των σπηλαίων στο φαράγγι της κοινότητας Νιπιδιτού, στο Αρκαλοχώρι (λόφος Προφήτη Ηλία) και το σπήλαιο Ειλυθείας στον οικισμό του Τσούτσουρα,
- ◆ αναπαλαίωση του παραδοσιακού οικισμού Μικρής Επισκοπής - Βιτσιλιάς,
- ◆ η συντήρηση του κτιρίου Χριστόφορου Λιοντάκη με στόχο τη λειτουργία λαογραφικού μουσείου

- ◆ η συντήρηση παραδοσιακών ανεμόμυλων και νερόμυλων και του λαογραφικού μουσείου της Γαρίπας,
- ◆ ανάπλαση παλιού χωριού Λευκοχωρίου και αξιοποίηση του οικισμού της Χανδρούς,
- ◆ ανάδειξη βυζαντινών εκκλησιών, μνημείων της επισκοπής Αρκαδίας στα Πάρτιρα και του Βυζαντινού – Μεταβυζαντινού υψώματος Κάστελλου,
- ◆ ενίσχυση των αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Στον τομέα της ύδρευσης, η κατάσταση παρουσιάζεται προβληματική. Υπάρχει έλλειψη πόσιμου νερού σε αρκετές περιοχές, ενώ ταυτόχρονα υπάρχει πλούσιο υδατικό δυναμικό (ποταμός Αναποδάρης), που παραμένει αναξιοποίητο. Επίσης, η κατάσταση των δικτύων παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα, κυρίως λόγω της παλαιότητάς του. Κύριο λοιπόν μέλημα πρέπει να αποτελέσει η αντικατάσταση των δικτύων, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την οικονομική και οικιστική ανάπτυξη της περιοχής. Ειδικότερα, προτείνεται η αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης στις κοινότητες Καραβάδου, Παναγιάς, Σκινιά, Νιπιδιτού και Ινίου, και η ενοποίηση του υδρευτικού δικτύου στις κοινότητες Λευκοχωρίου, Ινίου, Γαρίπας, Παρτίρων και Σκινιά, όπου έχει ήδη συσταθεί ένας σύνδεσμος.

Στον τομέα της αποχέτευσης η κατάσταση δεν εμφανίζεται καλύτερη. Δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα δίκτυα, η εξυπηρέτηση του κοινού γίνεται κυρίως με απορροφητικούς βόθρους με αποτέλεσμα να προκαλούνται δυσάρεστες συνέπειες στο περιβάλλον και στην υγιεινή των οικιστικών περιοχών. Ο βιολογικός καθαρισμός του Αρκαλοχωρίου προβλέπεται ότι θα επιλύσει ένα μέρος του προβλήματος, μόνο όμως στην ευρύτερη οικιστική περιοχή του παλιού δήμου. Στις υπόλοιπες κοινότητες η αρχή θα μπορούσε να γίνει με την κατασκευή αποχετευτικού δικτύου, όπου δεν υπάρχει, και τη βελτίωση των ήδη υπαρχόντων αγωγών.

Ο δήμος Αρκαλοχωρίου δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση στον τομέα της διαχείρισης των απορριμμάτων. Η έλλειψη οργανωμένων και εγκεκριμένων χώρων διάθεσης παρουσιάζεται στο σύνολο του Ελλαδικού χώρου. Υπάρχει μεγάλος αριθμός ανεξέλεγκτων χώρων απόθεσης, χωρίς την κατάλληλη υποδομή και τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Η εγκατάσταση λοιπόν ενός χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Επειδή το κόστος ενός ΧΥΤΑ μπορεί να είναι απαγορευτικό για τον δήμο, μπορεί να ζητήσει τη συνεργασία των όμορων

δήμων, προσφέροντας παράλληλα σε αυτούς ως αντάλλαγμα τη δυνατότητα χρησιμοποίησής της.

Σημαντικές παρεμβάσεις απαιτούνται και στο οδικό δίκτυο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην παράγραφο των τεχνικών υποδομών η κατάσταση του οδικού δικτύου σε όλα τα επίπεδα παρουσιάζεται προβληματική. Ο δρόμος Ηράκλειο – Αρκαλοχώρι είναι πολύ επικίνδυνος και σε πολύ κακή κατάσταση, παρά το γεγονός ότι αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες Βορρά – Νότου. Στο εσωτερικό του δήμου, προβλήματα εντοπίζονται στην επικοινωνία μεταξύ των οικισμών. Συγκεκριμένα προτείνονται:

- ◆ η διάνοιξη δρόμων στις κοινότητες της Γαρίπας, του Καραβάδου, του Νιπιδιτού και των Καστελλιανών,
- ◆ η οδική σύνδεση Λευκοχωρίου – Μπαδιά μέσω του οικισμού των Ατσιπάδων,
- ◆ η ασφαλτόστρωση δρόμων: Παναγιά – Κασσάνοι, Παναγιά – Πούλια – Λασίθι, Περατόστρατα Σκινιά – Δέρματος, Νιπιδιτός – Ρουσοχώρια, Αυλή - Ίνι – Μαχαιρά και Δεμάτι – Κρασά,
- ◆ η κατασκευή τοίχου αντιστήριξης του παραλιακού δρόμου στον οικισμό Τσούτσουρα.

Τέλος, σημαντικό στοιχείο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την αποφυγή της εγκατάλειψης από τους νέους της περιοχής αποτελεί η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, που μέχρι σήμερα απουσιάζουν από την περιοχή. Για παράδειγμα, σταθμός πυροσβεστικής υπάρχει στο Καστέλλι με αποτέλεσμα σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης να απαιτείται ένα διάστημα χρονικό 30 λεπτών, ή στον τομέα της περίθαλψης οι κάτοικοι αναγκάζονται πολλές φορές να μεταβαίνουν στο Ηράκλειο, με ένα αρκετά υψηλό κόστος.

Σαν τελευταία επίσημανση πρέπει να καταγραφεί ότι χωρίς τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων (από το δήμαρχο και τα τοπικά συμβούλια μέχρι και τον τελευταίο πολίτη), σωστή οργάνωση και ανάπτυξη του νέου δήμου είναι αδύνατη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰

3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.

Η έννοια της λέξης "πολιτισμός" περιέχει ένα αρκετά ευρύ χαρακτηρισμό.

Με την λέξη "πολιτισμός" αναφερόμαστε σ' αυτό που ονομάζουμε "μέγα ροή" ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων.⁸ Παράγεται από το ρήμα "πολιτίζω". Μεταφράζεται με τον όρο "civilization" που συνδέεται με την λατινική έκφραση Homo "civilis", δηλαδή ο άνθρωπος των πόλεων, ο πολιτισμένος, με γνώσεις και πνευματική καλλιέργεια. Μπορούμε να διακρίνουμε, δύο είδη πολιτισμού τον τεχνικό και τον πνευματικό πολιτισμό. Ο τεχνικός πολιτισμός είναι το αποτέλεσμα των ενεργειών των ανθρώπων πάνω στις εξωτερικές δυνάμεις της φύσης δηλαδή αναφέρεται στα τεχνικά μέσα και στο επίπεδο υλικής μόνο ζωής των ανθρώπων. Αντίθετα ο πνευματικός πολιτισμός που η μετάφραση του όρου αυτού στα ελληνικά αντιπροσωπεύει την "κουλτούρα", είναι το αποτέλεσμα των ενεργειών του ανθρώπου στις εσωτερικές του δυνάμεις, δηλαδή την εξωτερίκευση των καλλιτεχνικών του ενστίκτων του, σε πολιτισμική δημιουργία.⁹

Πολιτισμός, τελικά μπορούμε να πούμε ότι είναι το σύνολο των ενεργειών των ατόμων που αποτελούν μια κοινωνία με σκοπό την διατήρηση – ανάδειξη της πολιτισμικής ιδιομορφίας κάθε τόπου.

Οι ιδιαιτερότητες του πολιτισμού από τόπο σε τόπο διαφέρουν. Τέτοιες ιδιαιτερότητες μπορεί να είναι τα ήθη τα έθιμα και οι παραδόσεις καθώς και το οικονομικό επίπεδο κάθε περιοχής. Η ανάδειξη ενός τόπου περνάει μέσα από την ανάδειξη του πολιτισμού του. Έτσι με την συνεχή διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, με την ανάδειξη της παράδοσης – ιστορικών μνημείων μπορεί να κρατηθεί το επίπεδο του πολιτισμού μίας περιοχής πολύ υψηλά.

^{8 9} Μελέτη Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και Ε.Ε.Τ.Α.Α., Η πολιτιστική δράση των Ο.Τ.Α - παρούσα κατάσταση και προοπτικές

3.2 ΣΧΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο φυσικός υποδοχέας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων μιας εξελισσόμενης κοινωνίας, που δεν περιορίζεται στα στενά εδαφικά όρια μιας περιοχής αλλά επεκτείνεται στην ακτίνα πολιτιστικής επιρροής προς και από έξω. Η Τ.Α που από την φύση της βρίσκεται πολύ πιο κοντά στην λαϊκή βάση, είναι ο καταλληλότερος φορέας άσκησης πολιτιστικής πολιτικής. Γι' αυτό οφείλει να συνδέεται με την τοπική κοινωνία, να ακούει τις ανάγκες της και να εκφράζει τις αγωνίες της.¹⁰

Βασικός ρόλος της Τ.Α είναι η δημιουργία υποδομής για την παραγωγική του πολιτιστικού προϊόντος και η ισόρροπη χωροταξική κατανομή της στα πλαίσια στα πλαίσια της πόλης.¹¹

Σήμερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση προσπαθεί να εντάξει τον πολιτισμό σαν απαραίτητο στοιχείο στον αναπτυξιακό ρόλο που έχει αναλάβει ούτως ώστε να προωθήσει ένα άλλο μοντέλο ανάπτυξης που θα κινείται γύρω από τον άνθρωπο και τις ανάγκες του στον κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό τομέα. Χαρακτηριστικά η Τ.Α έχει την δυνατότητα σύμφωνα με το Π.Δ. 323/1989, έχει την δυνατότητα.

- Να ιδρύει πολιτιστικά και πνευματικά κέντρα όπως θέατρα, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες και να έχει συγχρόνως την επίβλεψη για την ομαλή λειτουργία τους.
- Να αναλαμβάνουν την επισκευή – συντήρηση των ιστορικών ή παραδοσιακών κτιρίων τα οποία δίνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς για την χρησιμοποίησή τους σε πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- Να συνεργάζεται με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς για την φροντίδα και συντήρηση ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων σε κάθε περιοχή δημιουργώντας έτσι τις βάσεις για μια υπέρβει σύνδεση της τότε εποχής και του σήμερα.

¹⁰ ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ "Πολιτισμός και τοπική αυτοδιοίκηση". Η πολιτιστική πολιτική σε τοπικό επίπεδο. Καλαμάτα 2001. σελ.132

¹¹ ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ "Πολιτισμός και τοπική αυτοδιοίκηση". Η πολιτιστική πολιτική σε τοπικό επίπεδο. Καλαμάτα 2001. σελ.132

- Να κατασκευάζουν έργα πολιτιστικού περιεχομένου και να γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για την προστασία αυτών των πολιτιστικών – αναπτυξιακών έργων.
- Να υποστηρίζουν αθλητικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές δραστηριότητες όπως ιδρύοντας κέντρα δημιουργικής απασχόλησης και ζωγραφικής. Επίσης Κάτι το οποίο θα βοηθούσε ιδιαίτερα είναι η ενημέρωση των δημοτών μέσω σεμιναρίων επιμορφωτικού χαρακτήρα σε συνεργασία τεχνολογικών και πανεπιστημιακών σχολών για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού των δημοτών.
- Να στηρίζει την νεολαία του τόπου της οποίας τα ενδιαφέροντα και οι αντιλήψεις αποτελούν βασικό – χαρακτηριστικό στοιχείο για την ισόρροπη ανάπτυξη και που οι ιδέες τους θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη από τους αρμόδιους φορείς. Αυτό μπορεί να γίνει με την δημιουργία κέντρων νεολαίας στα οποία οι νέοι θα βρίσκουν ανταπόκριση στα ενδιαφέροντα τους και τους προβληματισμούς της.
- Να προασπίζεται τα συμφέροντα της τρίτης ηλικίας η οποία είναι μία ειδική πληθυσμιακή ομάδα δημιουργώντας κατάλληλους χώρους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους.
- Να συστήνει φορείς ούτως ώστε να διευρυνθεί η δυνατότητα που έχει για την άσκηση της πολιτικής της όπως Ν.Π.Ι.Δ. κοινωφελούς χαρακτήρα.

Από όλα τα παραπάνω τα οποία αναφέρθηκαν μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η Τ.Α. έχει την δυνατότητα να παίρνει και να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες, να συντονίζει και να παρακινεί καθετί που θα μπορεί να ανθεί στην πολιτιστική δημιουργία και την συμμετοχή του πολίτη, και να διεκδικεί σε μόνιμη βάση, εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για να προχωρήσει και να αποδώσει βραχυχρόνια και μακροχρόνια καρπούς. Με αυτόν τον τρόπο ξεκινάει μία νέα προσπάθεια για την πολιτιστική άνθηση του τόπου και την σύνδεση με την λαϊκή δημιουργία μέσα από τις νέες συνθήκες και δυνατότητες.

3.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με την γενικότερη σημασία του όρου "ανάπτυξη" εννοούμε την διαδικασία εκείνη κατά την οποία βρισκόμαστε σε μία συνεχή διαδικασία κοινωνικής αλλαγής με απώτερο σκοπό την κοινωνική και υλική πρόοδο θα λέγαμε των κατοίκων μίας περιοχής που για την επιτυχία της ανάπτυξης αυτής θα πρέπει να ενεργοποιηθούν όλα τα άτομα μίας κοινωνίας.

Όσον αφορά η τοπική ανάπτυξη είναι μία διαδικασία όπου οι πολίτες κατανοούν τις ανάγκες και τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας και παρεμβαίνουν δραστικά, καθορίζοντας το μέλλον τους.

Βασικό συστατικό της ανάπτυξης είναι το φάσμα του πολιτισμού σε τοπικό επίπεδο το οποίο συμβάλει ανάπτυξη του πνευματικού επιπέδου της τοπικής κοινωνίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων, την δημιουργία κατάλληλων χώρων καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης, στην αξιοποίηση των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην καλύτερη ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο.

Άρα πολιτιστική ανάπτυξη ονομάζουμε την διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης της ζωής των κατοίκων μιας συγκεκριμένης περιοχής, η οποία βασίζεται τόσο στην συμμετοχή των πολιτών – κατοίκων , όσο και στο υπάρχον πολιτιστικό φαινόμενο της περιοχής. Για να είναι εφικτή η πολιτιστική ανάπτυξη βασικό στοιχείο είναι η ύπαρξη πολιτιστικής αποκέντρωσης.¹²

Πολιτιστική αποκέντρωση είναι η εκτατική και εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Το γεωγραφικό και πληθυσμιακό άπλωμα της πνευματικής ζωής, η ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και του τόπου, η ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών, ο καταμερισμός και όχι κατακερματισμός της πνευματικής δημιουργίας¹³.

---

^{12 13} ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Πολιτιστική ανάπτυξη. Καλαμάτα 2001, σελ 62

3.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο πολιτισμός όπως για κάθε δήμο της χώρας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτιστικής κουλτούρας κάθε τόπου και κάνει τα πάντα για να τον αναπτύξει και να τον συντηρήσει έτσι και για τον Δήμο Αρκαλοχωρίου αποτελεί την κύρια μορφή έκφρασης της πολιτιστικής ιδιομορφίας με σκοπό την διατήρηση – ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού.

Παρακάτω παρουσιάζονται και αναλύονται οι φορείς πολιτιστικής πολιτικής του δήμου μας.

3.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι του δήμου ανέρχονται στους 13 (δεκατρείς) και οι περισσότεροι από αυτούς είναι ενεργοί. Αυτοί είναι :

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΗΝΤΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΣΑΝΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΤΙΡΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΕΥΚΟΧΩΡΙΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΤΕΛΛΙΑΝΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΙΠΙΔΙΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΚΙΝΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΑΡΙΠΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΝΙΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΑΒΑΔΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΕΜΑΤΙΟΥ

Σκοπός των συλλόγων αυτών είναι η ανάπτυξη του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων, συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ αυτών. Επίσης η ενημέρωση των κατοίκων σε επιστημονικά, καλλιτεχνικών, αγροτικά, επαγγελματικά και πολιτιστικά θέματα καθώς και η υπεύθυνη τοποθέτηση σε γενικότερα προβλήματα. Ακόμα η ενεργός συμμετοχή των συλλόγων στη δημόσια ζωή των χωριών τους. Επιπλέον η σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων και η καλλιέργεια φιλικών και πολιτιστικών σχέσεων. Τέλος η διάσωση και διατήρηση του λαογραφικού πλούτου και παραδοσιακού πολιτισμού της περιοχής τους και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Όσον αφορά τα μέλη των συλλόγων αυτά διακρίνονται σε τακτικά και επίτιμα. Τακτικά μέλη μπορούν να γίνουν όσοι κατοικούν ή κατάγονται από τα χωριά που εδρεύει ο πολιτιστικός σύλλογος ενώ επίτιμα μέλη ανακηρύσσονται όσοι προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες στον σύλλογο για την πραγματοποίηση των σκοπών τους. Κάθε μέλος μπορεί να συμμετέχει στις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται ενώ η αποχώρηση είναι οικειοθελής σε όποιον το επιθυμεί. Τα μέλη των συλλόγων οφείλουν να συμβάλουν στην πραγματοποίηση των σκοπών του να συμπεριφέρονται μεταξύ τους φιλικά και να πληρώνουν έγκαιρα τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς τον σύλλογο (50 Cent ανά τρίμηνο).

Ο κάθε σύλλογος διοικείται από επταμελές Δ.Σ. που εκλέγεται από τη γενική συνέλευση με μυστική ψηφοφορία για διετή θητεία. Το Δ.Σ. από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία και τρεις συμβούλους. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. συγκαλεί και προεδρεύει στις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις του Δ.Σ. Ο Γραμματέας διευθύνει το γραφείο και φροντίζει για την οργάνωση του συλλόγου. Ο Ταμίας διαχειρίζεται υπεύθυνα τα οικονομικά των συλλογών και κάνει όλες τις εισπράξεις και πληρωμές με βάση τα εντάλματα που φέρουν τη σφραγίδα του συλλόγου. Το Δ.Σ υποχρεούται να φροντίζει για την πραγματοποίηση των σκοπών των συλλόγων και να υπερασπίζεται τα συμφέροντα του με κάθε νόμιμο τρόπο.

3.4.2 ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Οι αθλητικοί σύλλογοι που εδρεύουν στα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Αρκαλοχωρίου ανέρχονται στον αριθμό των 6 (έξι) και ιδρύθηκαν την δεκαετία 1970 -1980. Στην μεγαλύτερη πλειοψηφία τους αποτελούνται από τμήματα ποδοσφαίρου εκτός από μία περίπτωση που υπάρχει και τμήμα μπάσκετ. Τα αθλητικά σωματεία είναι : Όμιλος Φιλάθλων Αρκαλοχωριου η Αναγέννηση που εδρεύει στο Αρκαλοχώρι και στις τάξεις του λειτουργεί και τμήμα μπάσκετ. Ο Αθλητικός Όμιλος Γαρίπας που έχει έδρα το ομώνυμο δημοτικό διαμέρισμα και έχει μόνο τμήμα ποδοσφαίρου. Ο Αθλητικός Σύλλογος Νιπιδιτού, η Αθλητική Ένωση Σκινιά, ο Αθλητικός Όμιλος Παναγιάς "Αρκαδία" και η Ένωση Ινίου.

Σκοποί των συλλόγων αυτών είναι η άθληση πάνω από όλα των μελών τους και η καλλιέργεια του αθλητικού ιδεώδες και μέσα από αυτό η δημιουργία συνεργασιών είτε με άλλους αθλητικούς συλλόγους είτε με πολιτιστικούς και όχι μόνο. Επίσης η επιδίωξη για ενεργό συμμετοχή όλων των κατοίκων στα αθλητικά δρώμενα και η σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου προβάλλοντας την υγιεινή ζωή.

Τα εγγεγραμμένα μέλη του κάθε συλλόγου ανέρχονται στους 150 εκτός από την ομάδα του Αρκαλοχωρίου που μετράει 854 ενεργά μέλη. Διοικούνται από το Διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Ταμία και τον Γενικό Αρχηγό. Η χρηματοδότηση δίνεται από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού με ένα ποσό που αντιστοιχεί 13.000 Ευρω ετησίως για κάθε σύλλογο ανάλογα με την κατηγορία στην οποία αγωνίζεται. Χρηματοδότηση δίνεται και από τον Δήμο ενώ πόρους έχουν τα σωματεία αυτά και από χοροεσπερίδες και χορηγίες.

Όλα τα σωματεία έχουν τις δικές τους γηπεδικές εγκαταστάσεις οι οποίες δεν είναι και οι αρτιότερες εάν εξαιρέσουμε τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται στο Αρκαλοχώρι και στη Γαρίπα όπου πρόσφατα έχουν γίνει αρκετά μεγάλες βελτιώσεις.

Θα πρέπει να σημειωθεί η μελέτη και η δημοπράτηση του Δημοτικού Σταδίου Αρκαλοχωρίου 5.000 θέσεων το οποίο θα περιλαμβάνει χώρο ποδοσφαίρου και στίβου. Τέλος θα πρέπει να αναφερθούν τα εγκαίνια πριν λίγο καιρό του Δημοτικού Αθλητικού Κέντρο Αρκαλοχωρίου στο οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω.

3.4.3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ (Δ.Α.Κ.Α.)

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου κατάφερε έπειτα από συντονισμένες και μεθοδευμένες προσπάθειες να δημιουργήσει το πρώτο και μεγαλύτερο Περιφερειακό Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο στην Κρήτη προσφέροντας εναλλακτικές προτάσεις μέσα από ένα άνετο και πολιτισμένο περιβάλλον. Περιλαμβάνει Parking

120 θέσεων, Αποδυτήρια – Κυλικείο γηπέδων ποδοσφαίρου, εγκαταστάσεις Κολυμβητηρίου Ολυμπιακών Προδιαγραφών, Πετοσφαίρισης, Αντισφαίρισης, Καλαθοσφαίρισης, Παιδική χαρά, καθώς και δύο γήπεδα ποδοσφαίρου διαστάσεων 5X5 με δυνατότητα μετατροπής τους σε ένα γήπεδο διαστάσεων 8X8 με κερκίδες θεατών.

Το Δ.Α.Κ.Α. προσφέρει πληθώρα αθλητικών προγραμμάτων και επιλογές. Ολόκληρη η οικογένεια ή και κάθε μεμονωμένος αθλούμενος μπορεί να συμμετέχει σε όποιο πρόγραμμα ή άθλημα του ταιριάζει σύμφωνα με τις αθλητικές του προτιμήσεις και η μηνιαία επιβάρυνση είναι 30 Ευρώ το μήνα κατά άτομο.

Αποστολή – στόχοι του Κέντρου είναι :

Αθλητικοί

- Προαγωγή του Αθλητισμού στο Δήμο και την ευρύτερη περιοχή.
- Ανάδειξη νέων ταλέντων και συστηματική καθοδήγηση τους.
- Διοργάνωση αθλητικών γεγονότων τοπικής ή υπερτοπικής εμβέλειας.

Υγείας – Ποιότητας Ζωής

- Προάσπιση της υγείας των κατοίκων με ενεργητικό τρόπο.
- Πρόληψη ασθενειών και παθήσεων με την θωράκιση του οργανισμού.

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας των αθλούμενων.

Εκπαιδευτικοί

- Εκπαίδευση και επιμόρφωση γύρω από τα θέματα του αθλητισμού και φυσικής αγωγής.
- Προώθηση των αρχών του Ολυμπισμού και Πολιτισμού.
- Καλλιέργειας της Ολυμπιακής Παιδείας και εδραίωση του Ολυμπιακού πνεύματος.

Κοινωνικοί

- Αλληλογνωριμία των κατοίκων της περιοχής και δημιουργία κοινωνικών σχέσεων και αμοιβαίας εμπιστοσύνης.
- Προσφορά δράσης προς τους νέους προς αποφυγήν φαινομένων (Ναρκωτικά, Χουλιγκανισμό, Παραβατικότητα).
- Δημιουργία δομών κοινωνικής διεξόδου για ευπαθείς ομάδες πληθυσμού με ειδικά προγράμματα.

Αναψυχής

- Διέξοδος από την καθημερινότητα με δημιουργικό τρόπο.
- Προσφορά δράσεις και συναγωνισμού.
- Ψυχική, πνευματική και σωματική αναζωογόνηση με ταυτόχρονη ελάττωση του stress.

Αυτό τον οποίο θα πρέπει να τονιστεί είναι ότι από τον πρώτο χρόνο της λειτουργίας του Κέντρου ένα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού της περιοχής ανταποκρίθηκε θετικά στο κάλεσμα της Δημοτικής Αρχής για μαζικό αθλητισμό συμμετέχοντας ενεργά σε όλα τα προγράμματα που υλοποιούνται. Την μεγαλύτερη απήχηση είχε το τουρνουά ποδοσφαίρου 8Χ8 που ολοκληρώθηκε πριν από λίγες μέρες και συμμετείχαν 18 ομάδες. Η συμμετοχή του κόσμου ήταν κάτι το συγκλονιστικό για τα δεδομένα του Αρκαλοχωρίου. Έδωσε μεγάλο ενδιαφέρον στην καθημερινότητα των κατοίκων προωθώντας των υγιή ανταγωνισμό μεταξύ τους και

την προσπάθεια να δημιουργήσουν το καλύτερο σύνολο για την κατάκτηση του πρωταθλήματος ενώ έπεται και συνέχεια.

3.4.4 ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να δοθεί στο καρναβάλι που διεξάγεται στον τόπο μας εδώ και έξι συναπτά έτη. Ο θεσμός αυτός ξεκίνησε ύστερα από πρωτοβουλία της παρούσας Δημοτικής Αρχής και την παρότρυνση πολλών δημοτών που είχαν την όρεξη και την φαντασία να ασχοληθούν ενεργά με τον θεσμό αυτό. Οι αποκριάτικες αυτές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν (γαϊτανάκι, ξυλοπόδαρους, κυνήγι

χαμένου θησαυρού, παραδοσιακή νυχτερινή καντάδα και τις εκδηλώσεις της τσικνοπέμπτης) τυγχάνουν ευρείας αποδοχής από μέρος του κοινού όχι μόνο του Δήμου μας αλλά και του νομού. Χαρακτηριστικό είναι ότι το καρναβάλι Αρκαλοχωρίου αποτελεί το μεγαλύτερο στην ενδοχώρα Ηρακλείου και ένα από τα μεγαλύτερα στην Κρήτη αν κρίνουμε από την συμμετοχή του κόσμου και την απήχηση που έχει.

Όπως τονίζει και ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος σε θέματα πολιτισμού εύλογα διερωτάται κανείς, αν στα επόμενα χρόνια μπορεί κανείς να αγνοήσει τον λαό αυτό, που προσέρχεται και αγκαλιάζει το καρναβάλι και τις σύνοδες εκδηλώσεις. Άλλωστε μπορεί κανείς να φανταστεί την εικόνα μίας πόλης χωρίς παρόμοια δρώμενα τις ημέρες εκείνες που όλα κινούνται γύρω από το κλίμα της αποκριάς.

Έτσι σήμερα έπειτα από τέσσερις μήνες ζώντας στον απόηχο όλων αυτών μπορεί κανείς να συμπεράνει την επιτυχία που σημείωσαν και την ευρεία αποδοχή που είχαν οι εκδηλώσεις αυτές τόσο από εκείνους που συμμετείχαν όσο και από εκείνους που

τις παρακολούθησαν. Αυτό σημαίνει την καταξίωση και την επιβεβαίωση του θεσμού αυτού πλέον από το ευρύ κοινό.

Τελειώνοντας θα πρέπει να τονίσουμε ότι παρόμοιες εκδηλώσεις σε γενικό βαθμό βελτιώνουν την προς τα έξω και προς την έσω εικόνα του Δήμου καθώς προάγουν την πολιτιστική αναβάθμιση του τόπου ειδικά στις ημέρες μας όπου ο πολιτισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι για την ισόρροπη ανάπτυξη μίας περιοχής και την διαχείριση της πολιτισμικής κουλτούρας.

3.4.5 ΣΧΟΛΙΚΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εδώ και δύο χρόνια στο στον χώρο του Γυμνασίου Αρκαλοχωρίου λειτουργεί μία σύγχρονη Δημοτική βιβλιοθήκη. Διαθέτει προς δανεισμό 5.000 τίτλους βιβλίων, κασετών (βίντεο και ήχου), CD, CD ROM, και περιοδικών. Διαθέτει επίσης 4 εγκυκλοπαίδειες και πλήθος λεξικών.

Τα θέματα στα οποία αναφέρονται τα βιβλία είναι : Φιλοσοφία, Θρησκεία, Κοινωνικές επιστήμες, Εφαρμοσμένες τέχνες, Καλές τέχνες, Λογοτεχνία, Γεωγραφία και Ιστορία. Υπάρχουν επίσης 2 ηλεκτρονικοί υπολογιστές συνδεδεμένοι με το INTERNET , φωτοτυπικό μηχάνημα, δορυφορική τηλεόραση, στερεοφωνικό συγκρότημα, αναγνώστηριο κτλ.

Η διαμόρφωση της αίθουσας και ο εξοπλισμός κόστισαν περίπου 60 εκατομμύρια δραχμές (180.000 Ευρω).Η δημιουργία της έγινε από το Υπουργείο Παιδείας σε συνδυασμό με το Β΄ κοινοτικό πλαίσιο στήριξης. Φορέας υλοποίησης του προγράμματος σχολικών βιβλιοθηκών στην Κρήτη είναι το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχουν γίνει και λειτουργούν 500 όμοιες βιβλιοθήκες σε όλη την Ελλάδα. Στην Κρήτη λειτουργούν 31 από αυτές από τις οποίες 6 στο νομό Χανίων , 6 στο νομό Ρεθύμνου και 14 στο νομό Ηρακλείου. Έτσι αποτελεί τιμή και τύχη μια από αυτές να λειτουργεί στο Γυμνάσιο Αρκαλοχωρίου.

Άρα πρέπει να εκμεταλλευτούν αυτό το γεγονός όσο το δυνατόν περισσότεροι, διευρύνοντας τους ορίζοντες τους ή αντλώντας πληροφορίες για οποιοδήποτε θέμα θελήσουν καθώς οι βιβλιοθήκες αποτελούν την μνήμη της ανθρωπότητας. Στα βιβλία υπάρχουν αποθησαυρισμένες οι γνώσεις και οι απόψεις των σοφών, τα πορίσματα των επιστημονικών ερευνών, οι μελέτες, οι προβληματισμοί και οι στοχασμοί, τα έργα της Τέχνης και του Λόγου , της Επιστήμης και όλα όσα κατόρθωσε ο άνθρωπος δημιουργώντας πολιτισμό.

Η βιβλιοθήκη λειτουργεί ώρες σχολείου και απογευματινές και μπορεί να την επισκεφθεί ο καθένας , να γίνει μέλος και να δανεισθεί υλικό από αυτήν είτε είναι μέλος της σχολικής κοινότητας είτε απλός δημότης.

3.4.6 ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

Ο Θερινός Κινηματογράφος ο οποίος κατασκευάστηκε στον χώρο του παλιού γηπέδου μπάσκετ και λειτουργεί εδώ και τρία χρόνια, είναι ένα έργο το οποίο έρχεται να καλύψει την ανάγκη για ψυχαγωγία των δημοτών κατά τους θερινούς μήνες, μιας και η ύπαρξη θερινών κινηματογράφων, όχι μόνο στην πόλη μας αλλά και στην ευρύτερη περιοχή

είναι ανύπαρκτη. Είναι σχεδιασμένος ώστε να χρησιμοποιείτε όχι μόνο για την προβολή ταινιών αλλά και για άλλους πολιτιστικούς σκοπούς, όπως συναυλίες, εκδηλώσεις χορού, θεατρικές παραστάσεις, ομιλίες κτλ. Το όλο έργο έχει συμβάλει στην ανάπτυξη του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των δημοτών και έχει προσφέρει μια όαση δροσιάς στις ζεστές μέρες του καλοκαιριού.

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

Το ανοιχτό αμφιθέατρο κατασκευάστηκε εδώ και δύο χρόνια νοτιανατολικά της πόλης του Αρκαλοχωρίου και πλησίον του Εκθεσιακού Κέντρου. Είναι χωρητικότητας 1800 θέσεων με αρχιτεκτονική αρχαίου θεάτρου, μοναδικό στην Κρήτη, πραγματικό στολίδι της πόλης και σκοπός του είναι να στηρίζει την Γεωργική - Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου και

να φιλοξενεί μεγάλες εκδηλώσεις. Στην κατασκευή περιλαμβάνονται κυλικείο και τουαλέτες κοινού, καμαρίνια ηθοποιών, αποθήκη σκηνής, παρασκήνια, είσοδος – ταμεία και πρόσοψη στην πλατεία. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται 83.108.885 δρχ (243.900 Ευρω) από τα οποία το 80% προέρχεται από το πρόγραμμα LEADER II και το 20% από έσοδα του Δήμου.

Η ολοκλήρωση του έργου αποτελεί συνέχεια του έργου "Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου" και θα φιλοξενεί τις εκδηλώσεις καθ' όλη την διάρκεια του έτους και ιδιαίτερα την περίοδο διεξαγωγής της έκθεσης.

Το Εκθεσιακό Κέντρο αποτελεί τον χώρο στον οποίο στεγάζεται η Δ.Ε.Π.Α. . Είναι έκτασης 2.000 m² στεγασμένο και υπαίθριοι χώροι 15.000 m² και στους χώρους του γίνεται και η προετοιμασία του καρναβαλιού.

3.4.7 ΓΕΩΡΓΙΚΗ-ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Η Γεωργική – Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου η οποία διεξάγεται κάθε δύο χρόνια έχει καταξιωθεί πλέον στη συνείδηση του απλού πολίτη, σαν το κορυφαίο γεγονός της ενδοχώρας της Κρήτης καθώς μάλιστα εστιάζει το ενδιαφέρον της στη δοκιμαζόμενη τάξη της αγροτιάς. Οι εκθέτες και οι επισκέπτες αποχωρώντας από την

Έκθεση είναι φορτωμένοι με τις καλύτερες των εντυπώσεων, όχι μόνο από τα εκθέματα αλλά και την αρτιότητα της οργάνωσης, τη διαρρύθμιση των χώρων και την όλη δομή της. Σήμερα 12 χρόνια από την πρώτη διοργάνωση της έχει καταξιωθεί ως θεσμός στη συνείδηση του απλού πολίτη.

Η συνεχώς βελτιούμενη υποδομή της είναι το στοιχείο που συντελεί στην περαιτέρω επιτυχία της. Σήμερα η Έκθεση γίνεται σε ένα άνετο στεγασμένο χώρο 2.000 τ.μ. ειδικά διαμορφωμένο και σε υπαίθριο πλέον των 15.000 τ.μ. Τα εγκαίνια φέτος έγιναν την Παρασκευή 22 Αυγούστου και είχε διάρκεια μέχρι και τις 31 του ίδιου μήνα.

Η Έκθεση είναι υπό την αιγίδα του Υπουργείου Γεωργίας, του Επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Συνδιοργανωτές της είναι ο Εμπορικός Σύλλογος Αρκαλοχωρίου και άλλοι φορείς του Δήμου.

Η φετινή διοργάνωση της Έκθεσης είχε ανατεθεί στην εταιρεία ΑΛΦΑ ΕΚΘΕΣΙΑΚΗ με την μακρά και εξειδικευμένη εμπειρία της. Αντικείμενα της Έκθεσης είναι τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα και ζώα, τα γεωργικά μηχανήματα και αυτοκίνητα, οι τεχνολογίες ήπιων μορφών ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος, ο εξοπλισμός αγροτικής κατοικίας και είδη γενικού εμπορίου που έχουν σχέση με το αγροτικό αντικείμενο της.

Στόχοι της Έκθεσης είναι η μεταφορά εξειδικευμένης γνώσης και πληροφορίας, η σύνδεση της τεχνολογίας και της έρευνας με την παραγωγική διαδικασία, η προβολή των κρητικών προϊόντων και η αποκέντρωση, οποία κινητοποιεί και απελευθερώνει

ενδογενείς δυνάμεις της περιφέρειας, ενισχύοντας τη δημιουργικότητα και αυτοπεποίθηση της τοπικής κοινωνίας.

Σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων και επιμορφωτικών σεμιναρίων γίνονται κατά την διάρκεια της Έκθεσης για τις οποίες υπάρχει ενημέρωση από το φυλλάδιο που κυκλοφορεί από τον ημερήσιο έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο.

3.4.8 ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Η Θεατρική Ομάδα Αρκαλοχωρίου συστάθηκε πριν από περίπου τέσσερα χρόνια και ερμήνευσε για πρώτη φορά στις 28 Οκτωβρίου 1999 το αριστούργημα του Αλεσάντρο Κασόνα “Τα δέντρα πεθαίνουν όρθια” και συνέχισε με τον “Αρχοντοχωριάτη” του Μολιέρου. Αποτελείται από 15 άτομα τα οποία δεν είχαν καμία προηγούμενη σχέση με το θέατρο και μέσα από την προσπάθεια αυτή τους δόθηκε η ευκαιρία να ξεδιπλώσουν το ταλέντο τους. Το αποτέλεσμα είναι να έχει καταξιωθεί στο κοινό του Δήμου μας ως μία εξαιρετική κίνηση για την προώθηση του εσωτερικού πολιτισμού στον τόπο μας και όχι μόνο καθώς συμμετέχει στους θεατρικούς αγώνες που διοργανώνει κάθε χρόνο ο Δήμος Ηρακλείου και σε προσκλήσεις διαφόρων φορέων του νομού μας.

3.4.9 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου με πλούτο και ποικιλία φιλοξενήθηκαν κατά την διάρκεια λειτουργίας του Δήμου μας. Κορυφαίοι δημιουργοί, γνωστά ονόματα του θεάτρου, της μουσικής, της παράδοσης αλλά και νέοι καλλιτέχνες τίμησαν με την παρουσία τους το κοινό του Δήμου μας παρουσιάζοντας την δουλειά τους στο στολίδι του τόπου μας το Δημοτικό Θέατρο.

Τα μεγαλύτερα θεατρικά σχήματα ήταν : “Η Λυσιστράτη” του Αριστοφάνη από το ΔΗ.Π.Ε.ΘΕ. Πάτρας, “του Κουτρούλη ο γάμος” του Αλέξανδρου Ραγκαβή, “Οι Όρνιθες” του Αριστοφάνη με τον θίασο του Θύμιου Καρακατσάνη, η “Ηλέκτρα” του Σοφοκλή με το θίασο “Μορφές Έκφρασης”. Επίσης φιλοξενήθηκαν συναυλίες του Κώστα Χατζή και Γιάννη Σπανού, Στέλιου Ρόκκου, Δημήτρη Μητροπάνου, Αντώνη Βαρδή, καθώς και οι χοροί με τα “Ρώσικα Κεντήματα” και τη “Φιλοπρόοδη Ένωση Ξάνθης”. Μεγάλο αριθμό είχαν και τα θεατρικά σχήματα και οι παραστάσεις που παρουσιάζονται στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου μας κάθε χρόνο από τοπικές θεατρικές ομάδες του νομού μας. Επίσης πώς μπορούμε να μην αναφέρουμε το πλήθος των συναυλιών κρητικής μουσικής στηρίζοντας την κρητική παράδοση.

Ακόμα ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στις εορταστικές εκδηλώσεις για την Μάχη της Κρήτης, την Εθνική Αντίσταση, τους τοπικούς ήρωες και τον Εθνικό ήρωα συντοπίτη μας Ναπολέον Σουκατζίδη. Οι εκδηλώσεις αυτές γίνονται κάθε χρόνο την τελευταία Κυριακή του Μάη και φέτος κεντρικός συνομιλητής ήταν ο Μανώλης Γλέζος ο οποίος τίμησε με την παρουσία του τις εκδηλώσεις. Τελειώνοντας ένα άλλο κομμάτι των πολιτιστικών εκδηλώσεων ανήκει στην διοργάνωση του διεθνή ημιμαραθώνιου “ Παπατζιρίτειου Δρόμου”.

Ο αγώνας αυτός διοργανώθηκε από τον Δήμο Αρκαλοχωρίου για έβδομη συνεχή χρονιά στη μνήμη του θρυλικού ιερέα Παπά – ΤΖΙΡΙΤΗ ή Παπά Ευάρεστου Ταμιωλάκη. Είχε αφετηρία το Αρκαλοχώρι και κατέληγε μετά από διαδρομή 21.200 μέτρων στο δημοτικό διαμέρισμα Κασσάνων του Δήμου.

Στον αγώνα αυτό έτρεξαν έφηβοι και βετεράνοι αθλητές από όλη την Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία ακόμα και ιερείς για να τιμήσουν την μνήμη του θρυλικού ιερέα. Την ευθύνη της διοργάνωσης είχε ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο, ο όμιλος Μαραθωνοδρόμων Κρήτης, ο Όμιλος Υπεραποστάσεων Κρήτης και ο ΣΕΓΑΣ.

Ο Πολιτισμός είναι προτεραιότητα, είναι προσπάθεια να κάνουμε την ζωή μας καλύτερη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4⁰

4.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο όρος αυτός σημαίνει την γενικά την πολιτική, που έχει σαν σκοπό την καλύτερευση της κατώτερης θέσης ορισμένων κοινωνικών τάξεων του κοινωνικού συνόλου και την εναρμόνιση τους μέσα στο κοινωνικό σύνολο, με επέμβαση της κρατικής εξουσίας.

Η πολιτική αυτή αρχικά εμφανίστηκε ως εκδήλωση φιλανθρωπίας, που ασκούνταν είτε από ιδιώτες είτε από το κράτος και τους κρατικούς οργανισμούς. Στην συνέχεια τα πράγματα άλλαξαν και την σημερινή εποχή αποβλέπει στην προστασία των εργαζομένων και την διασφάλιση του εργατικού δυναμικού. Τα μέτρα του Κράτους αφορούν την υγεία, την κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια, την προστασία του καθεστώτος απασχόλησης κ.α.¹³

4.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Κοινωνική ανάπτυξη είναι η βελτίωση των όρων διαβίωσης των κοινωνικών μονάδων και εξισορρόπηση των αντιθέσεων τους για την εξασφάλιση των συμφερόντων της ολότητας και της γενικής ευημερίας.

Σκοπός της ανάπτυξης αυτής είναι θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η προστασία κατηγοριών του πληθυσμού χαμηλής οικονομικής και κοινωνικής αντοχής για την εξασφάλιση της κοινωνικής σταθερότητας για όλα τα μέλη μιάς κοινωνίας.¹⁴

4.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

4.3.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ «ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α.»ΚΡΗΤΗΣ.

Το Δίκτυο Κοινωνικής Πολιτικής Αυτοδιοικήσεων Κρήτης (ΚΟΙΝΩ.ΠΟΛΙΤ.Α. Κρήτης) είναι μία αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δραστηριοποιείται σε ολόκληρη την Περιφέρεια Κρήτης. Αντικείμενο της είναι το πεδίο της Κοινωνικής Πολιτικής των Πρωτοβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του νησιού.

¹³ Υδρία, εκδότης. Εταιρία Ελληνικών εκδόσεων, Αθήνα 1978, σελ 404

¹⁴ Επιστήμη και ζωή, εκδότης Χατζηακώβου, Αθήνα 1994 σελ 106

Μέλη της είναι τριάντα πέντε (35) Δήμοι ένας από τους οποίους είναι και ο Δήμος Αρκαλοχωρίου ο οποίος υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Εταιρίας και πρωτεργάτης των μέχρι σήμερα δράσεων της. Η Εταιρία οργανώνεται σε τέσσερα Νομαρχιακά Παραρτήματα και έδρα της είναι ο Δήμος Αρχανών.

Οι βασικοί άξονες δραστηριοτήτων της εταιρίας είναι οι εξής :

1. Επιμόρφωση – Κατάρτιση
2. Αξιοποίηση του τοπικού ανθρωπίνου δυναμικού
3. Συντονισμός δράσεων και συλλογική διεκδικητική ικανότητα των Δήμων – Εταίρων

Όσον αφορά τις μέχρι σήμερα δράσεις της Εταιρίας έχουν υλοποιηθεί τα παρακάτω :

- Έχουν οργανωθεί και λειτουργούν δύο σύγχρονα επικοινωνιακών Διαδημοτικών Δικτύων. Το πρώτο λειτουργεί σε επίπεδο Αιρετών και το δεύτερο σε επίπεδο στελεχών κοινωνικής μέριμνας των Δήμων.
- Έχει εκπονηθεί μελέτη – καταγραφή των υφιστάμενων υποδομών, υπηρεσιών, εμπειριών και πρωτοβουλιών κοινωνικής πολιτικής όλων των Δήμων με στόχο την δημιουργία μηχανισμών μεταφοράς της σχετικής τεχνογνωσίας από Δήμο σε Δήμο.
- Σχεδιάζεται μελέτη « Κοινωνικής δημογραφίας » για όλους τους Δήμους.
- Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος « Τοπικό Κοινωνικό Κεφάλαιο » σχεδιάστηκαν και υλοποιούνται παρεμβάσεις σε ιδιαίτερα προβλήματα των εξής ομάδων του τοπικού πληθυσμού : Γονείς ατόμων με ειδικές ανάγκες, Μονογονεϊκές οικογένειες, Οικονομικοί μετανάστες.
- Αναπτύσσει και διευρύνει διαρκώς το πλέγμα των συνεργασιών της με Κοινωνικούς, Πολιτικούς, Εκπαιδευτικούς και Αναπτυξιακούς φορείς της Κρήτης καθώς και με Υπουργεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της.
- Οργανώνει Παγκρήτιο Σωματείο Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων ατόμων με Αναπηρία.
- Δημιουργεί Τράπεζα πληροφοριών για την απασχόληση.
- Υποστηρίζει τους Δήμους σε θέματα οργάνωσης των κοινωνικών τους υπηρεσιών.

- Συμμετέχει σε Διεταιρική Αναπτυξιακή Σύμπραξη, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας "EQUAL".

Αναπτύσσει και στηρίζει προσπάθειες οργάνωσης δικτύων εθελοντών στους Δήμους με στόχο την αξιοποίηση του τοπικού ανθρωπίνου δυναμικού

4.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

4.4.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

Η Δημοτική Επιχείρηση Αρκαλοχωρίου από τα τέλη του 1999 εκτελεί δύο προγράμματα που αφορούν την Κοινωνική Μέριμνα του Δήμου. Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) και την Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας (ΜΚΜ). Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν από το Β΄ ΚΠΣ ενώ στις αρχές του 2002 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Εργασίας η συνέχιση τους για άλλα δύο χρόνια, με χρηματοδότηση από το Γ΄ ΚΠΣ.

Μετά από πρόσκληση της Περιφέρειας Κρήτης η ΔΕΠΑ υπέβαλε πέντε προτάσεις για νέα προγράμματα προκειμένου να ενταχθούν στο ΠΕΠ Κρήτης 2000 – 2006 όσον αφορά την Ανάπτυξη Κοινωνικών Υπηρεσιών Υποστήριξης για την προώθηση ίσων ευκαιριών. Τα προγράμματα αυτά ήταν α) Δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού β) Δημιουργία παιδικού σταθμού γ) Δημιουργία νέας δομής κέντρου δημιουργικής απασχόλησης παιδιών δ) Δημιουργία δομής βοήθεια στο σπίτι ε) Δημιουργία κέντρου ημερησίας φροντίδας ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ). Από τα πέντε αυτά προγράμματα που εγκρίθηκαν τα τρία (η δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού, η δημιουργία δομής βοήθεια στο σπίτι και η δημιουργία δομής ημερησίας φροντίδας ηλικιωμένων). Η λειτουργία του ξεκίνησε το πρώτο δεκαήμερο του Ιανουαρίου του 2003 και θα διαρκέσουν τρία χρόνια.

Η Δημοτική Επιχείρηση δεν σταμάτησε σε αυτά τα προγράμματα αλλά διεκδικεί εκ νέου τα δύο (Δημιουργία νέας δομής ΚΔΑΠ και δημιουργία παιδικού σταθμού) τα οποία δεν εγκρίθηκαν στην πρώτη προκήρυξη και υπέβαλε δύο νέα τεχνικά δελτία έργου όπου και αναμένεται απάντηση.

4.4.1.1 ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Το ΚΔΑΠ είναι ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για όλους τους νέους του Δήμου δεδομένου ότι οι ευκαιρίες ψυχαγωγίας για ένα παιδί κατά τις οποίες θα μπορούσε να γίνει δημιουργός και πομπός πολιτισμού σπανίζουν την σήμερα εποχή. Έτσι κύριοι παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος είναι : α) Η διασφάλιση του σεβασμού και της ατομικότητας κάθε παιδιού. β) η ενεργοποίηση της

δημιουργικότητας κάθε παιδιού το οποίο συμβάλει στην υιοθέτηση θετικής στάσης προς τη ζωή και την διασφάλιση της ψυχικής τους υγιεινής. γ) Η ανάπτυξη της κοινωνικότητας των παιδιών με τη δημιουργία φιλικών σχέσεων μεταξύ τους αλλά και την ανάπτυξη ειλικρινών σχέσεων μεταξύ ενηλίκων και παιδιών. Επιπρόσθετα , οι ομαδικές

καλλιτεχνικές δραστηριότητες (π.χ. η ομαδική ζωγραφική, η θεατρική ομάδα, η μουσική ομάδα και η αθλητική ομάδα που δραστηριοποιούνται στο Κέντρο), καλλιεργούν την αυτοπειθαρχία και την αυτοοργάνωση και δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να γευτούν την ευχάριστη διαδικασία αλλά και τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας. Επίσης επιδιώκεται η καλλιέργεια της αισθητικής τους με την προσφορά ερεθισμάτων που θα τους δώσουν την ευκαιρία να εξασκήσουν τον τρόπο έκφρασης τους και να διατηρήσουν την αυθεντικότητα τους.

Όσον αφορά το τελευταίο ο ρόλος του ΚΔΑΠ είναι πολύ σημαντικός καθώς με τον καταγιισμό των προϊόντων κα ιδεών που δέχονται καθημερινά τα παιδιά από τα ΜΜΕ δεν έχουν εναλλακτική λύση για την αξιοποίηση του χρόνου τους και έτσι ενδίδουν σε ότι τους προτείνεται. Συμπεραίνοντας από όλα τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε την σημαντικότητα του προγράμματος στην κοινωνικότητα των παιδιών καθώς και την προσφορά των ερεθισμάτων τα οποία θα τους χρησιμεύσουν στο μέλλον στις προσωπικές τους σχέσεις και όχι μόνο.

4.4.1.2 ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

Το Υπουργείο Εργασίας ,σε συνεργασία με τους ΟΤΑ έχοντας ως στόχο την πρόληψη και την αποφυγή της περιθωριοποίησης, προχώρησε στην εφαρμογή ενός προγράμματος κατ' οίκον παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών στα άτομα της τρίτης ηλικίας Μ.Κ.Μ. Προτεραιότητα δίνεται στους μη αυτοεξυπηρετούμενους, σ' αυτούς που διαβιούν μόνοι τους και το εισόδημα τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες εξυπηρέτησης. Στόχος του προγράμματος αυτού είναι ο ηλικιωμένος να αξιοποιεί τις δυνατότητες του, να παραμείνει στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του. Η Μ.Κ.Μ ξεκίνησε στο Δήμο μας στις 31/12/1999, φορέας υλοποίησης του προγράμματος, αυτού είναι η ΔΕΠΑ. Έχει στελεχωθεί από επτά άτομα : δύο κοινωνικούς λειτουργούς, δύο νοσηλεύτριες, και τρεις οικογενειακές βοηθούς. Κατά μέσο όρο εξυπηρετούνται περίπου 500 ηλικιωμένοι το μήνα. Η συχνότητα των επισκέψεων της μονάδας είναι μια φορά την εβδομάδα για οικογενειακή βοήθεια και μία φορά το δεκαπενθήμερο για νοσηλευτική φροντίδα. Έτσι η κοινωνική λειτουργός πραγματοποιεί κατ' οίκον επισκέψεις για ψυχολογική – συναισθηματική στήριξη, ενημερώνει τους ηλικιωμένους για τα προνοιακά τους δικαιώματα και εφαρμόζει κοινωνική εργασία με άτομα, ομάδες, οικογένειες και κοινότητες. Η νοσηλεύτριες παρέχουν κατ' οίκον νοσηλευτικές υπηρεσίες, (π.χ η μέτρηση σακχάρου, αρτηριακής πίεσης κτλ), ατομική υγιεινή και προμήθεια φαρμάκων. Οι οικογενειακοί βοηθοί προσφέρουν οικιακή φροντίδα (π.χ σκούπισμα, σφουγγάρισμα κλπ), εξωτερικές εργασίες (προμήθεια τροφίμων, εξόφληση λογαριασμών) και ατομική υγιεινή.

Επιδίωξη του προγράμματος της Μ.Κ.Μ, είναι να έρθει κοντά στους ηλικιωμένους, στο δικό τους περιβάλλον και να τους προσφέρει, μέσω εξειδικευμένων επιστημόνων και οικογενειακών βοηθών, τη μέριμνα και συμπαράσταση που τόσο έχουν ανάγκη. Η ανθρωπιά και το χρέος της κοινωνίας μας θα φανεί από το ενδιαφέρον που θα επιδείξουν οι νέοι και οι φορείς για τα άτομα αυτά που έβαλαν το λιθαράκι τους για να ζούμε εμείς οι νεότεροι κάτω από καλύτερες συνθήκες.

4.4.1.3 ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ & ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Ο παιδικός και βρεφονηπιακός σταθμός λειτουργεί από το 1977 ενώ από τις 30 Ιανουαρίου 2001 λειτουργεί υπό την εποπτεία του δήμου και ονομάστηκε Δημοτικός παιδικός και βρεφονηπιακός σταθμούς Δήμου Αρκαλοχωρίου.

Σκοπός του είναι η φύλαξη και απασχόληση των παιδιών για την ψυχοσυναισθηματική, σωματική και κοινωνική τους ανάπτυξη και απασχολεί παιδιά από 2 ½ έως 6 ετών. Ο σταθμός διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο και το προσωπικό του αποτελείται από μια βρεφονηπιαγωγό, μια καθαρίστρια, μια μαγείρισσα και δύο βοηθούς βρεφονηπιοκόμων. Αυτή την στιγμή λειτουργού τρία τμήματα από 19 παιδιά.

Οι βασικές δράσεις του σταθμού είναι η διδασκαλία, η διαπαιδαγώγηση και η κοινωνικοποίηση των παιδιών. Επίσης σε περιόδους γιορτών και εθνικών γιορτών διοργανώνονται εκδηλώσεις με περιεχόμενο την εκάστοτε γιορτή. Οι πόροι του σταθμού είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και ο δήμος. Όσον αφορά συνεργασίες που έχει αναπτύξει ο σταθμός στο παρελθόν έχουν πραγματοποιηθεί μόνο με τον Δήμο Αρκαλοχωρίου.

Δικαίωμα εγγραφής στον σταθμό έχουν όλοι οι κάτοικοι του δήμου. Σε περιπτώσεις μεγάλου αριθμού υποψηφίων εφαρμόζονται κάποια κριτήρια προτεραιότητας όπως είναι η εργασιακή κατάσταση της μητέρας, αν η οικογένεια θεωρείται πολύτεκνη, αν το παιδί είναι ορφανό ή από διαζευγμένους γονείς.

Βασική ανάγκη του σταθμού είναι η συντήρηση και επιδιόρθωση του κτιρίου και η ενίσχυση του παιδαγωγικού υλικού που χρησιμοποιείται στην διδασκαλία. Ωστόσο αναφέρεται από την υπεύθυνη του σταθμού ότι η λειτουργία θα ήταν καλύτερη αν υπήρχε μόνιμο προσωπικό, τα απαραίτητα υλικοτεχνικά μέσα, να παρέχονται δυνατότητες για περισσότερες δραστηριότητες διαφόρων μορφών όπως για παράδειγμα να πραγματοποιούνταν εκπαιδευτικές εκδρομές.

Επιθυμία και προσδοκία του συμβουλίου του σταθμού είναι η παρουσία μιας διεπιστημονικής ομάδας αποτελούμενη από γιατρό, κοινωνικό λειτουργό και ψυχολόγο στα πλαίσια του σταθμού για την καλύτερη δυνατή επίτευξη των στόχων του σταθμού όπως αυτοί αναφέρονται παραπάνω. Όπως αναφέρει η υπεύθυνη του σταθμού έχουν εντοπιστεί περιστατικά που χρήζουν παρέμβαση από τις παρακάτω ειδικότητες που όμως προς το παρόν προσπαθούν να τα αντιμετωπίσουν οι υπάρχον

υπάλληλοι ή σε συνεργασία με το Κέντρο Υγείας Αρκαλοχωρίου όταν αυτό μπορεί να παρέμβει. Ωστόσο κάποιες διαπιστώσεις που αναφέρει η υπεύθυνη του σταθμού όσον αφορά τη συμμετοχή των γονέων αναφέρει ότι τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί και αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση της γυναικείας απασχόλησης. Επισημαίνει όμως ότι είναι λίγοι εκείνοι οι γονείς που ενδιαφέρονται για την πρόοδο και εξέλιξη των παιδιών γεγονός που δημιουργεί προβληματισμούς. Η ίδια αναφέρει ότι δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε την αιτία του φαινομένου, τονίζει επίσης ότι το μορφωτικό επίπεδο ή η εργασιακή κατάσταση των γονέων δεν παρεμβαίνει στη διαμόρφωση του φαινομένου με αποτέλεσμα να μας οδηγεί σε ένα συνεχή προβληματισμό.

4.4.1.4 ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΚΗΦΗ)

Το πρόγραμμα αυτό λειτουργεί στο Δήμο Αρκαλοχωρίου από 1/3/2002 και εξυπηρετεί ηλικιωμένους με χρόνια ή πρόσκαιρα οργανικά προβλήματα, με προβλήματα ψυχικής υγείας που δεν αυτοεξυπηρετούνται, είναι οικονομικά αδύνατοι και έχουν κοινωνικά προβλήματα. Παρέχει πρωτοβάθμια νοσηλευτική φροντίδα, συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική στήριξη, παρακολούθηση και μέριμνα για την ιατροφαρμακευτική φροντίδα. Λειτουργεί καθημερινά, σε πενθήμερη βάση, και φιλοξενεί στους χώρους που έχουν διαμορφωθεί κατάλληλα 50 ηλικιωμένους. Η μεταφορά τους από και προς στο χώρο του Κέντρου θα γίνεται από το Πρόγραμμα.

Μέσω του προγράμματος αυτού έχει εξασφαλιστεί η παραμονή των εξαρτημένων ατόμων στο οικείο τους περιβάλλον ενώ ταυτόχρονα θα απεμπλακούν τα μέλη της οικογένειας (κυρίως γυναίκες) από την μέριμνά τους και θα διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας. Η Δημιουργία «Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων» στο Δήμο Αρκαλοχωρίου, θα χρηματοδοτηθεί από το Γ.Κ.Π.Σ.

Το κτίριο που έχει στεγάσει είχε κατασκευαστεί και λειτουργούσε ως Δημόσιο Εκπαιδευτήριο (Γυμνάσιο Γαρίπας). Η διαμόρφωση είναι κατάλληλη, καλύπτει περίπου 360 τετραγωνικά μέτρα (8 αίθουσες και WC) και υπάρχει εύκολη προσβασιμότητα. Το πρόγραμμα απασχολεί τέσσερα (4) άτομα των εξής ειδικοτήτων: Μία νοσηλεύτρια, δύο κοινωνικούς φροντιστές και μία καθαρίστρια.

Ο συνολικός αριθμός των ηλικιωμένων ατόμων (άνω των 65 ετών) που κατοικούν στο Δήμο ανέρχεται σε 3.350 (20% του πληθυσμού). Αναλυτικότερα ταξινομημένοι σε 3 κατηγορίες ανάλογα με την ηλικία Α (65–75), Β (75 – 85) και Γ (> 85) είναι :

A : 1.940 (11,5%) του πληθυσμού

B : 1.130 (7%) του πληθυσμού

Γ : 280 (1,5%) του πληθυσμού

Στο Δήμο δεν λειτουργεί αντίστοιχο πρόγραμμα, λειτουργούν δυο κοινωνικές υποστηρικτικές υπηρεσίες ένα Κ.Α.Π.Η (Ν.Π.Δ.Δ.) το οποίο είναι στελεχωμένο από τρία άτομα και μια Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας (Ν.Π.Ι.Δ.) η οποία είναι στελεχωμένη από έξι άτομα και με δυνατότητα εξυπηρέτησης, στα 37 χωριά του Δήμου, 255 ηλικιωμένων ατόμων οι οποίες σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, δεν επαρκούν να καλύψουν τις ανάγκες. Κατά συνέπεια είναι εμφανής ο λόγος ύπαρξης του έργου, μέσω του οποίου θα παρέχεται ημερήσια φροντίδα σε ηλικιωμένους με χρόνια ή πρόσκαιρα οργανικά προβλήματα που δεν αυτοεξυπηρετούνται και έχουν την ανάγκη ειδικής φροντίδας. Κατ' επέκταση θα δοθεί η δυνατότητα στα μέλη των οικογενειών τους (κυρίως γυναίκες) που ήταν επιφορτισμένα με την μέριμνα τους, να απεμπλακούν και να διευκολυνθούν στην ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι :

- Απεμπλοκή των γυναικών από την μέριμνα εξαρτημένων ατόμων και διευκόλυνση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.
- Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στη δομή, ανάπτυξη αρμοδιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων.
- Καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας, διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης των γυναικών που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.
- Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, κοινωνικό – οικονομική ανάπτυξη και αποκέντρωση.
- Συμβολή στην επίλυση τοπικών προβλημάτων σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.
- Βελτίωση των συνθηκών ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας με ολοκληρωμένες δράσεις στους τομείς υγείας και πρόνοιας.

Τέλος, η δομή θα λειτουργήσει τουλάχιστον πέντε χρόνια (τρία χρόνια με χρηματοδότηση του έργου που αιτούμεθα και δύο χρόνια μετά την λήξη της χρηματοδότησης του έργου) και θα εξυπηρετεί 25 ηλικιωμένους.

4.4.1.5 ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Το πρόγραμμα λειτουργεί στο Δήμο Αρκαλοχωρίου από 1/9/2002 και εξυπηρετεί ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες που χρήζουν κατ' οίκον βοήθεια. Παρέχει οικογενειακή και πρωτοβάθμια νοσηλευτική φροντίδα, συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική στήριξη, παρακολούθηση και μέριμνα για την ιατροφαρμακευτική φροντίδα. Οι εξυπηρετούμενοι αναμένεται ότι υπερβαίνουν τα 250 άτομα.

Το πρόγραμμα απασχολεί τέσσερα (4) άτομα των εξής ειδικοτήτων: Ένα Κοινωνικό λειτουργό μία νοσηλεύτρια και ένα άτομο σαν βοηθητικό προσωπικό.

Η χρηματοδότηση του έργου είναι για τρία χρόνια και δύο χρόνια μετά την λήξη της χρηματοδότησης του έργου).

Έμμεσα ωφελούμενοι του προγράμματος είναι:

- Μέλη των οικογενειών που φροντίζουν ηλικιωμένα και ανήμπορα άτομα
- Επιχειρήσεις

Οι ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές ωφέλειες της ενέργειας είναι :

- Η συμβολή στην επίλυση των ατομικών, οικογενειακών και κοινωνικών προβλημάτων των δημοτών.
- Η προώθηση των ίσων ευκαιριών.
- Η βελτίωση των συνθηκών ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας με ολοκληρωμένες δράσεις στους τομείς υγείας και πρόνοιας.
- Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης
- Η συμβολή στην επίλυση των τοπικών προβλημάτων σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.
- Η δημιουργία των προϋποθέσεων για την λειτουργία ενός συστήματος διαρκούς παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών για τα εξαρτημένα άτομα.
- Αύξηση της απασχολησιμότητας των γυναικών.

4.4.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνται στον Δήμο μας από τις αρχές του 2002 και έχουν ως κυρίαρχο στόχο την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων ή καταστάσεων που παρουσιάζονται τα οποία έρχονται σε αντίθεση με τα πιστεύω κάποιων κοινωνικών ομάδων. Τα φαινόμενα αυτά έχουν ατομικές, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες για τα μέλη μιας οικογένειας και γίνονται προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν.

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου δίνοντας βάση σε τέτοιου είδους προβλήματα συμμετέχει σε ένα πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο "Τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο". Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που υλοποιείται υπό την ευθύνη της "Γενικής διεύθυνσης απασχόλησης και Κοινωνικών θεμάτων" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ενδιάμεσος οργανισμός είναι ο "Όργανισμός Ανάπτυξης Τεμένους Πεδιάδος" στον οποίο ο Δήμος μας είναι συμμετοχός.

Στόχοι του προγράμματος είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στο ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο ατόμων που αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό ή ομάδων που εργάζονται υπέρ της κοινωνικής ή επαγγελματικής ένταξής τους.

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι :

1) Κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα που ανήκουν στις παρακάτω ομάδες :

A) άτομα με ειδικές ανάγκες που επιθυμούν να αναλάβουν επαγγελματική δράση.

B) αρχηγοί και μέλη μονογονεϊκών οικογενειών που χρίζουν οικονομικής βοήθειας ή βρίσκονται σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού.

Γ) νέοι κάτω των 28 ετών που ανήκουν σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, οι οποίοι θα αναλάβουν επαγγελματική δραστηριότητα στην ιδιαίτερη πατρίδα τους.

Δ) μετανάστες – μόνιμοι κάτοικοι σε συγκεκριμένη περιοχή που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης.

E) ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις που χρίζουν οικονομικής ενίσχυσης για ανάληψη επαγγελματικής δράσης.

2) Κοινωνικοί φορείς, ομάδες ατόμων, ενώσεις, δίκτυα τοπικών φορέων, τοπικές ομάδες που υπάρχουν, υπέρ της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης (ποιότητα ζωής, υπηρεσίες υγείας, περιβάλλον, πολιτισμός κλπ).

Ήδη σε αυτό το πρόγραμμα έχουν ενταχθεί άτομα, σύλλογοι, δίκτυα, οργανισμοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, άτυπες ομάδες τόσο από τον Δήμο μας όσο και από τους άλλους Δήμους που συμμετέχουν στον Ο.Α.Τ.Ε.Π. Α.Ε.

4.4.3 ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΚΑΠΗ)

Το ΚΑΠΗ είναι Ν.Π.Δ.Δ. και λειτουργεί από το 1986 σε έναν ενοικιαζόμενο χώρο στην περιοχή του Αρκαλοχωρίου. Σκοπός του είναι η εξωιδρυματική φροντίδα σε άτομα τρίτης ηλικίας. Διοικείται από εντεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο εκ των οποίων είναι ο πρόεδρος, δύο μέλη, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων, δύο εκπρόσωποι των δημοτών και πέντε δημοτικοί σύμβουλοι.

Στο μητρώο του ΚΑΠΗ υπάρχουν 1500 εγγεγραμμένα μέλη ενώ τα ενεργά και αυτά που συμμετέχουν σε ομάδες και εκδηλώσεις είναι περίπου 50. Το προσωπικό που στελεχώνει την υπηρεσία αποτελείται από 5 μέλη, την Κοινωνική Λειτουργό, μια νοσηλεύτρια, μια οικογενειακή βοηθό, έναν γιατρό και μια φυσικοθεραπεύτρια. Στο εσωτερικό του ΚΑΠΗ βρίσκεται η κοινωνική υπηρεσία, το ιατρείο και η κουζίνα – αναψυκτήριο ενώ το φυσικοθεραπευτήριο βρίσκεται σε ξεχωριστό χώρο παραπλεύρως του ΚΑΠΗ όπου βρίσκονται τα θεραπευτικά μέσα.

Οι υπηρεσίες που παρέχει το ΚΑΠΗ είναι η ιατροφαρμακευτική παροχή, η κοινωνική υπηρεσία, οι αρμοδιότητες της οικογενειακής βοηθού εντός και εκτός της υπηρεσίας και οι φυσικοθεραπείες. Ωστόσο έχουν δημιουργηθεί ομάδες όπως η ομάδα περιοδικού, εκδρομών, περιβάλλοντος και θεάτρου, όπου κοινός στόχος όλων είναι η κινητοποίηση των μελών, η ανάπτυξη συνεργασίας και ομαδικότητας μεταξύ τους, η πραγματοποίηση ευχάριστων δραστηριοτήτων και τέλος η αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια. Αρνητικό στοιχείο είναι ότι παρά το μεγάλο αριθμό των εγγεγραμμένων μελών τα ενεργά μέλη είναι πραγματικά ελάχιστα και κυμαίνονται περίπου στα 50.

Βασικές δράσεις του ΚΑΠΗ είναι η διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις όπως είναι Γεωργική Εμπορική Έκθεση Αρκαλοχωρίου, το Καρναβάλι, αναβίωση του εθίμου του κλείδωνα και χριστιανικές και εθνικές γιορτές. Σε πολλές από τις παραπάνω

δραστηριότητες έχει αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ του ΚΑΠΗ με τον Δήμο, το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρκαλοχωριού και το ΚΑΠΗ του Κρουσόνα.

Οι πόροι του ΚΑΠΗ είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και ο Δήμος.

Ωστόσο η υπεύθυνη του φορέα αναφέρει ότι ο κόσμος συχνά δεν ενημερώνεται και δεν ενδιαφέρεται για τις λειτουργίες και δραστηριότητες του ΚΑΠΗ. Καταλυτικός παράγοντας για το παραπάνω γεγονός είναι η δυσκολία μετακίνησης από τους οικισμούς προς την έδρα αφού η υπεραστική συγκοινωνία συχνά δεν τους εξυπηρετεί, οι περισσότεροι δεν έχουν άδεια οδήγησης λόγω ηλικίας ώστε να κρατά τα μέλη μακριά από το ΚΑΠΗ. Σημαντικός επίσης λόγος είναι η συνεχής εργασιακή δραστηριότητα των μελών. Ως αγροτικός πληθυσμός, ακόμα και μετά την συνταξιοδότηση δεν παύουν να δραστηριοποιούνται αφού οι περισσότεροι διατηρούν αγροτική περιουσία ώστε ο ελεύθερος χρόνος να είναι περιορισμένος. Παρόλα αυτά το ΚΑΠΗ για κάθε νέα υπηρεσία που παρέχει ή για κάποια εκδήλωση ενημερώνει τα μέλη μέσω της άμεσης επαφής και της ανάρτησης ανακοινώσεων.

Μια βασική ανάγκη του φορέα είναι η γραμματειακή υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό για την κάλυψη των γραμματειακών αναγκών. Επίσης το προσωπικό του φορέα θεωρεί σημαντική τη συχνότερη επικοινωνία και επαφή με τους προϊστάμενους για την εξομάλυνση προβληματικών καταστάσεων αλλά και για την ενημέρωση των προϊσταμένων για τις υπάρχουσες συνθήκες του φορέα. Οι εκπρόσωποι του ΚΑΠΗ προσδοκούν επίσης την ενεργητικότερη παρουσία των μελών και κατ' επέκταση την αύξηση του αριθμού των ενεργών μελών του καθώς επίσης και την αλλαγή της νοοτροπίας του κόσμου ότι στο ΚΑΠΗ πηγαίνουν οι «γέροι».

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των μελών του προσωπικού περιγράφονται θετικές έως άριστες αν εξαιρεθούν κάποιες περιπτώσεις με κάποια από τα μέλη που θα χαρακτηρίζονταν μη καλές εργασιακές σχέσεις.

Η υπεύθυνη του ΚΑΠΗ παρατηρεί ότι την τελευταία περίοδο υπάρχει μεγαλύτερη προσέλευση μελών στο ΚΑΠΗ το οποίο μπορούμε να διαπιστώσουμε και από την λειτουργία των ομάδων, όπως αναφέρουμε παραπάνω.

4.4.4 ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ

Το Κέντρο Υγείας Αρκαλοχωρίου λειτουργεί στο Αρκαλοχώρι από το 1987 και στελεχώνεται από 36 μέλη προσωπικό. Στο Ιατρικό προσωπικό υπάρχουν 11 μέλη εκ των οποίων είναι δύο παθολόγοι, ένας παιδίατρος, τρεις γενικοί ιατροί, τρεις αγροτικοί ιατροί και δύο οδοντίατροι. Στο νοσηλευτικό προσωπικό υπάρχουν επτά μέλη, επίσης, έξι οδηγοί ασθενοφόρων, ένας τεχνικής υπηρεσίας, τρεις διοικητικοί υπάλληλοι, μια μαία, τρεις επισκέπτριες υγείας, μια κοινωνική λειτουργός, δύο καθαριότητας και ένα άτομο βοηθητικού προσωπικού.

Στο Κέντρο υγείας Αρκαλοχωρίου υπάγονται πέντε περιφερειακά ιατρεία που είναι των οικισμών Παναγιάς, Σκινιά Γαρίπας, στα οποία εξυπηρετούν αγροτικού ιατροί και Πεζών, Αλαγνίου και Αρχανών στα οποία εξυπηρετούν γενικοί ιατροί.

Το σύνολο των εξυπηρετούμενων του κέντρου υγείας ανέρχεται περίπου στις 22.000 ανθρώπους. Η χρηματοδότησή του προέρχεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και η προμήθεια του ιατροφαρμακευτικού υλικού γίνεται από Βενιζέλειο Νοσοκομείο Ηρακλείου.

Τα συχνότερα φαινόμενα που αντιμετωπίζει καθημερινά το προσωπικό του Κέντρου Υγείας είναι τα τροχαία ατυχήματα, οι μικροτραυματισμοί, οι γαστρεντερίτιδες, οι γαστροραγίες, τα εμφράγματα, χρόνιες πνευμονίες, καρδιοπάθειες, αρθρίτιδες. Κάποια από τα προαναφερόμενα περιστατικά αυξάνονται ραγδαία σε περιόδους αύξησης της πολυφαγία και υπερβολικής οινοποσίας όπως είναι οι περίοδο εορτών. Επίσης τις ημέρες Παρασκευή και Σάββατο παρατηρούνται αυξημένα περιστατικά αλκοολισμού κυρίως σε νεανικές ηλικίες από 15 έως 25 ετών και ακόμα συνηθέστερα σε αγόρια παρά σε κορίτσια.

Στο κέντρο γίνεται επίσης προληπτική ιατρική σε συγκεκριμένες νόσους όπως είναι η στεφανιαία νόσος, ο καρκίνος, γίνονται εμβολιασμοί ενηλίκων και παιδών, εκμάθηση ψηλάφησης του μαστού και Τεστ Παπανικολάου για τις γυναίκες καθώς και για ψυχοπάθειες. Όσο για το τελευταίο θεωρείται ότι σημαντικό ρόλο παίζουν οι εξωτερικοί παράγοντες του περιβάλλοντος όπου ζει ο άνθρωπος και αποφεύγοντας κάποιους από αυτούς τους παράγοντες ελαχιστοποιούμε τις πιθανότητες μιας ψυχοπάθειας.

Στη συζήτηση με τον διευθυντή του φορέα αναφέρθηκαν κάποιες αλλαγές κατά την πάροδο του χρόνου σε σχέση με τους κατοίκους της περιοχής του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του αριθμού των

εξυπηρετούμενων στο Κέντρο Υγείας. Παλαιότερα, πιθανά να μην υπήρχε η απαραίτητη εμπιστοσύνη γιατί ήταν κάτι καινούριο για τους ανθρώπους, όμως τώρα πια η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια θεωρείται δεδομένη. Σε περιστατικά που δεν μπορεί το Κέντρο να αντεπεξέλθει γίνεται μεταφορά του ασθενή στο εφημερεύον δημόσιο νοσοκομείο του Ηρακλείου. Επίσης παρατηρείτε μεγάλη αύξηση στην προσέλευση αλλοδαπών το οποίο θεωρείται αναμενόμενο αφού στην περιοχή διαμένει μεγάλος πληθυσμός αλλοδαπών.

Κάποιες ανάγκες και προβλήματα που αντιμετωπίζει το Κέντρο Υγείας είναι η έλλειψη προσωπικού όπως για παράδειγμα δεν υπάρχει συνοδηγός για το ασθενοφόρο με αποτέλεσμα συχνά να συνοδεύει ο εφημερεύον ιατρός ακόμα και αν δεν κρίνεται απαραίτητο. Δεν υπάρχει μικροβιολογικό εργαστήριο, δεν υπάρχει γυναικολόγος ιατρός, που συχνά αναζητείται από τους κατοίκους. Επίσης υπάρχει μόνο ένα ασθενοφόρο με αποτέλεσμα συχνά να μην εξυπηρετούνται όλα τα περιστατικά ή άλλες φορές εξυπηρετούνται περιστατικά όχι και τόσο σοβαρά και σε ένα επείγον σοβαρό περιστατικό να μην υπάρχει το όχημα.

4.4.5 ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΝΕΩΝ

Στα πλαίσια του προγράμματος του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, ιδρύθηκε το κέντρο πληροφόρησης νέων του Δήμου Αρκαλοχωρίου το οποίο λειτουργεί εδώ και δύο χρόνια από την ΔΕΠΑ. Σκοπός του κέντρου αυτού είναι η έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση των νέων της ευρύτερης περιοχής μέσα από μία ενιαία ηλεκτρονική βάση δεδομένων όλων των Κέντρων Πληροφόρησης Νέων. Παρέχεται ενημέρωση σχετικά με τους παρακάτω τομείς :

- Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν τη νεολαία.
- Γενικές πληροφορίες για την Δημόσια Διοίκηση (Υπηρεσίες, Οργανισμοί κτλ)
- Τέχνη και Πολιτισμός
- Κοινωνικά θέματα

- Οικολογία και Περιβάλλον
- Αθλητικές δραστηριότητες
- Τουρισμός
- Εκπαίδευση
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Επιμόρφωση
- Απασχόληση
- Θέσεις Εργασίας

Στο ΚΠΝ εγκαταστάθηκε και λειτουργεί σήμερα το πρόγραμμα “Eurodesk” το οποίο είναι μία πύλη αναζήτησης και επικοινωνίας συμβεβλημένων κρατών μελών. Δηλαδή μια τεράστια βάση δεδομένων, με πληροφορίες που αφορούν τους νέους, που βρίσκεται στις Βρυξέλλες. Επίσης έγινε ενημέρωση – εκπαίδευση για το πρόγραμμα “ΝΕΟΛΑΙΑ” το οποίο περιέχει δράσεις για ενδοκοινοτικές ανταλλαγές νέων, ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία, πρωτοβουλίες νέων κ.α.

Στο ΚΠΝ του Δήμου μας όλες οι υπηρεσίες πληροφόρησης είναι ανοιχτές χωρίς κανένα διαχωρισμό και η πρόσβαση στο δίκτυο των κέντρων αυτών είναι ελεύθερη για κάθε νέο και το κυριότερο παρέχεται δωρεάν και αξιόπιστα.

4.4.6 ΚΕΝΤΡΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

Το ΚΕΠ του Δήμου Αρκαλοχωρίου λειτουργεί εδώ και δύο μήνες και έχει βοηθήσει αισθητά σύμφωνα με την κοινή γνώμη στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Αποστολή του κέντρου αυτού είναι η διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών από την υποβολή της αίτησης μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι :

Α) Πληροφορίες σχετικές με τη Δημόσια Διοίκηση

Το κέντρο παρέχει πληροφόρηση για το σύνολο των ζητημάτων που αφορούν στη Δημόσια Διοίκηση χρησιμοποιώντας τη σχετική Τράπεζα Διοικητικής πληροφόρησης. Ο πολίτης λαμβάνει την πληροφόρηση που αναζητά είτε στην πρώτη επαφή όταν πρόκειται για απλά ζητήματα είτε σε μεταγενέστερη τηλεφωνική επικοινωνία όταν το ερώτημα χρήζει διερεύνησης. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση το

ζήτημα καταγράφεται και διερευνάται από το κέντρο, το οποίο δίνει και την απάντηση του πολίτη.

Β) Άμεση διεκπεραίωση απλών υποθέσεων

Από το κέντρο παρέχονται άμεσα οι εξής υπηρεσίες :

- Θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής
- Επικύρωση φωτοαντιγράφων
- Χορήγηση παραβόλων, χαρτοσήμων, υπευθύνων δηλώσεων κ.τ.λ.

Αιτήσεις για προκηρύξεις του ΑΣΕΠ

Πιστοποιητικά και βεβαιώσεις για την έκδοση των οποίων απαιτείται απλή και σχετικά άμεση διαδικασία όπως :

- Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας
- Πιστοποιητικό γεννήσεως
- Πιστοποιητικό Στρατολογικής Κατάστασης
- Απόσπασμα Ποινικού Μητρώου
- Ληξιαρχικές πράξεις
- Πιστοποιητικό σπουδών
- Άλλα πιστοποιητικά και βεβαιώσεις

Γ) Διεκπεραίωση σύνθετων αιτημάτων-Διαμεσολάβηση για υποθέσεις μεταξύ πολιτών και υπηρεσιών, όπου εκκρεμούν οι υποθέσεις.

Για την διεκπεραίωση ενός σύνθετου αιτήματος, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να υποβάλλει τη σχετική αίτηση καθώς και να καταθέσει μια εξουσιοδότηση προς το Κέντρο για την ανάληψη της διαδικασίας.

Αυτό σημαίνει ότι το Κέντρο θα προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες προς τις διάφορες υπηρεσίες για λογαριασμό του πολίτη, θα συλλέξει τα δικαιολογητικά, θα καταρτίσει τον τελικό φάκελο και θα τα υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία ώστε να διεκπεραιωθεί το αίτημα του.

Τελειώνοντας θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ικανοποιητική προς τους πολίτες και της επιχειρήσεις. Όμως υπάρχουν κάποιες δυσλειτουργίες τις οποίες έχουν επισημάνει τόσο οι ίδιοι οι πολίτες όσο και τα ΚΕΠ οι οποίες αν και περιορισμένες αριθμητικά προκαλούν ορισμένες παρενέργειες στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Τέτοιες είναι η ελλιπής ενημέρωση προς τους πολίτες και προς τα ΚΕΠ, ασάφειες καθώς και αδράνεια κάποιων υπηρεσιών που συνεργάζονται με τα ΚΕΠ.

4.5 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΙΔΡΥΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ

Ένα μεγάλο κοινωνικό γεγονός αποτελεί για την περιοχή μας η ίδρυση της Ιεράς Μητρόπολης Αρκαλοχωρίου – Καστελλίου και Βιάννου. Είναι η ένατη μητρόπολη της Κρητικής Εκκλησίας με έδρα το Αρκαλοχώρι και αποτελείται από πενήντα τρία (53) χωριά από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης, δεκαεπτά (17) χωριά από την Ιερά Μητρόπολη Γορτύνης και Αρκαδίας και δεκαοκτώ (18) χωριά από την Ιερά Μητρόπολη Πέτρας.

Στα άμεσα σχέδια του σεβασμιότατου Μητροπολίτη κ.κ. Ανδρέα μας και εκτός από την ανέγερση του Μητροπολιτικού ναού και μεγάρου είναι και η ίδρυση ενός ορφανοτροφείου το οποίο υλοποιείται αυτό το χρονικό διάστημα όπου παιδιά που δεν γνώρισαν γονείς και που ο πατέρας τους και η μάνα τους άφησαν στους πάντα δρόμους θα βρουν αγάπη και στοργή που θα τους δώσει δύναμη για να ξεπεράσουν τα ψυχικά τραύματα τους. Επίσης η δημιουργία ενός γηροκομείου όπου που θα ονομάζεται “Γηροκομείο Ιεράς Μητρόπολης” και στο οποίο τα περήφανα γηρατειά θα βρουν μία στέγη που θα ξαποσταίνουν και θα κάνουν νέα όνειρα είναι στο τελευταίο στάδιο και απομένουν μόνο οι υπογραφές για να αρχίσουν τα έργα. Ακόμα στο κέντρο νεότητας της Μητρόπολης μας οι νέοι θα βρουν φίλους, θα συζητήσουν μαζί τους καθώς επίσης θα συναντήσουν συμβούλους που θα τους συμβουλέψουν και θα τους προφυλάξουν από τους κινδύνους της σημερινής εποχής. Τελειώνοντας οι μελλοντικοί γονείς θα πάρουν μαθήματα στην σχολή γονέων της Μητρόπολης μας για το πώς οι ίδιοι θα ζήσουν σωστά και χριστιανικά και πώς θα μεγαλώσουν τα παιδιά τους καθώς επίσης οι φτωχοί και οι άνεργοι θα βοηθηθούν από τα φιλόπρωχα ταμεία της ενορίας.

Αντιλαμβάνεται εύκολα κανείς το κύρος που εκπέμπει ένα τέτοιο μεγάλο γεγονός για τον Δήμο μας και την τεράστια βοήθεια που μπορεί να δώσει σε ζητήματα κοινωνικού περιεχομένου και όχι μόνο κατατάσσοντας το Αρκαλοχώρι σε ένα από τα μεγαλύτερα κοσμοπολίτικα κέντρα της Κρήτης.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Τα Σάββατο 15 Ιουνίου 2002 γράφτηκε με χρυσά γράμματα στην ιστορία του Αρκαλοχωρίου ως ημέρα γιορτής, τιμής, χαράς και δόξας για τον τόπο μας αφού για πρώτη φορά στην ιστορία του το επισκέφθηκε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος ύστερα από πρόσκληση του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου μας κ.κ Ανδρέα.

Αφού πέρασε από τις Αγιές Παρασκιές, το Καστέλλι και το Θραψανό έφθασε στην πόλη μας όπου και η έδρα της Μητρόπολης. Πλήθος κόσμου με κωδωνοκρουσίες, ιαχές, επευφημίες καθώς και στελέχη της πολιτικής ηγεσίας και της Ιεράς Επαρχιακής συνόδου της Εκκλησίας της Κρήτης υποδέχθηκαν τον Πατριάρχη και την συνοδεία του σε μία πρωτοφανή τελετή υποδοχής για τα δεδομένα του τόπου μας. Ανακηρύσσοντας Τον επίτιμο Δημότη του Δήμου μας ο Δήμαρχος προσέφερε σε Αυτόν σχετική περγαμηνή και ένα ασημένιο δίσκο με αποτυπωμένο το σήμα του Δήμου ενώ ο Σεβασμιότατος Ποιμενάρχης μας κ.κ Ανδρέας προσέφερε μία ποιμαντική ράβδο.

Το γεγονός της επισκέψεως του Οικουμενικού Πατριάρχη στον τόπο μας γέμισε με χαρά τον κόσμο και του έδωσε δύναμη και κουράγιο να συνεχίσουν τον αγώνα τους. Ακόμα όπως τόνισε Στην ομιλία του σκοπός της επισκέψεως του ήταν να δώσει την Πατριαρχική ευλογία στην νεοσύστατη Μητρόπολη τονίζοντας και επιβραβεύοντας την ανοδική πορεία του τόπου σε όλους τους τομείς ευχόμενος για την συνέχιση αυτής της πορείας με πιο εντατικούς ρυθμούς δίνοντας την υπόσχεση να βοηθήσει και Εκείνος αυτήν την προσπάθεια.

Μπορούμε να διαπιστώσουμε λοιπόν το μέγεθος του κοινωνικού γεγονότος αυτού το οποίο έστρεψε όλα τα φώτα της δημοσιότητας στον τόπο μας και έκανε περισσότερο γνωστό τον Δήμο μας προβάλλοντας ταυτόχρονα την κοινωνική διάσταση και φιλοξενία της τοπικής αυτοδιοίκησης.

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Κρήτη το νησί των γενναίων αποτελεί κομβικό σημείο λόγω γεωγραφικής θέσεως τόσο της Ελλάδας όσο και ολόκληρης της μεσογείου και συνάμα με αιχμή του δόρατος τον πολιτισμό και την ζεστασιά της κρητικής φιλοξενίας και ανθρώπινης ευαισθησίας δίνουν την διάθεση στους κατοίκους της να διατηρήσουν και να δημιουργήσουν νέες βάσεις πάνω στις οποίες θα χτίσουν την μελλοντική ανάπτυξη, τον πολιτισμό και την κοινωνική πολιτική τους.

Η πόλη του Αρκαλοχωρίου αλλά και όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα της Κρήτης αποτελούν σημαντικό κομμάτι τόσο της ανάπτυξης όσο και του πολιτισμού ολόκληρης της Ελλάδας. Η κοινωνική πολιτική στην οποία έχει δοθεί από πολλούς Δήμους την τελευταία δεκαετία μεγάλο βάρος τείνει να γίνει ταυτόσημη σχεδόν με την έννοια του πολιτισμού εφόσον οι κινήσεις κάθε δήμου στον τομέα αυτό εκφράζουν πολιτισμό.

Ο Δήμος Αρκαλοχωρίου θεωρώντας τον πολιτισμό υπέρτατο κοινωνικό αγαθό για την διατήρηση και προβολή της ιστορικής συνέχειας του τόπου πρέπει να επικεντρώσει το ενδιαφέρον του στα εξής :

- Την προσπάθεια για ευαισθητοποίηση ολοένα και περισσότερο πολιτών για την ενεργή συμμετοχή τους στην στα πολιτιστικά δρώμενα.
- Στην αξιοποίηση – ανάδειξη των πολλών ιστορικών μνημείων που διαθέτει καθώς και την διαφήμιση τους ούτως ώστε να γίνουν προσβάσιμα στο ευρύ κοινό και τον τουρισμό κάτι το οποίο μπορεί να συντελέσει στην αύξηση του.
- Την σύνδεση της ιστορικής συνέχειας του τόπου με τις καθημερινές δραστηριότητες των κατοίκων του.
- Την συνεργασία με πολιτιστικούς φορείς άλλων Δήμων πρώτον για να αντλήσουν ιδέες και πληροφορίες όσον αφορά πολιτιστικές δραστηριότητες και δεύτερον για την δημιουργία κοινής πολιτιστικής πολιτικής και διοργάνωση κοινών πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Όσον αφορά την ανάπτυξη ο Δήμος θα μπορούσε να κάνει κάποιες ενέργειες οι οποίες θα τον βοηθήσουν να εμπλουτίσει περισσότερο της αναπτυξιακές του δυνατότητες.

- Την μέγιστη δυνατή εκμετάλλευση των ευκαιριών που παρουσιάζονται μέσω των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την ισόρροπη ανάπτυξη του τόπου.
- Την οικιστική παρέμβαση ιδιαίτερα στην πόλη του Αρκαλοχωρίου για την δημιουργία τουριστικών υποδομών κάτι το οποίο είναι εμφανές με την πρώτη ματιά. Αυτό μπορεί να γίνει με την δημιουργία πεζόδρομων – μονόδρομων εντός πόλης και εκτός πόλης με την υλοποίηση χιονοδρομικών κέντρων στις πολλές περιοχές με υψηλό υψόμετρο που διαθέτει ο Δήμος. Τελειώνοντας όσον αφορά την ανάπτυξη η ιδέα του αγροτουρισμού θα ταίριαζε με την δημιουργία αγροτουριστικών θέρετρων μιας και η περιοχή είναι ως επί το πλείστον αγροτική και διαθέτει μαγευτικές τοποθεσίες.

Η κοινωνική πολιτική του Δήμου μπορεί να χαρακτηριστεί επιτυχημένη σε μεγάλο βαθμό συμφωνώντας με την άποψη των Δημοτών και εξέχουσων προσωπικοτήτων που έχουν επισκεφθεί τον τόπο και έχουν ενδιαφερθεί γι αυτόν.

Βέβαια σημαντική σε όλα αυτά που αναφέραμε παραπάνω είναι η συμβολή και η προσφορά της Δημοτικής επιχείρησης στην γενικότερη ανάπτυξη του Δήμου Αρκαλοχωρίου.

Με την δυνατότητα την οποία έχει να αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου κερδοσκοπικού χαρακτήρα λειτουργεί ως επιχείρηση θέτοντας πάνω από όλα την υλοποίηση των στόχων της με τρόπο γρήγορο και αποτελεσματικό μακριά από γραφειοκρατικές αντιλήψεις που βασανίζουν την ανάπτυξη μιας περιοχής.

Επίσης με τον κατάλληλο εξοπλισμό και εξειδικευμένο προσωπικό θέτει τις βάσεις για να ανταποκριθεί υψηλές απαιτήσεις της εποχής μας που επιβάλλει την ανάδειξη του πολιτισμού για την διατήρηση της πολιτισμικής ιδιομορφίας, την κοινωνικοπολιτική εξέλιξη και υποστήριξη για μία ισόρροπη ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) «ΜΕΛΕΤΗ Κ.Ε.Δ.Κ.Ε ΚΑΙ Ε.Ε.Τ.Α Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α – ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ»
- 2) ΕΥΓΕΝΕΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ» Καλαμάτα 2001
- 3) ΔΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ . Καλαμάτα 2001
- 4) «ΜΕΛΕΤΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ». ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗ Περιφέρεια Κρήτης 2003
- 5) ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ «ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ». Αρκαλοχώρι 2002
- 6) «ΠΑΠΥΡΟΥΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ» Αθήνα 1990
- 8) «ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ» Αθήνα 1994
- 9) «ΥΔΡΙΑ» Εταιρία Ελληνικών Εκδόσεων Αθήνα 1978
- 10) «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» Πανταζή Τερλέξη Αθήνα 1999
- 11) «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ» Θεόδωρ. Θεοδώρου Αθήνα 1996
- 12) WWW.ARKALOCHORI.GR